

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257
9 771451 425001 >

BROJ
583

Subotica, 6. lipnja 2014. Cijena 50 dinara

VELEPOSŁANICI POSJETILI
FRANJEVACKI SAMOSTAN U BAČU

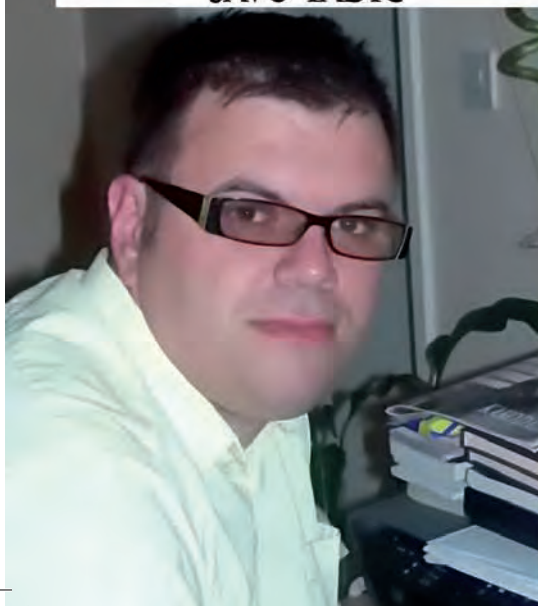

SAJAM U SUBOTICI -
MALI BIZNIS I STARI ZANATI

ALBANSKI U SRBIJI

O POVIJESTI LOZE PERUŠIĆ

INTERVJU
SAVO TADIĆ

Žene u biznisu rijetkost

POSTAVITE OGLAS

**JEDNOSTAVNO,
BRZO,
LAKO...**

Svaštara ONLINE Informativne novine u Svaštari **PLUS**

Naslovna Prodaja oglasa Marketing Kontakt Moja stranica Odjavi

TRAŽI

Svaštara >> Oglasi

3739 Rezultata pronadjeno za Kuće - prodaja

Filteriraj rezultate

Cena od do

Oglasi sa slikom: ☐ Prikaži rezultate

Kategorije

- Nekretnine**
 - Kuća - prodaja 3739
 - Kuća - zamena 210
 - Kuća - priradnja 106
 - Stanovi - prodaja 2005
 - Stanovi - zamena 119
 - Stanovi - potražnja 20
 - Iznajmljivanje - pos 2338
 - Iznajmljivanje - pob 144
 - Vrhend kuće 168
 - Garage - prodaja 48
 - Garage - iznajmljivanje 42
- Biznis**
 - Poslovni inventar 318
 - Poslovni pr - prodaja 208
 - Poslovni pr - izn 396
 - Finansijski novac 37
- Gradvinarstvo**
 - Gradvinarstvo 389
 - Gradvinarstvo materijal 361
 - Oprema za kupanje 121
 - Nameštaj 1089
- Tehnika**
 - Mašine, alati 1502
 - Receivori, turaj 131
 - Peći, grejna tehnika 636
- Elektronika**
 - Elektronika 168
 - Audio oprema 227
 - DVD i sat. oprema 94
 - TV aparati 313
 - Foto oprema: kamere 313
 - Telefoni
- Auto - Moto**
 - Automobili - prodaja 4815
 - Automobili - potražnja 76
 - Old timer vozila 47
 - Teretna i subvosi 510
 - Autoprikalnice 113
 - Autodelovi 1559
 - Motocikli 805
 - Elonki 249
- Poljoprivreda**
 - Poljo. mašine i pribor 3464
 - Poljo. zemljište, ošale 633
 - Stolovi 145
 - Domaće životinje 1128
 - Prehrana 373
 - Bilje 410
 - Turizam 174
 - Hobi, sportovi pribor 324
 - Muzički instrumenti 317
 - Kućni ljubimci i opr 1749
 - Knjige, učila 169
 - Osigura, nastava 186
 - Arhitekti, nakit 312
- Zabava - kultura**
 - Ostalo - prodaja 588
 - Iznajmljivanje - ostalo 29
 - Ostalo potražnja 43
 - Razmena robe

Marketing

VIP pristup preko 6265

Svakog ponedjeljka od 8 sati imate **ekskluzivnu mogućnost** da do potrebnih informacija dođete pre svih.

Kursna lista

EUR	114.25
USD	85.4
CHF	92.66
GBP	133.03
AUD	76.58
CAD	81.17
JPY	0.87
HRK	15.12
KWD	299.7
HUF	0.38
BAM	58.41

Vremenska prognoza

Subotica - centar-kuća
Prodajem kuću u strogom centru Subotice Dvosoban i trosoban stan na istom placu, malo dvorište, suv ulaz pogodno za...
20.08.2013
95,000 €
(10,024,400 dinara)

Prodajem kuću u Hrvatskoj
Hrvatska, Jasenak - Trosobna kuća od 62 kv, udaljena je 4 km od sli centra Bjelolasica. Kuća poseduje tri sobe...
27.08.2013
Pe dogovoru

Dvosobna kuća HITNO!
Dvosobna komforna kuća, sa kompletnom infrastrukturom, betonirano, pripremljeno za laminat ili broski pod, dve sobe...
24.08.2013
24,500 €
(2,305,240 dinara)

Odmah useljiva kuća
Subotica - Odmah useljiva trosobna kuća (86 kv) u Gplucovoj 7. Etazna grejanje, parket, izolacija, vodovod...
23.08.2013
22,000 €
(1,376,840 dinara)

Bajša-trosobna kuća
Bajša - Trosobna useljiva kuća, Prateći objekti, plac ukupne površine 10 ari. Trotažna struja, telefon, kablovska...
23.08.2013
10,000 €
(1,055,200 dinara)

Subotica - prizemna kuća
Subotica - U kući su dve sobe, trpezarija sa kuhinjom, kupatilo, ostava. Pored kuće u dvorištu je još objekat sa...
26.08.2013
38,500 €
(4,862,520 dinara)

Kuća na prodaju, Subotica
Subotica - Kuća 70 kv, 3 sobe, kuhinja, kupatilo. Gradski vodovod, kanalizacija, CATV, telefon. U dvorištu (250...
24.08.2013
17,000 €
(1,783,840 dinara)

Subotica - Kuća
Subotica - Kuću sa potkrovljem veličine 190 kv, sa garažom 50 kv, letnjom kuhinjom, sanitarnim čvorom...
26.08.2013
76,000 €
(8,819,520 dinara)

Stambeno-poslovni prostor
Subotica - Radijalac, stambeno poslovni prostor, odlična lokacija, pored Hale sportova...
26.08.2013
125,000 €
(13,190,000 dinara)

Subotica-spratnica
Subotica - Legalizovana kuća na sprat od 180 kv, Majšanski put 161, na placu od 1.100 kv, sa 2 ulaza, cp...
25.08.2013
49,000 €
(5,170,400 dinara)

Subotica - Mali Radanovac
Subotica - Mali Radanovac - Prodaje se nezavršena kuća na sprat sa poslovnim prostorom od 300 kv sa sendvič...
23.08.2013
37,000 €
(3,904,240 dinara)

Samostalna kuća
prodajem samostalnu kuću 71 kv+terasa pod istim krovom 160 kv na placu od 600 kv u cenu prihvatlj legatnu vikendicu u...
24.08.2013
22,000 €
(2,321,440 dinara)

kuća kersko naselje
Subotica - Kersko naselje, kuća na sprat oko 180 kv, plac 620 kv, grejanje na gas i etazno, gradski...
24.08.2013
85,000 €
(8,819,520 dinara)

www.svastara.rs

VOJVODANSKA
Svaštara

Kupi računalo, laptop ili tablet i osvoji ljetovanje!

Sa Laptopom na more!

TIPPNET
INTERNET

**NAGRADNA IGRA TRAJE
DO 30. KOLOVOZA**

www.tippnet.rs
024/555-765
Karadordev put 2
Subotica

Јавно комунално предузеће „Суботицагаз“ - Суботица
Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat - Szabadka
Javno komunalno poduzeće „Suboticaplin“ - Subotica

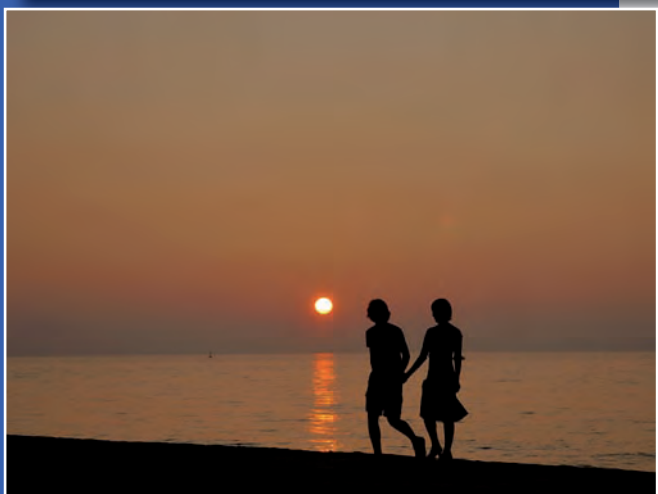
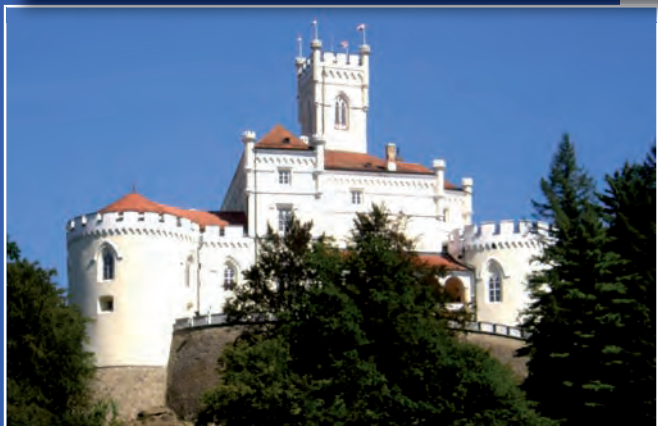
Za Vaš topli dom

24000 Subotica, Jovana Mikića 58
tel: 024/641-200, fax: 024/641-220
Dežurna služba : 024/641-211

TURIZAM

Zaljubite se u Hrvatskoj...

Je li vam se nekada dogodila ljubav na prvi pogled? Vjerujete li u to uopće? Zamišljate li takvu situaciju tijekom godišnjih odmora, savršenih ljetovanja, dugo očekivanih putovanja... Možda vam se to dogodilo kao u bajci, u nekom dvorcu, na egzotičnom otoku, rajskoj plaži, u jutro ili na večer... Ali zbilja potpuno neočekivano i iznenada... Meni jeste! I to više puta, i to uvijek u Hrvatskoj. Jesam li ja zaljubljuje prirode, ili se možda stvari tako namještaju da imam više sreće nego li većina drugih ljudi, ne znam... Evo kako to izgleda iz mog kuta.

Prvi put sam imao deset godina... Bilo je to u Zaostrogu, Makarska rivijera, kamp nadaleko poznat po svojoj veličini. Sjećam se dobro, kao da je jučer bilo. Nije mi ništa smetalo, ni cvrčci koji stalno cvrče, ni vrele kamene staze. Čak sam još kao mali uživao u dugim sunčanim danima koji su omogućavali igru, trčanje, skakanje, od jutra do navečer... Obožavao sam biti dugo u vodi, kao i sva djeca. Priroda, užitek u smijehu i igri, glad nisam ni osjećao... Zatim, kao tinejdžer s punih osamnaest godina, na prvoj školskoj ekskurziji u završnoj godini srednje škole, bili smo pokraj Pule smješteni u bungalovima u Valovinama. Tada sam po prvi put vidio ovaj čuveni grad s još čuvenijim amfiteatrom iz doba Rimskoga Carstva. Međutim, ja se nekako više sjećam prve večere sa svojom simpatijom Ivanom Gagro. Dugo smo šetali Pulom nakon boravka u piceriji, želio sam da se ta noć nikada ne završi, da vječno traje... No, dobro, umalo da moje studiranje, koje je prirodno došlo nakon te ekskurzije, traje vječno, ali nije... Nekako se i to završilo, lijepo i uspješno za mene. Logično, došlo je putovanje kao nekakva nagrada samome sebi, i naravno izbor je ponovno pao na Jadran. Ovaj put bila je to Korčula, Vela Luka, kolovoz mjesec. Brodice voze na okolne otočiće, na plaže kao iz snova... Uvijek pokraj nas gomila djevojaka iz Njemačke, one na ljetovanju, moj najbolji frend i ja također. U smiraj jednog od tih divnih dana, nas dvojica na večeri, prilaze nam dvije mlade Njemice, mislile su da smo Talijani, nema veze... Sami Kazanova nam je u tom trenutku bio daljnji rođak. Cijela večer je protekla u zabavi, pjesmama uz gitaru, šetnjama po rivi. Sutradan ih više nismo vidjeli.

Kada sam već prlično zagazio u ozbiljne godine želio sam posjetiti neke toplice, kažu da je bolje u tijelu akumulirati te mineralne blagodeti termalnih voda dok ste još mladih godina. Nisam se protivio tom mišljenju. Istarske toplice su bile moj izbor. Nikada prije nisam imao sreće priuštiti si profesionalnu masažu fizioterapeuta, te sam iskoristio prvu priliku. Dva sata regeneracije organizma, piling kože uz sol i mirisna ulja, vješte ruke maserke Andree, i eto mog novog iskustva za pamćenje i pričavanje. Dugo nakon toga osjećao sam se dobro i preporođeno.

Na kraju – siguran sam da ste svi već shvatili poantu ove moje kratke ispovijedi... Sada kada ovako »vratim film unazad« i prisjetim se svega, zapravo shvatim jednu činjenicu – pa ja sam se zaljubljuvao i u te divne ambijente, atmosferu i opuštene osjećaje koje nam pružaju lijepa mjesta, dobri ljudi, turistički ugođaji... Zato je pravo vrijeme da se i vi zaljubite na prvi pogled, po tko zna koji put, u Hrvatsku i sve njene ljepote. Sretno vam bilo!

Piše: Marjan Antić
urednik web-portala
www.dobrodosli.net

Zato znajte da ste uvijek dobrodošli zaljubiti se u Hrvatsku, kao i na naš web-sajt s imenom – www.dobrodosli.net

Zrcalo

AKTUALNO

Veleposlanici europskih zemalja u Baču

Rehabilitacija franjevačkog samostana.. 7

TEMA

Suboticu posjetilo pedesetak bivših djelatnika
Njemačkoga Caritasa, podrijetlom Hrvata

Hrvati u Njemačkoj ne žive u getu... 10-11

INTERVJU

Savo Tadić, urednik radijske emisije »Glas Hrvata«

Nedovoljno cijenimo ono što imamo.. 12-13

SUBOTICA

U Subotici se radi rekonstrukcija 25 km vrelovoda

Cijeli grad gradilište 18-19

ŠIROM VOJVODINE

Sombor

Odbijene žalbe hrvatskih udruga 25

Srijemska Mitrovica

Stvaranje društva bez otpada 27

KULTURA

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata

Peti broj »Godišnjaka za znanstvena istraživanja..... 30

Predstavljena knjiga Lajče Perušića »Tragovima predaka«

Istraživačko djelo o lozi Perušić 32

SPORT

Antonio Zovak, nogometaš iz Plavne

Više od hobija 55

»Skupštinska većina je stabilna«, ponavljaju već dulje vrijeme nositelji vlasti u AP Vojvodini - prvenstveno Demokratska stranka - dok se ista ta skupštinska većina polagano, ali neumitno osipa. Nakon što su je napustila još dvojica zastupnika, Demokratska stranka u Skupštini Vojvodine ima 48 zastupnika, od 59 njih nakon izbora 2012. godine, a vladajuća većina, koju uz DS čine još Savez vojvođanskih Mađara i Liga socijaldemokrata Vojvodine, sada ima ukupno 65 od 120 zastupnika. Kakve će posljedice izbor Bojana Pajtića za novog predsjednika DS-a, koji je sa 1461 glasom pobijedio Dragana Đilasa, za kojeg je glasovalo 1277 delegata, imati na daljnja događanja u toj stranci, a i na vlast u Vojvodini, sada je veliko pitanje.

Pajtić je poručio nakon pobjede kako će svu svoju energiju, znanje i iskustvo usmjeriti da DS bude jača, da će dati svoj maksimum da se formira vlada u sjeni i dodao kako su se svi oni koji su nadali da će se stranka poslije ovoga cijepati grđno prevarili. No, nije poznato na čemu Pajtić temelji svoj optimizam i vjeru u jedinstvo stranke, koja je istina uvijek imala najveću podršku u Vojvodini (i u Beogradu), ali nikada (kao niti druge velike parlamentarne stranke) nije imala predsjednika iz Vojvodine, a izbori u stranci su jasno pokazali kako se stranka, barem po pitanju predsjednika, podijelila na dva tabora.

Za razliku od većine analitičara koji ocjenjuju kako će njegov izbor za predsjednika DS-a imati posljedice i na događanja u Vojvodini, Pajtić tvrdi kako ne postoji nikakva uzročno-posljedična veza između onoga što se događa u DS-u i onoga što čini parlamentarnu većinu u Vojvodini. Još jednom je ponovio kako je većina stabilna, te se pozvao na integritet ljudi iz LSV-a, kojeg je DS 2008. i 2012. »primio u vlast«, iako za tim nisu imali potrebe. Hoće li LSV to cijeniti, ili će iskoristiti trenutak za vlastito jačanje pozicija isto kao i bilo koja druga stranka? Vjerojatnije je ovo posljednje.

Delegati DS-a usvojili su na izbornoj skupštini i Deklaraciju DS-a o političkoj odgovornosti, u kojoj se među ostalim ističe: »Vapaj za socijalnom pravdom stotina tisuća siromašnih, nezaposlenih i očajnih ljudi postaje sve glasniji i obvezuje DS, kao stranku socijaldemokratske orijentacije, na udruživanje sa svim bliskim strankama i organizacijama i angažiranje u borbi za pravedniju preraspodjelu društvenog bogatstva, za uklanjanje enormnih razlika između svijeta bogatih i siromašnih, između svijeta rada i svijeta kapitala«, navodi se u tekstu.

Velika stranka, velike riječi - integritet, odgovornost, veličina, jedinstvo, socijalna pravda...

Nikad nije kasno za povratak na pravi put, kaže se, a s kojeg je, čini se, DS zalutala. Postavlja se ipak pitanje mogu li se ljudi mijenjati, mogu li isti ljudi voditi drugačiju politiku, nego što su je vodili onda kada su bili najmoćniji, mogu li na prvo mjesto staviti opći i javni interes, a ne vlastiti, privatni? Mogu li politička odgovornost i socijalna pravda postati termini koji će se vezivati uz »žute« namjesto korumpiranosti, bahatosti, lopovlu-ka.

Sadašnji premijer Aleksandar Vučić, iz protivničkog političkog tabora, već dulje vrijeme tvrdi i pokušava dokazati kako se ljudi mogu mijenjati - i to nabolje. Uporno ponavlja kako je griješio i kako je uvijek spreman priznati pogrešku i mijenjati se. No i dalje mu mnogi ne vjeruju.

I Pajtić smatra kako se DS treba pogledati u zrcalo, priznaje da je bilo onih koji su zloupotrebljavali vlast i spreman je za to ispričati se građanima. Hoće li mu građani vjerovati? Vjerojatno kao i Vučiću, ako riječi i rečenice koje izgovaraju budu pratila i djela i kada oni koji su zloupotrebljavali ili sada zloupotrebljavaju vlast budu za to i odgovarali.

J. D.

OTVOREN MEĐUNARODNI I REGIONALNI SAJAM GOSPODARSTVA SUBOTICI

Naglasak na malom i srednjem poduzetništvu

Na manifestaciji sudjeluju izlagači iz Srbije, Hrvatske, Crne Gore, BiH, Mađarske, te iz Rumunjske i Švedske

»**M**ali biznis i stari zanati – veliki izazov na pragu EU« slogan je osmog po redu Međunarodnog i regionalnog sajma gospodarstva, koji se održava u subotičkoj Dvorani sportova od 4. do 7. lipnja. Naglasak sajma je na predstavljanju malog i srednjeg poduzetništva, kao i starih zanata, a na manifestaciji sudjeluje oko 200 izlagača iz Srbije, Hrvatske, Crne Gore, BiH, Mađarske te iz Rumunjske i Švedske.

Sajam je otvorila ministrica poljoprivrede i zaštite životnog okoliša **Snežana Bogosavljević-Bošković**. »Križa s kojom se bore i ekonomski najmoćnije i najrazvijenije zemlje pokazala je značaj povezivanja i suradnje, a ovaj sajam samo potvrđuje želju nas sudionika da kroz suradnju, zajedničko planiranje i ulaganje, te povezivanje, nađemo rješenja za dobrobit svih«, rekla je ona.

Ministrica je podsjetila i na

solidarnost koja je pokazana od strane drugih zemalja povodom poplava koje su nedavno zadesile našu zemlju. »Uvjereni sam u to da će trud koji danas ulažemo kroz povezivanje i gos-

podarsku suradnju svima nama donijeti boljitak i da će biti odlična investicija za budućnost nas i naše djece«, rekla je Snežana Bogosavljević-Bošković.

Gradonačelnik Subotice **Jenő Maglai** je ovom prigodom kazao kako je sajam u Subotici opstao

tijekom godina i kako iz godine u godinu privlači sve veći interes. »Imamo prisutnih sedam regionalnih gospodarskih komora, tu su i gospodarske komore iz Mađarske i Hrvatske, a imamo

strateškog pristupa u planiranju i osnaživanju malih i srednjih poduzeća. »Mislim da ćemo se morati sve više tomu okretati i baviti revitalizacijom poduzetničkoga duha koji nam je neophodan kako bismo se pokrenuli. Jest da su posljednja događanja u državi nanijela težak udarac, ali mislim da ne smijemo klonuti duhom, već trebamo raditi i stvarati i dalje na putu da naše ekonomske potencijale jačamo i poboljšavamo«, kazao je on.

Nazočnima na otvorenju obratili su se i predsjednik Gospodarske komore Crne Gore **Velimir Miljušković** (budući da je Crna Gora zemlja partner sajma) i predsjednik Regionalne gospodarske komore u Subotici **Slobodan Vojinović**.

Sajam je otvoren svakoga dana od 10 do 18 sati, a ulaz je besplatan. Među ostalim, na sajmu štand ima i naša medijska kuća – NIU »Hrvatska riječ«.

D. B. P.

NUNS i NDNV: Nastavlja se pritisak na urednike i novinare Radija Subotice

Nezavisno udruženje novinara Srbije i Nezavisno društvo novinara Vojvodine ukazuju da vodstvo Radija Subotice nastavlja pritisak na urednike i novinare redakcije na srpskom jeziku ove medijske kuće, koji su prije nekoliko dana priopćili da su izloženi zlostavljanju i ponižavanju od strane ravnatelja **Ljubiše Stepanovića**.

»Novinari i urednici koji su potpisali priopćenje i iskazali ne baš čestu hrabrost u borbi za vlastita prava i dostojanstvo novinarske profesije pozvani su na saslušanje u formi proširene sjednice Nadzornog odbora. Na tu sjednicu oni trebaju, kako piše na pozivu, 'ulaziti pojedinačno i nakon izjašnjavanja napuštati sjednicu', navodi se u priopćenju NUNS-a i NDNV-a.

Dodaje se i kako način na koji je sazvana i organizirana sjednica Nadzornog odbora »očigledno ukazuje na to da ni vodstvo, ni osnivač

ne žele nastali problem riješiti kroz dijalog i transparentnost u radu već kroz daljnje pritiske na novinare i urednike«.

NUNS i NDNV o događajima u Radio Subotici redovito obavještavaju domaće i međunarodne organizacije koje se bave zaštitom medijskih sloboda, dodaje se u priopćenju.

Održana sjednica HNV-a

Redovita sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća, 82. po redu, održana je jučer (četvrtak, 5. lipnja), u Galeriji Prve kolonije naive u tehniči slame u Donjem Tavankutu. Na dnevnom redu sjednice, među ostalim, našli su se prijedlog Odluke o davanju prijedloga za raspodjelu sredstava po raspisanom natječaju Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice za sufinanciranje programa i projekata u AP Vojvodini u 2014. godini u području kulture, potom prijedlog Odluke o raspodjeli sredstava udrugama i ustanovama hrvatske nacionalne zajednice po raspisanom natječaju Hrvatskog nacionalnog vijeća u području kulture za ovu godinu, te sporazum o međusobnoj suradnji Udruženja bunjevačkih Hrvata »Dužijanca« i »Dužijanca 2014.«.

VELEPOSŁANICI EUROPSKIH ZEMALJA U BAČU

Rehabilitacija franjevačkog samostana

*Cilj posjeta je realizacija projekta Rehabilitacija franjevačkog samostana u Baču, koji će u okviru »Ljubljanskog procesa« financirati Europska unija * Sredstva Europske unije namijenjena za realizaciju projekta u franjevačkom samostanu iznose 890.000 eura, za proširenje namjene franjevačkog samostana u obrazovne, kulturne i turističke svrhe.*

Šef izaslanstva EU u Srbiji Michael Davenport i predstavnici veleposlanstava zemalja članica EU u Beogradu posjetili su u četvrtak 29. svibnja Općinu Bač. Europske je diplomate primio predsjednik Općine Bač Dragan Stašević sa suradnicima, nakon čega je izaslanstvo posjetilo franjevački samostan u Baču, Bačku tvrđavu i manastir Bođani.

Cilj posjeta je realizacija projekta Rehabilitacija franjevačkog samostana u Baču, koji će u okviru »Ljubljanskog procesa« financirati Europska unija. Osim predstavnika EU, Općinu Bač su posjetili i veleposlanici zemalja članica – veleposlanici Austrije, Belgije, Danske, Grčke, Bugarske, Hrvatske, Češke, Poljske, Mađarske, Rumunjske, Slovačke i drugih zemalja. Susretu u Baču nazočili su i ministar za kulturu i informiranje Ivan Tasovac i njegov pomoćnik Saša Mirković, pokrajinski tajnik za kulturu i javno informiranje Slaviša Grujić, predstavnici Pokrajinskog zavoda za zaštitu spomenika kulture, a domaćini skupa bili su Fond »Stoljeća Bača« i lokalna samouprava.

PROŠIRENJE NAMJENE

Sredstva Europske unije namijenjena za realizaciju projekta u franjevačkom samostanu iznose 890.000 eura, za proširenje namjene franjevačkog samostana u obrazovne, kulturne i turističke svrhe. Time će se promicati međukulturni i međureligijski dijalog. Projekt je temeljen na europskim standardima zaštite i širenja zajedničkog kulturnog

Tasovac, Davenport i Grujić u franjevačkom samostanu

naslijeđa, formuliranim u okviru »Ljubljanskog procesa«. U pripremi ovog projekta sudjeluje Ministarstvo kulture i informiranja Republike Srbije u suradnji s Pokrajinskim zavodom za zaštitu spomenika kulture i Fondom »Stoljeća Bača« iz Bača.

Projekt »Rehabilitacije franjevačkog samostana u Baču« obuhvaća građevinske radove neophodne za sanaciju, konzervaciju i restauraciju samostana i adaptaciju u cilju proširenja namjene u edukacijske i muzejske svrhe, kao dijela umre-

ženih punktova difuznog muzeja, koji osim franjevačkog samostana uključuju i Bačku tvrđavu i manastir Bođani.

HRVATI U BAČU

Michael Davenport je po završetku posjeta istaknuo kako je impresioniran Bačom i zanimljivim kulturno-povijesnim spomenicima u ovoj sredini i podvukao veličinu pothvata koji u okviru »Ljubljanskog procesa« podržavaju Europska unija i Vijeće Europe.

Posjet je završio zajedničkim sastankom i radnim ručkom u čardi »Ranč« na Beravi kod Bođana, na kome su nazočili i predstavnici Vijeća za međunacionalne odnose u Općini Bač. To je bila prigoda da se gosti upoznaju s radom ovoga tijela i s problemima koji tište svaku nacionalnu manjinu u Općini. O položaju Hrvata u pojedinim mjestima ove općine, član Vijeća iz ove zajednice Zvonimir Pelajić razgovarao je s veleposlanikom Republike Hrvatske u Beogradu Gordanom Markotićem, Michaelom Davenportom, te s pomoćnikom ministra za informiranje Sašom Mirkovićem. Oni su s razumijevanjem sudjelovali u razgovoru, dali verbalnu potporu za razrješenje pojedinih manjkavosti, a Saša Mirković je ostao dulje u razgovoru, govoreći o rješenju problema s udžbenicima, te o potrebi sagledavanja medijske pismenosti, digitalizaciji i drugim inovacijama, koje treba što prije započeti provoditi.

H. R.

FRA JOSIP ŠPEHAR, PREDSTOJNIK FRANJEVAČKOG SAMOSTANA U BAČU

BEZ KONKRETNIH REZULTATA

»Posjet predstavnika državnih tijela i europskih diplomata našem samostanu je u svakom slučaju dobrodošao. Međutim, sve je to još u fazi razgovora, planiranja i lijepih želja, ali bez konkretnih rezultata. Ne mogu unaprijed ocijeniti učinak ovog događaja, a pogotovo je teško govoriti o proširenju namjene samostana u obrazovne, kulturne i turističke svrhe. To bi podrazumijevalo i pitanje orgulja, koje bi trebalo staviti u funkciju, a da ne govorimo o saniranju samostana od vlage, uređenju kanalizacije itd... Ipak, za sada je sigurno da će se urediti muzej unutar samog samostana, što još nije i njegovo proširenje namjene. Dakle, više ću moći reći kada vidim konkretne rezultate, što je, sudeći po ovom posjetu, moguće ostvariti. Inače, ovaj samostan često posjećuju novinari, turisti i drugi gosti, ali još nema konkretnog pomaka u obnovi samostana. Kada do toga dođe, ja ću biti prvi koji će to s radošću pozdraviti.«

ISTRAŽIVANJE ZAVODA ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA VOJVODINE

Žene u biznisu rijetkost

Procjene su da žene u Vojvodini čine tek 25 posto od ukupnog broja poduzetnika, ali preciznih podataka nema. Nedavno je rađeno jedno istraživanje o tome, ali samo za teritorij Srbije bez Vojvodine, pa je Zavod za ravnopravnost spolova Vojvodine počeo u nekoliko vojvođanskih gradova istraživanje čiji je cilj utvrđivanje točnog broja poduzetnica i biznisa kojim se bave. »Znamo da žene ne sudjeluju više od 25 postotaka u poduzetništvu, ali znamo s druge strane da je nivo obrazovanja žena na visokom nivou, jer više od 60 posto visokoobrazovanih čine žene. Znači, više ne stoji argument da žene nisu obrazovane. Njihovi stvaralački potencijali, vještine i sposobnosti su evidentni, kao što je evidentno da žene aktivno sudjeluju u borbi za preživljavanje njihovih obitelji. Nažalost, to je veoma često na nelegalnom tržištu. Ovim istraživanjem želimo utvrditi zašto se žene ne uključuju više u poduzetništvo i pokraj svojih sposobnosti i obrazovanja. Želimo čuti koje su to poticajne mjere koje bi ohrabrile žene da započnu pri-

vatni posao«, kaže *Vesna Šijački*, direktorica Zavoda za ravnopravnost spolova Vojvodine tijekom istraživanja koje je rađeno u Somboru. Ona je istaknula da

Vesna Šijački

ključnu ulogu u poticanju žena za poduzetništvo moraju imati lokalne samouprave, kojima to, nažalost, još uvijek nije u fokusu pažnje. *Vesna Bećanović*, koja radi na ovom istraživanju kao neovisna konzultantica, kaže da razlike između muškaraca i žena u poduzetništvu postoje i da su one uvjetovane rodnim razlikama. »Recimo, žene poduzetnice imale su velikih problema ostva-

riti pravo na porodijsku naknadu, često imamo situaciju da klijenti nemaju dovoljno povjerenja u žene kada trebaju s njima pregovarati o poslu, zatim žene su suočene sa svakodnevnim balansiranjem između uloge supruge i majke i poslovne žene«, kaže *Vesna Bećanović* i dodaje, da su

tržištu, žene dodatno suočavaju i s predrasudama i stereotipima. Čak i kada se upuste u poduzetničke vode to se uglavnom svodi na neke poslove iz domene domaće radinosti i nekako se podrazumijeva da je ženama tu i mjesto. To potvrđuje i iskustvo *Tatjane Maglić*, koja je do

ISKORAK HRVATSKE

Jedina zemlja u regiji koja ima Strategiju razvoja ženskog poduzetništva je Hrvatska. Prema podacima iz 2012. godine trećina poduzeća u Hrvatskoj u vlasništvu je žena. Na žene se odnosi 40 posto samozapošljavanja, dok je prosjek EU 35 posto.

poduzetnice uglavnom vlasnice radnji i poduzeća koja se bave uslužnim djetanostima. Položaj žena u poduzetništvu ona je ilustrirala podatkom da u velikom biznisu u Srbiji gotovo da nema niti jedne žene.

PREDRASUDE I STEREOTIPI

Biti poduzetnica nije ni malo lako, jer se, osim teškoća s kojima se poduzetnici inače nose na

izbora na funkciju predsjednice Regionalne gospodarske komore bila poduzetnica i vlasnica zanatske radionice koja se bavila strojarskom obradom metala. »Svoje tvrtke imali smo i suprug i ja. Uvijek sam imala problem da su svi poslovni partneri prilikom razgovora i ugovaranja poslova i narudžbina tražili mog supruga, iako je on imao svoje drugo poduzeće. Jednostavno problem im je bio to što sam žena. Kada sam izabrana za predsjednicu

Žene u biznisu iduće će četiri godine imati pomoć Europske unije, točnije Europske banke za obnovu i razvoj (EBRD), koja će financirati program za zapadni Balkan »Žene u biznisu«

Komore, opet je problem bio to što sam žena, jer kako ću ja kao žena sjediti po kavanama na ručkovima gdje se dogovaraju i sklapaju poslovi. Ja mislim da se to radi u vrijeme radnog vremena, a

Tatjana Maglić

ne popodne u restoranima«, kaže Maglićeva.

Biljana Pudar, predsjednica Udruge »Vikend« iz Bezdana smatra da je u poticanju žena za pokretanje vlastitog posla vrlo važna potpora koju žena može pružiti ženi. »Još uvijek se očekuje da žena sjedi kod kuće. Ako

se već ima novca za pokretanje nekog posla, onda će taj posao voditi muškarac, a ne žena. Čak ukoliko žena i krene u neki svoj posao, bit će to neka uslužna djelatnost u koju je potrebno malo ulaganje, jer ne daj Bože kreditno se zadužiti za neki posao koji će voditi žena«, kaže Pudarova.

PROBLEMI

Dragana Farkaš, koja se poduzetništvom u oblasti ugostiteljstva bavi 32 godine dijeli mišljenje prethodnih sugovornica o još uvijek prisutnim predrasudama i stereotipima. »Taj stereotip nisu prevazišle ni same žene. One moraju izaći iz svojih lokala i radnji i aktivno sudjelovati na sajmovima i drugim dešavanjima koja im mogu pomoći u razvijanju biznisa«, kaže Farkaševa.

Na sve te probleme i prepreke na koje nailaze žene u biznisu nadovezuju se i oni opći problemi, koji pogađaju sva poduzeća, bez obzira vode li ih žene ili muškarci. »Vlasnica sam trgovinske radnje 24 godine. Mogu kazati da je u odnosu na prve godine mog rada promet posljednjih godina

Među poduzetnicima mali je broj žena, a slična situacija kao u Srbiji je i u zemljama okruženja. Iskorak je jedino napravila Hrvatska koja ima čak i Zakon o ženskom poduzetništvu, kaže Vesna Šijački

manji za trećinu. A sve je to posljedica toga što ljudi nemaju novca«, smatra Mirjana Juras. Edita Benedikt Racić kao veliku teškoću navodi visoke poreze i doprinose koje mora plaćati, kako kaže, u približno istom iznosu kao i neki autoprijevoznik koji mjesečno ostvari promet od milijun dinara. Na sastanku žena poduzetnica s predstavnicima Zavoda za ravnopravnost spolova Vojvodine pomenute su i subvencije za samozapošljavanje koje iznose 160.000 dinara i

zećima na čijem čelu su žene. Uz Europsku banku za obnovu i razvoj nositelji ovog projekta su i Švedska međunarodna razvojna agencija i država Luksemburg. EBRD će za početak osigurati 20 milijuna eura za kreiranje kreditnih linija za mala i srednja poduzeća pod vodstvom žena, u cilju promocije održivog kreditiranja takvih poduzeća. Švedska međunarodna razvojna agencija osigurala je oko 33 milijuna švedskih kruna (3,6 milijuna eura) za pomoć financijskim

KARAKTERISTIKE

Žensko poduzetništvo pretežito je mikropoduzetništvo, jer 99 posto poduzetnica u Srbiji zapošljava manje od deset radnika i uglavnom posluju u sektoru usluga i na lokalnom tržištu. Rodne razlike vide se i u tome što su se žene kasnije od muškaraca počele uključivati u biznis, ali i češće zatvaraju poduzeća od muškaraca, jer je njihovo poduzetništvo teže održivo.

koje nisu dostatne za pokretanje bilo kakvog ozbiljnijeg posla, već uglavnom uslužnih djelatnosti, gdje su potrebna mala ulaganja u strojeve i opremu. Po pravilu takve poduzetničke radnje vrlo brzo se gasu i zatvaraju.

PROGRAM EU

Žene u biznisu iduće će četiri godine imati pomoć Europske unije, točnije Europske banke za obnovu i razvoj (EBRD), koja će financirati program za zapadni Balkan »Žene u biznisu« za podršku malim i srednjim podu-

institucijama koje sudjeluju u programu, kako bi razvile financijske proizvode koji ispunjavaju potrebe žena poduzetnika i ženama pružile potrebne informacije i savjete o razvoju njihovog poslovanja. Luksemburg će programu pridonijeti s 1,5 milijuna eura. Program »Žene u biznisu« nadovezuje se na brojne projekte EBRD za financiranje malih i srednjih poduzeća, pružanje savjeta malim tvrtkama i promociju uključivanja žena u gospodarstvo.

Zlata Vasiljević

SUBOTICU POSJETILO PEDESETAK BIVŠIH DJELATNIKA NJEMAČKOGA CARITASA, PODRIJETLO

Hrvati u Njemačkoj ne žive u getu

Poplave u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i Srbiji odmah su potaknule brojne male udruge koje su spremno priskočile, prikuplja se novac i humanitarna pomoć, a Njemački je Caritas preuzeo cijelu koordinaciju te pomoći

socijalno, psihološko i radno zbrinjavanje ovdašnjih ljudi u Njemačkoj.

»Djelomično smo još aktivni, održavamo dobre međusob-

Prema podacima Saveznog statističkog ureda, u Njemačkoj živi oko 240.000 Hrvata, međutim procjene su kako ih ondje živi skoro dvostruko više, oko 400.000 stanovnika koji su podrijetlom Hrvati. »Mnogo je ljudi, mladih pogotovo, koji su uzeli njemačko državljanstvo, jer od 2005. godine takva mogućnost postoji samim rođenjem u Njemačkoj, a do 2013. godine nisu mogli istodobno zadržati hrvatsko državljanstvo, jer Hrvatska još nije bila u Europskoj uniji. Tako je mnogo ljudi uzimalo njemačko državljanstvo i oni se tamo više ne broje kao hrvatski državljani. Međutim, postoji jedan drugi

naziv, tzv. Nijemci s migracijskom ili useljeničkom pozadinom, te se prema tim podacima pretpostavlja kako vjerojatno ima oko 400.000 ljudi podrijetlom Hrvata«, kaže *Stjepan Herceg*, nacionalni referent Njemačkog Caritasa.

NA ZAJEDNIČKOJ ZADAĆI

Prošloga je tjedna Suboticu posjetila skupina bivših djelatnika Njemačkog Caritasa koji su podrijetlom Hrvati. Naime, oni svake godine organiziraju zajednički susret i posjet svojoj domovini, a ovoga su puta, osim Vukovara, Aljmaša, Kopačkog rita i Iloka, posjetili i Suboticu.

»Većina nas je sada već u mirovini, ali svake godine organiziramo zajednički susret, koji traje tri, četiri dana, i uvijek posjećujemo jedan kraj naše stare domovine, jer većina nas još uvijek živi u Njemačkoj. Želja nam je bila vidjeti istok Hrvatske, i u svakom slučaju Bačku i Suboticu, a budući da sam Subotičanin, onda mi je pripala i čast i dužnost biti organizator ovog putovanja«, kazao je *Marko Žarić*.

Svi su gotovo čitav svoj radni vijek proveli u Njemačkoj pomažući u zbrinjavanju nekadašnjih gastarbajtera iz bivše Jugoslavije, a kasnije za vrijeme rata na ovim prostorima organizirali su prihvata, humanitarnu pomoć,

Marko Žarić

ne kontakte, jer cijeli radni vijek smo proveli na radu na jednoj zajedničkoj zadaći. Svake godine smo imali seminare, regionalne sastanke na kojima smo se stručno usavršavali, tako su nastala prijateljstva i ovako se bar jedanput godišnje ponovno susretnemo«, kaže Marko Žarić.

LOM HRVATA

MANJINSKI PROBLEMI

Hrvati su odavno integrirani u njemačko društvo, objašnjava Stjepan Herceg, i većina ostaje živjeti u Njemačkoj i nakon odlaska u mirovinu. »U trećoj, četvrtoj generaciji, osobito u mješovitim obiteljima, polako dolazi do stapanja, tako da će u sljedećih 20 do 30 godina vjerojatno doći do asimilacije«, objašnjava Herceg. On u Njemačkoj živi preko 35 godina, tamo je studirao teologiju i socijalnu pedagogiju, poslije čega je sedam godina radio u malom mjestu uz švicarsku granicu gdje je živjelo oko 3.500 ljudi s područja bivše

Stjepan Herceg

Jugoslavije. U to je vrijeme u Njemačkoj bilo oko 120 socijalnih radnika Hrvata i nešto Slovenaca, gotovo u svim mjestima gdje su živjeli ljudi s područja bivše Jugoslavije. Poslije toga Herceg postaje referent za koordinaciju sveukupnog rada u Njemačkom Caritasu i organizira razne seminare, a posljednjih nekoliko godina radi u Caritasovoj centrali u Freiburgu u području zdravstva i palijativne skrbi, s posebnim naglaskom na strance koji su stariji ljudi.

»Susrećemo se s mnogim problemima koji su vjerojatno slični onima koje vi kao manjina susrećete ovdje u Bačkoj. U Njemačkoj nismo priznati kao manjina, ali moramo se uvijek boriti za svoja prava«, kaže Stjepan Herceg.

HRVATI SE POLITIČKI NE AFIRMIRAJU

Objašnjavajući na koji način je hrvatska zajednica organizirana u Njemačkoj, on kaže kako se dio njih okuplja oko hrvatskih katoličkih misija

u mjestima gdje one postoje, potom u hrvatskim kulturnim društvima, te pojedinim političkim strankama koje su osnovale svoje podružnice u Njemačkoj, kao i u okviru Hrvatskog svjetskog kongresa, koji u posljednje vrijeme ima sve više uspjeha na saveznoj razini u političkom životu Njemačke, ima svoje prostorije u Berlinu i provodi zapažene projekte.

»Hrvati u Njemačkoj ne žive u getu, kao recimo Turci, koji često u nekim gradovima žive u getu. Ali, postoji jedan drugi 'geto', premda ne žive u nekom gradu okupljeni na jednom mjestu, vrlo brzo se vijesti pronesu o tome ima li nešto novoga. Konkretno, poplave u Bosni i Hercegovini, Srbiji i u Hrvatskoj potaknule su odmah masu tih raznih manjih udruga koje su spremno priskočile, prikuplja se novac i Njemački Caritas je također preuzeo cijelu koordinaciju te pomoći. Dakle, postoje kontakti. Međutim, na političkom području, u njemačkoj politici, premda su mnogi uzeli njemačko državljanstvo i Nijemci su, ne afirmiraju se niti preko stranaka, niti u pokrajinskim parlamentima. Nedavno su bili izbori u Baden-Württembergu i gledao sam liste u mojem kraju na kojima je bilo i Turaka i Talijana, ali naših Hrvata nije bilo. Zašto nema političkog angažmana, malo je teško kratko ispričati, ali vjerojatno je povijest takva da se u obiteljima smatra kako je politikom najbolje ne baviti se i spram toga imaju negativan stav. Šteta«, kaže Stjepan Herceg.

U prostorijama Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini goste iz Njemačke primio je predsjednik stranke *Petar Kuntić*, koji je među ostalim istaknuo kako je Srbija danas dobro mjesto za biznis i pozvao zainteresirane za investicijska ulaganja da to imaju u vidu. S načinom organiziranosti hrvatske zajednice i s pravima koja Hrvati ostvaruju u Srbiji, goste je upoznao *dr. Slaven Bačić*, predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća.

Prilikom svog posjeta gosti iz Njemačke su obišli subotičku katedralu, Gradski muzej, Veliku vijećnicu, Čuvardićev vinski salaš, te Palić, gdje je u mjesnoj crkvi održana komemorativna misa za njihove pokojne kolege i kolege.

S. M.

Twit

Staromodan sam, volim komunikaciju na starinski. Onako, da se napiše priopćenje na papiru, potpiše, pečati, pošalje poštom. Da se točno zna tko je kada što napisao, komu poslao i zašto. Jasno, kao novinaru lakše mi je ako priopćenje dobijem mailom, jer ga ne moram prepisivati već je dovoljno kopirati u tekst. Ali, kako onda mogu biti siguran da je to doista to, da nije neka manipulacija?

Stoga mi se sviđa rasprava na našim stranicama između monsinjora *Anišića* i predsjednika DSHV-a *Kuntića*. Rasprava je divna stvar. Sučeljavanjem argumenta diže se razina informiranosti i lakše se nalazi put do istine. U spomenutoj raspravi točno vidim tko, što, zašto kaže i kome je upućena poruka.

Svjestan sam da u današnjem brzom svijetu stvari moraju ići daleko brže. Elektronska komunikacija ne trpi sporost pošte. Elektronska pisma putuju sekundu i odmah se mogu prenijeti dalje, za razliku od poštanskih koja u najboljem slučaju stižu sutradan, ali se onda obrađuju...

Ali, iskreno, bilo mi je mučno gledati komunikaciju recimo na primjeru ukrajinskog konflikta. Vršitelj dužnosti predsjednika (ako je to bio) umjesto ovlaštenja šalje twit! Pa to je već smiješno! To jest žalosno, jer ljudi ginu. Pa se gađaju. Ruski potpredsjednik šalje fotografiju iz zračne luke kako bi dokazao u realnom vremenu da se usprkos pokušajima zaustavljanja »probio« do Moskve?!

Mislim, pratiti Facebook i Twitter kako bi se informirala javnost za mene je ipak previše. Ako žele nekoga službeno informirati, zna se kako se to radi. Valjda novinari trebaju i provjeravati nešto prije no što objave. A oni pošalju fotografiju Ljudmile u plavo-žutoj haljini i »zaborave« napisati da je slika stara preko 5 godina. Hoću reći koliki je ogroman prostor elektronske manipulacije.

Sveti otac papa također nema Facebook, no ima Twitter. Medijski strateg naše Crkve nadbiskup *Claudio Maria Celli* pojašnjava kako je to stoga što se odgovori na informacije, a to su često uvrede, s Twita mogu skinuti, a s Fejsa ne. Jednostavno pojašnjenje.

Mada, volim komunicirati i tet-a-tet. Kada mi je od argumentacije važniji odnos s dotičnom osobom. Nije mi teško otići na »noge« nekome, ili sresti se na neutralnom terenu. Pogotovo ako se radi o uspješnim i časnim ljudima. To mi je tada zapravo čast. Na taj način im odajem priznanje.

Zato, više bih volio da se rasprava iz početka teksta nastavi na Beogradskom putu 52 nego na Twitu ili Fejsu. Od toga bi svi mogli imati koristi. U suprotnom: zamislite da ne dođe do dogovora, pa da imamo tri dužijance: jednu bunjevačku, drugu crkvenu i treću stranačku?

Nikola Perušić

SAVO TADIĆ, UREDNIK RADIJSKE EMISIJE »GLAS HRVATA«

Nedovoljno cijenimo ono što imamo

Razgovor vodio: Zvonko Sarić

Radijska emisija »Glas Hrvata« čuje se već pet godina. Povodom tog jubileja razgovarali smo s urednikom emisije *Savom Tadićem* (1976.), koji je i tajnik i jedan od osnivača HKD »Vladimir Nazor« iz Stanišića, a također i tajnik i jedan od osnivača Mjesnog odbora DSHV-a u tom naselju, gdje i živi. Profesionalno se bavi pčelarstvom.

HR: Kakva su Vaša sjećanja na razdoblje kada ste počeli raditi kao urednik emisije?

Postao sam urednik emisije 2012. godine. Emisija je startala s radom u travnju 2009., producent je bila NIU »Hrvatska riječ«, a redakcija je tada imala samo jednog člana, *Zlatka Gorjanca*, koji je bio i urednik. Nakon ukidanja radio-televizijskog uredništva NIU »Hrvatska riječ«, produciranje je preuzeo HKD »Vladimir Nazor« iz Stanišića, a urednik i koncepcija emisije nije mijenjana. Krajem 2011. urednik podnosi ostavku, a mi u udruzi nismo željeli da prestane emitiranje emisije, jer smo cijenili da bi Hrvati na području Zapadno-

bačkog okruga ostali uskraćeni za informiranje na materinjem jeziku.

Jedini način da emisija opstane je bio da se sami prihvatimo uređivanja i realizacije emisije. Upravni odbor našeg društva je oformio uredništvo, obavili smo konzultacije s Odborom za informiranje Hrvatskog nacionalnog vijeća, dogovorena je koncepcija emisije i obuka članova uredništva. Postojala je strepnja hoćemo li uspjeti proizvesti kvalitetnu i slušanu emisiju. Vođeni devizom koju smo tada skovali – »Glas Hrvata« se mora čuti«, pristupili smo učenju. Obuku nam je dva mjeseca u Subotici držao novinar *Josip Stantić*.

Svjesni smo bili kako se tadašnji način pripremanja emisije mora mijenjati. Taj je posao bio prevelik za jednu osobu i stoga smo podijelili zadaće na članove uredništva. Svaki je početak težak na svoj način. Probnu pilot emisiju smo radili dva tjedna, svaku večer smo se sastajali, dok konačno nismo stvorili sadržaj koji smo bili spremni pustiti u etar.

HR: Je li za Vas zadovoljstvo obavljanje posla urednika radijske emisije? Kakve sve izazove otvara taj posao?

Iako je rad na emisiji postao dijelom naše rutine i nešto bez čega se više ne može zamisliti radni tjedan, za mene osobno, a vjerujem i za ostale članove uredništva, istodobno je i nešto što nas ispunjava zadovoljstvom i ponosom.

Izazovi postoje, treba biti aktualan, točan i pravovremen. Uvijek smo otvoreni za sugestije radi poboljšanja emisije. Konačno, u dva sata treba obraditi sve što se dogodilo u prethodnom tjednu u životu hrvatske zajednice i ono što slijedi. Izazov je tim veći što se emisija emitira nedjeljom, a mora se završiti najkasnije do četvrtka navečer, s obzirom da emisija ne ide uživo, već se snima i dostavlja u Radio Sombor u petak.

Veliku pomoć imali smo od novinara hrvatskog uredništva Radio Subotice *Siniše Jurića*, koji je i predsjednik Odbora za informiranje HNV-a. On nam je dao puno sugestija o pobolj-

šanju kvalitete zvuka u emisiji i načinu čitanja materijala. Puno nam je značio i dolazak u posjet uredništvu *Ankice Jukić-Mandić*, članice IO HNV-a zadužene za informiranje, koju smo upoznali sa specifičnostima pripremanja emisije.

HR: Tko radi u redakciji »Glas Hrvata«? Kako se stvara sadržaj emisije, gdje se emisija priprema i koliko to vremena iziskuje?

Jedna od osobenosti ove emisije je da se ne snima u studiju, već u obiteljskoj kući *Ivana Karana*. Naime, Radio Sombor je godinama u vlasničkim i financijskim problemima, uposlenici rade samo prije podne, a mi članovi uredništva »Glas Hrvata« imamo svoje poslove i možemo emisiju raditi samo u večernjim satima. Ivan od subote do idućeg četvrtka piše i priprema tekstove koji će biti čitani i snima zvučni materijal s terena, tako da imamo i živu riječ u emisiji. Trudimo se imati pokrivena sva događanja i manifestacije u cijeloj zajednici, a ne samo u Somboru i okolici, kao i intervju sa značajnim osoba-

Emisija »Glas Hrvata« proizvod je tima i bez sveukupnog doprinosa svakog člana tima emisija bi bila teško zamisliva * Kada se događa nešto važno i zanimljivo, potrudimo se biti tamo i to zabilježiti, bez obzira je li to Bereg, Bezdan, Monoštor, Sombor, Lemeš, Sonta ili neko drugo mjesto.

ma. Ana Crnković i Ivan prisustvuju većini događanja u našoj zajednici i odatle nam donose snimke i razgovore s gostima i sudionicima.

Ana ponedjeljkom i utorkom uvježbava čitanje teksta koji je do tada pripremljen. Ona je taj »Glas Hrvata« koji slušatelji čuju svake nedjelje. Srijedom čita najveći dio emisije, a četvrtkom vijesti. Ja snimam priloge, biram i obrađujem zvučne zapise.

Glazbeni urednik Marko Gundić bira glazbu za emisiju, montira priloge i petkom nosi materijal u Radio Sombor, gdje se prekontrolira kvaliteta zvuka u emisiji. Njegov izbor glazbe je zaslužan i za dobar prijem emisije kod slušatelja, jer je zbog nje slušaju i oni koji nisu Hrvati. Emisija je proizvod tima i bez sveukupnog doprinosa svakog člana tima emisija bi bila teško zamisliva.

HR: Je li radio Sombor sada privatna radijska postaja? Plaća li se Radio Somboru da se ova emisija emitira?

Radio Sombor je prolazio kroz nekoliko vlasničkih transformacija, sada je dioničko društvo. S Radio Somborom imamo dobru suradnju. Emisija se emitira bez nadoknade, a Radio Somboru je, s druge strane, potrebno da ima sadržaje na manjinskim jezicima, što je bio i jedan od uvjeta za dobivanje regionalne frekvencije, a i argument u borbi za očuvanje statusa ove radijske postaje.

HR: Na kojem se području može čuti ova emisija? Živi li na tom području veći broj Hrvata?

Radio Sombor na frekvenciji 97,5 MHz čuje se u promjeru od 40 kilometara. Najbolje se može pratiti na teritoriju Zapadno-bačkog okruga, u kojem živi više od 15.000 Hrvata. Povremeno, kad vremenski uvjeti dopuštaju, čuje se do Male Bosne, Plavne,

u Hrvatskoj do Vukovara, u Mađarskoj u pograničnim selima u kojima žive bunjevački Hrvati.

HR: Kako su osiguranstva koja su redakciji neophodna za rad? Na koji su način članovi redakcije nagrađeni za svoj rad? Aplicirate li na razne natječe, kako biste osigurali bolje uvjete za rad?

Veliku zahvalnost dugujemo NIU »Hrvatska Riječ«, koja nam je u startu omogućila obuku i ustupila dio tehničkih sredstva za rad koje je koristio bivši urednik, dok je bio uposlenik ustanove. Dio opreme i sredstava za rad osigurali smo putem natječaja koje su raspisivali Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Beogradu i Ministarstvo za kulturu i informiranje Republike Srbije. Putne troškove za odlazak na teren radi snimanja priloga i za dostavu emisije u Radio Sombor pokriva Hrvatsko nacionalno vijeće.

Članovi uredništva dobivaju honorare čiji iznos ovisi o sredstvima koja dobijemo na natječaju Ministarstva za kulturu i informiranje Republike Srbije. No, i da ne dobivamo sredstva po tom natječaju mi bismo pripremali emisije, sukladno našoj devizi »Glas Hrvata se mora čuti«.

Apliciramo na sve natječe, je čije uvjete ispunjavamo. Želja nam je imati što kvalitetniju emisiju i što bolje uvjete za rad. Za sada još uvijek neuspješno apliciramo kod Grada Sombora i AP Vojvodine za sredstva kojima bismo opremili mali studio za snimanje.

HR: Koje priloge sadržavaju emisije? Na čemu je naglasak?

Ovo je emisija o Hrvatima, za Hrvate, na hrvatskom standardnom jeziku, za razliku od nekih informativnih emisija na hrvatskom jeziku na drugim medijima, gdje je veći dio emisije prijevod vijesti srpskog pro-

grama. U vijestima obrađujemo događaje od značaja za hrvatsku manjinsku zajednicu u Srbiji. To su događaji iz Hrvatske, Srbije, Vojvodine, razni događaji vezani za Hrvatsko nacionalno vijeće, Grad Sombor, kulturno-umjetnička društva.

Standardni hrvatski nije nažalost i govorni jezik Hrvata s ovog područja, te stoga reemitiramo kratke priloge o jeziku Hrvatskog radija »Govorimo hrvatski«. U prilogu »Razgovor s povodom« intervjuiamo značajne predstavnike hrvatske zajednice, kulturne djelatnike, aktiviste društava.

Malo znamo o sebi, a još manje o drugima, te su interesantne rubrike »Hrvati u Srbiji kroz povijest i brojke« u kojoj govorimo o povijesti Hrvata, doseljavanju, subetničkim skupinama, organiziranju, kulturnim društvima, političkim organizacijama, medijima i o znamenitim Hrvatima književnicima, znanstvanicima, političarima, kulturnim djelatnicima, svećenicima, sportašima. U svakoj emisiji dajemo i najavu događanja u sljedećem razdoblju i »Prelistavamo 'Hrvatsku riječ'«. Naši slušatelji šalju glazbene želje koje žele čuti u emisiji.

Uvijek kada se događa nešto važno i zanimljivo, potrudimo se biti tamo i to zabilježiti, bez obzira je li to Bereg, Bezdan, Monoštor, Sombor, Lemeš, Sonta ili neko drugo mjesto. U dva sata emisije trudimo se biti aktualni i pokriti sve od značaja za zajednicu.

HR: Ima li i rock ili pop glazbe u emisijama, ili se glazbeni izbor svodi na tamburašku glazbu?

Za glazbu je zadužen naš glazbeni urednik Marko Gundić i sudeći po reakcijama slušatelja on taj posao obavlja odlično. U emisijama je najviše zastupljena pop i rock glazba hrvatskih izvođača, te tamburaška glazba,

a emitiramo i snimke amaterskih pjevačkih skupina iz Vojvodine. Tijekom vjerskih praznika emitira se prigodna glazba.

HR: Suradujete li možda u nekim vidovima s drugim hrvatskim redakcijama?

Odličnu suradnju imamo s uredništvom »Hrvatske riječi«, u svakoj emisiji imamo najavu sadržaja aktualnog broja tjednika, a u »Hrvatskoj riječi« se objavljuje frekvencija i vrijeme emitiranja naše emisije. Dugujemo i novinarima »Hrvatske riječi« koji su nam povremeno ustupali zvučni materijal za potrebe emisije s događaja kojima nismo mogli prisustvovati.

HR: Koje radijske postaje rado slušate? Inspirira li vas možda neki radijski program?

Kao i mnogi, radio najčešće slušam u autu ili u radioni. Zbog blizine Republike Hrvatske imam dobar prijam tamošnjih radijskih postaja, kako lokalnih, tako i nacionalnih. Kad je glazba u pitanju, Slavonski radio i Radio Osijek svakako imaju primat, ali Hrvatski radio je onaj koji profesionalno impresionira, emisije koje se tu emitiraju su veliki uzor.

HR: Je li po vašem mišljenju informiranje na hrvatskom jeziku zadovoljavajuće u Vojvodini, kako po opsegu medija, tako i po pitanju kvalitete?

Imamo TV emisiju na hrvatskom jeziku oko koje ima dosta prijedora u zajednici te radijske emisije koje, osim u Subotici, imaju mali prostor u eteru s različitim kvalitetama programa, a svijetla točka je tjednik »Hrvatska riječ«. Moj osobni dojam je da mi Hrvati nedovoljno cijenimo i premalo konzumiramo i ovo što sada imamo i što nam je na raspolaganju u području informiranja.

*Prema popisu iz 2002.,
u Srbiji živi 61.647
Albanaca * Oko 13.000
učenika pohađa nastavu
na albanskom jeziku
u općinama Preševo,
Bujanovac i Medveđa
* Nedostoje veliki broj
udžbenika za osnovnu
školu, a više od 300 udž-
benika za srednju školu*

Problema ne manjka albanskoj manjini

Usvajanje Zakona o nacionalnim vijećima manjina u Skupštin i Republike Srbije 2009. godine omogućilo je i Albancima u Srbiji da uspostave instituciju od posebnog značaja. Na osnovu tog Zakona, inicijativa za osnivanje Nacionalnog vijeća albanske nacionalne manjine u Srbiji podržana je od strane 3.100 verificiranih potpisa u odgovarajućim općinskim sudovima. U međuvremenu, formiran je posebni birački popis od 26.927 albanskih birača.

»Nacionalno vijeće albanske nacionalne manjine u Srbiji s ukupno 29 mjesta u Generalnoj skupštini, izabrano je od strane preko 17.000 glasova Albanaca, a prva konstitutivna sjednica našeg Vijeća je održana 3. srpnja 2010. godine«, kaže Galip Beqiri,

predsjednik NVA u razgovoru o položaju i manjinskim pravima Albanaca u Srbiji, te o radu njihovog manjinskog Vijeća.

NACIONALNO VIJEĆE ALBANACA

»Do sada je ova institucija razvila opću strategiju i otvorila vitalne procese za Albance u Preševu, Bujanovcu i Medveđi, kao i svugdje u Republici Srbiji, kroz rad odgovarajućih odbora Vijeća. Nacionalno vijeće albanske nacionalne manjine ima ovakvu strukturu: predsjednik, dopredsjednik, te tajništvo. Zatim, postoji Izvršno tijelo, kao i odbori Vijeća – za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje, za visoko obrazovanje i znanost, za kulturu, za informiranje i publikacije, kao i odbori za

službenu uporabu jezika i pisma i za mlade i civilno društvo.«

Imajući u vidu činjenicu brojke Albanaca zadnjeg popisa pučanstva u Srbiji, zbog toga što su obrasci bili na cirilici i lista u kojima nisu bili registrirani ni povratnici ni izbjegli, pitali smo Galipa Beqirija kakve ima podatke o brojnosti Albanaca koji su dio stanovništva Srbije?

»Prema posljednjem popisu pučanstva koncem 2011., koji su sve političke stranke s albanskim predznakom, kao i sam naš narod, bojkotirao, ima oko 5.000 onih koji su se izjasnili kao Albanci. Zna se da ta brojka nije točna, a da i sam Zavod za statistiku, zbog političkih razloga, nije izašao sa svojim procjenama. Prema popisu iz 2002., u Srbiji živi 61.647 Albanaca. Izraženo u postotcima, to je 0,82 posto uku-

pnog stanovništva Srbije. Mjesta gdje pretežno žive Albanci su Preševo, izjašnjenih je 31.098, a ima oko 13.000 nerezidentnih, fizičkih osoba koje više od godinu dana borave izvan zemlje, zatim Bujanovac, izjašnjenih je 23.681 i oko 11.000 nerezidentnih, i Medveđa, gdje je izjašnjeno oko 3000, a ima oko 3000 nerezidentnih, po našoj procjeni.«

PUNO UČENIKA, ALI BEZ ADEKVATNIH UDŽBENIKA

Glede problema u nastavi na materinjem jeziku, Galip Beqiri kaže da oko 13.000 učenika pohađa nastavu na albanskom jeziku u općinama Preševo, Bujanovac i Medveđa, ali da se dio nastave odvija na osnovu bilješki koje učenicima priređuje natavnik.

»Posljednjih godina smo uporno angažirani da se riješe neki od fundamentalnih problema u školama, gdje se nastava predaje na albanskom jeziku, a koji datiraju već više od dvadeset godina. Istina je da je Ministarstvo prosvjete odobrilo jedan broj udžbenika, koji se može naći i na internet web stranici Ministarstva, a jedan veliki broj je u proceduri odobravanja. Isto tako tvrdimo da su neki udžbenici loše i neprofesionalno prevedeni, a dio tog problema smo donekle riješili. Nastava koja se odvija na albanskom jeziku u ove tri općine je organizirana od predškolskog i osnovnog obrazovanja, do nastave u srednjim školama. Već dvije godine radi i odjel subotičkog Ekonomskog fakulteta u Bujanovcu, gdje studira 69 studenata, a oko polovica njih su Albanci, tako da se i jedan dio fakultetske nastave odvija na albanskom jeziku.«

Pitali smo Galipa Beqirija koji su konkretni problemi u svezi s udžbenicima?

»Kada je riječ o udžbenicima, ovisi za koju nastavu i za koji razred, ali ako je Srbija je na putu bolonjskog sustava školovanja, to bi trebalo značiti da udžbenici trebaju biti po europskim standardima, tj. bolonjskom standardu, a zemlje koje nas okružuju već su odmakle korak naprijed po tom pitanju. Nedostaju nam kapaciteti da bi svi udžbenici na albanskom jeziku bili spremni za učenike. Zato smo tražili dozvolu za uvoz i uvođenje udžbenika iz Albanije, jer nedostaje veliki broj udžbenika za osnovnu školu, a više od 300 udžbenika za srednju školu. Primjera radi, poslije 14 mjeseci angažiranja Vijeća odobren je bukvar uz pomoć Veleposlanstva Albanije i nekih drugih veleposlanstava, a bukvar koji su do tada koristili učenici je bio iz 1989. godine. No, do 2013. uspjeli smo osigurati 63 školska udžbenika za osnovne škole koji su odobreni od strane Ministarstva prosvjete, od kojih su 45 udžbenici, a 18 radne bilježnice, od kojih su 18 udžbenika i radnih bilježnica iz

Albanije, 10 udžbenika i radnih bilježnica su od domaćih autora, dok je 35 udžbenika prevedeno. Udžbenici stranih jezika nisu uključeni u ovo, jer su zajednički za sve manjine u Srbiji. Po našoj procjeni, Ministarstvo prosvjete do sada ne poštuje odredbu zakona o uključivanju naše manjinske kulture, identiteta i povijesti do 30 posto u nastavne programe za predmete: povijest, geografija, glazba, umjetnost i kultura.«

TJEDNIK »NACIONALI« U FINACIJSKIM PROBLEMIMA

Predstavljajući tjednik »Nacionali«, Galip Beqiri kaže da je to jedini časopis na albanskom jeziku koji informira albansku populaciju koja živi u Srbiji na materinjem jeziku. Tjednik je osnovan 2011. od strane Nacionalnog vijeća Albanaca.

»Konkurirali smo na natječaju Ministarstva kulture i informiranja 2011. – 2012. i dobili sredstva za projekt. S tim sredstvima uspjeli smo tiskati 40 brojeva tjednika. Međutim, poslije završetka projekta, za koji nije bilo više nastavka, nastavili smo objavljivati tjednik pomoću sredstava iz proračuna NVA, dakle od sredstava koja dobivamo od Ureda za ljudska i manjinska prava. Za 2013. Ured za ljudska i manjinska prava smanjilo je naš proračun za nekoliko milijuna, a razlog tomu je bilo to, kako nam je propćeno, što albanska zajednica nije sudjelovala u popisu pučanstva. Time je dovedeno u pitanje objavljivanje ovog tjednika. Glavni i odgovorni urednik je *Baki Redžepi* a njegov je zamjenik *Jeton Ismaili*. Tjednik, osim kulturološkog aspekta, ima i karakter informativnog, obrazovnog, političkog lista.

Galip Beqiri kaže da ne postoje ni radijski ni televizijski manjinski programi na albanskom jeziku koje emitiraju srbijanski mediji, osim lokalnih RTV Preševa, RTV Bujanovac i privatnih TV stanica ALDI i Spektri, dok o književnoj nakladi na albanskom jeziku kaže da

do sada nije postojala niti jedna nakladnička ustanova koja objavljuje književnost na albanskom jeziku, ali je ove godine ustanovljena jedna u općini Preševo, pod imenom ALBAS.

BEZ POMOĆI ZA OČUVANJE MATERIJALNE KULTURNE BAŠTINE

Glede tradicionalnih manifestacija Albanaca koji žive u Srbiji, Galip Beqiri navodi kako postoji mnogo takvih priredbi u Preševu, Bujanovcu i Medveđi, ali ni jednu ne financira Republika Srbija, osim što Ministarstvo kulture odvoji po projektima veoma male sume, koje ne zadovoljavaju ni osnovne potrebe za te aktivnosti. Galip Beqiri kaže da kulturno-umjetnička društva Albanaca koji žive u Srbiji povremeno i sudjeluju na nekim od kulturnih manifestacija, ali su zbog financijskih problema većim dijelom neaktivna.

Albanska nacionalna manjina u Srbiji obilježava pet svojih službenih praznika, a odluku o utvrđivanju tih praznika je donijelo NVA 2011. godine. To su sljedeći praznici: Dan albanske nacionalne zastave; Dan albanskih učitelja; Dan osnivanja Nacionalnog vijeća albanske nacionalne manjine; Prvi dan Ramazanskog Bajrama i Prvi dan Kurbananskog Bajrama.

No, Galip Beqiri naglašava kako NVA nije zadovoljna razinom očuvanja materijalne kulturne baštine Albanaca koji žive u Srbiji.

»Mišljenja smo da država još gaji neprijateljski odnos prema ovdašnjim Albancima, a za očuvanje naše materijalne kulturne baštine još smo daleko od pomoći Republike Srbije.«

Pitanje po pitanje, a problema izgleda da ne manjka. Tako stižemo i do teme o službenoj uporabi materinjeg jezika.

»Postoje veliki problemi glede službene uporabe albanskog jezika u općinama Preševo, Bujanovc i Medveđa, kao što su problemi s upisom osobnog

imena u matične knjige rođenih i osobna dokumenta na albanskom jeziku, jer nije standardizirano kako se albanska imena upisuju. Također, problemi s dvojezičnim osobnim ispravama i izvodima iz matičnih knjiga je u svezi s činjenicom da se prijevod na albanski jezik tiska na poleđini dokumenta. Nedovoljna je i zastupljenost pripadnika albanske nacionalne manjine, odnosno govornika albanskog jezika, u javnim institucijama. Zatim, problem je nepostojanja dvojezičnih obrazaca koji se koriste u upravnim i sudskim postupcima, kao i nepostojanje prijevoda osnovnih pravnih tekstova Republike Srbije na albanski jezik. Tu je još i nepostojanje dvojezičnih napisa na uredima državnih ustanova u općinama u kojima je albanski jezik u službenoj uporabi. Postoje i drugi problemi, koji se bez političke volje ne mogu riješiti.«

VELIKA NEZAPOSLENOST

Na koncu razgovora, interesirao nas je i odgovor na pitanje – mogu li mladi Albanci pronaći posao u Srbiji ili mnogi odlaze raditi na Kosovo ili u države Europske unije?

»Imamo veliki problem da mnogi mladi ljudi, Albanci, ne mogu pronaći posao u Srbiji, a tome još više pomaže i ova država. Postoji Odluka kojom Ustavni sud Srbije smatra da je Uredba o posebnom priznavanju visokoškolskih kvalifikacija s univerzitetima Kosova, Uredba koja je bila rezultat dogovora između pregovarača iz Prištine i Beograda *Edite Tahiri* i *Borka Stefanovića*, u suprotnosti s Ustavom i zakonom. I ova Odluka još jednom pokazuje nespornost rješavanja važnih problema Albanaca iz Preševa, Bujanovca i Medveđe i nastavak diskriminatorskog pristupa. Ovo je samo jedan primjer, a ima ih na tisuće. Mnogo mladih Albanaca odlazi raditi na Kosovo i u države Europske unije«, kaže Galip Beqiri.

Zvonko Sarić

Vodi li se dovoljno računa o okolišu i kakva je ekološka svijest ljudi?

MR. SC. ALEKSANDRA NEDIĆ,
predsjednica Ekološkog pokreta »Šid«

Veće sankcije

Pitanje zaštite životnog okoliša uvijek je bilo zanemarivano i odnosilo se samo na službe, koje moraju provoditi aktivnosti, i na udruge građana. Destruktivni utjecaji koji se vrše na životni okoliš pokazuju se poslije kao uzrok koji izaziva katastrofalne posljedice. U slučaju poplava stručnjacima i ekolozima trebat će puno vremena kako bi konstatirali stanje, jer razmjera uništenja prirode i prirodne ravnoteže je velika. Došlo je do uništenja prirodnih staništa, šuma, zelenila, divljač je napustila svoja staništa i bilo je mnogo slučajeva uginuća životinja. Izgubili smo veliku masu šuma, jer je zbog velike količine vode i nakvašenog zemljišta došlo do izvaljivanja velikog broja stabala. Što se tiče ekološke svijesti i zaštite životnog okoliša, stanovništvo jako malo vodi računa o prirodi. Sve više je ljudi koji ne vole životinje, biljke, prirodu i ponašaju se destruktivno prema njima. Sve više je poduzeća koja ne izvršavaju svoje zakonske obveze, tako da dolazi do zagađenja prirodnog okoliša, a u sferi same ekološke svijesti, nisu dovoljna samo ekološka edukacija i predavanja u školama, nego bi trebale i veće sankcije, kako bi se pokazalo da i priroda ima zaštitu. Općina Šid se nalazi u sigurnom stanju što se tiče zagađivača, a Ekološki pokret svojim akcijama - ozelenjivanjem grada, izgradnjom fontane, ličanju ogradica na mostićima, edukacijama - daje sve od sebe kako bi naše okruženje bilo ljepše, kao i da utječe na ekološku svijest ljudi, osobito kod male djece, koja od malih nogu trebaju naučiti koliko je važno voditi računa o prirodi.

S. D.

DRAGAN MARTINKOVIĆ,
komunalni redar, Sonta

Neodgovornost

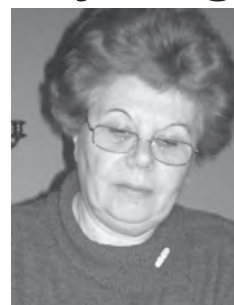

Zaštita okoliša je skup odgovarajućih aktivnosti i mjera kojima je cilj sprečavanje zagađenja okoliša u kojem živimo, sprečavanje nastanka štete i povrat okoliša u stanje prije nastanka štete. Zagađenja, kao trajan oblik i onečišćenja, kao oblik koji se da sanirati, rezultati su prije svega ljudske aktivnosti. Kako u Sonti, a i u većini sela u okolici nemamo razvijenu industrijsku proizvodnju, tako nemamo niti problema industrijskog otpada, pa nam je okoliš s te strane u relativno dobrom stanju. Srećemo se s otpadom nastalim u kućanstvima, te otpadnim i fekalnim vodama. Veliki nam je problem što selo nema kanalizaciju, pa se te vode prikupljaju u septičkim jamama, a potom cisternama izvoze na lokacije predviđene za tu namjenu. Vrlo je neodgovoran i jedan broj naših sumještana koji su svoje otpadne vode pustili u bivše kopane bunare, ne razmišljajući koliko na taj način zagađuju cijeli sloj podzemne vode. Isto tako i jedan broj neodgovornih poljodjelatnika spremištima svojih prskalica poslije tretmana ratarskih kultura ispire u kanalima i na taj način kemijski zagađuje vodu. Glede uređenja sela podiže se razina svijesti stanovništva. Većinu javnih površina održavaju sami mještani, međutim problem je u pojedincima koji odbijaju učiniti bilo što vezano uz stare kuće i zapuštene placeve čiji su vlasnici. Uočljivo je i bacanje papirnog i drugog laganog otpada na površine na kojima je veći promet pješaka, osobito djece, na koje bi prvenstveno roditelji trebali edukacijski djelovati.

I.A.

KATARINA KAIĆ,
ekološka aktivistkinja,
Lemeš

Ničija briga

Ekologija je tema koja je kod nas zapostavljena i da bi se nešto uradilo potrebno je posao početi od najmlađih. Nažalost ljudi su u apatiji, problemi oko zaštite životnog okoliša ono je o čemu najmanje razmišljaju. Vidimo to svaki dan, svuda oko nas. Čak i u selima gdje se redovito odnosi smeće, postoje divlji deponiji, a nije rijetka slika ni da je smeće razbacano pored putova. Sela nemaju riješeno pitanje odvođenja otpadnih voda, jer kanalizacije nema. Vjetrozaštitni pojasevi, ne samo da se ne sade, već se i oni postojeći uništavaju. Oni praktički sada ne pripadaju nikome, jer u ranijim godinama nije vođeno računa o tome gdje se oni podižu. Problem je i što su kanali za odvod atmosferskih voda ili zatrpani ili prepuni smeća.

Zaštita životnog okoliša, nažalost, je ničija briga, a to je nešto o čemu treba stalno voditi računa. Ne samo ekološke organizacije, već i svi građani i naravno naši političari. Nema nikave želje da se napravi bilo kakav pomak u ovoj oblasti. A sve počinje još od vrtića i škole, ali upitno je koliko se po tom pitanju radi s djecom. Same ekološke organizacije nemaju sredstava za bilo kakve ozbiljnije akcije, a moj dojam je, da se i rad tih organizacija svede na nekoliko entuzijasta.

Mogle bi se mnoge stvari u ovoj oblasti riješiti zakonima i propisima i kaznenim mjerama, jer ljudi reagiraju tek kada ih lupite po džepu. Ali ne samo da se donesu neki zakoni već da se poslije oni strukturno i primjenjuju.

Z.V.

RAZGOVOR POVODOM SVJETSKOG DANA EKOLOGIJE: ZVEZDAN KALMAR

Energetsko siromaštvo

U Srbiji je praktično 100 posto stanovništva energetski siromašno, jer daleko više od 10 posto ukupnih prihoda trošimo na grijanje, struju, promet i vodoopskrbu

OBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE

CEKOR je, inače, jedna od najprepoznatljivijih ekoloških nevladinih organizacija u Srbiji koja je aktivna više od 10 godina na međunarodnoj, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini. CEKOR (www.cekor.org) se, osim okolišom i sudjelovanjem javnosti, bavi i temama klimatskih promjena i energetike, i vodeća je organizacija u konzorciju »SEKO okoliš

i energetika« odabranog od strane Ureda za EU integracije Vlade Republike Srbije koja prati IPA programiranje. CEKOR također vrši monitoring međunarodnih financijskih institucija u Srbiji, EBRD i EIB, tj. utjecaj njihovih projekata/kredita na okoliš, zdravlje ljudi i održivost lokalnih zajednica.

Kalmar ističe da je svojedobno SFR Jugoslavija emitirala veoma visoke razine CO₂, ali bez obzira na značajno smanjenje ekonomske aktivnosti u svim republikama bivše Jugoslavije, nije došlo do gotovo nikakve redukcije emisija. »Hrvatska je 1990. emitirala oko 21 milijuna tona CO₂ ekvivalenta stakleničkih plinova, i dvadeset godina kasnije je praktički na istim razinama pri čemu je ekonomska aktivnost drastično manja. Energetika i promet u Hrvatskoj emitiraju oko 37 posto, dok poljoprivreda emitira oko 15 posto. Ove sektore navodim jer je reduciranje emisija iz njih naj-

teže i donijet će najveće izazove hrvatskoj ekonomiji. Srbija je 1990. godine emitirala oko 80 milijuna tona CO₂ ekvivalenta dok je 2010. dosegla oko 85-89 milijuna tona s energetikom koja emitira oko 70 posto, plus poljoprivredom i prometom koji emitiraju značajan dio preostalih emisija. Već iz navedenih podataka je jasno da je najveći izazov reducirati emisije iz energetike. U tom smislu je EU odlučila dekarbonizirati energetski sektor do 2050. godine, odnosno već do 2030. reducirati za 40 posto emisije iz energetike do kada je cilj najmanje 27 posto energije proizvoditi iz obnovljivih izvora energije«, kaže Zvezdan Kalmar.

IZLAZ JE U PRIDRUŽIVANJU EU

Događaji od posljednjih nekoliko tjedana pokazali su da se i problemu regulacije voda u ovoj regiji pristupa pogrešno i ne sustavno. Kalmar ističe da naša regija nema problem u višku voda, nego u njenom manjku. »Ova činjenica se najbolje vidi kroz velike štete od suša koje se dešavaju svake godine zbog značajnog smanjenja podzemnih voda i drastičnog smanjenja voda u rijekama, osobito u planinskim krajevima u čitavoj regiji. Prema neslužbenim razgovorima s hidrolozima, bilo bi potrebno pet godina redovitog padanja kiše, dakako ne ovakvih kataklizmičnih padalina, kako bi se u Srbiji nadomjestili podzemni »tankovi« voda neophodnih da se rijeke i rječice povrate na redovite razine«, ističe Zvezdan Kalmar

i dodaje, kako su u cijeloj našoj regiji višedesetljetna nebriga i urbanistički kaos doveli do toga da je ogroman broj kuća i čitava područja građena na hidrološki neprilagođenim područjima, te značajni infrastrukturni, stambeni i industrijski objekti građeni u koritima, odnosno plavnim područjima rijeka čime je prirodni tok voda onemogućen.

On smatra da će pridruživanje EU usmjeriti razvoj Srbije i regije u pravcu održive regulacije i zaštite voda, omogućit će povećanje područja pod zaštićenim biološkim cjelinama, značajno povećanje količine energije iz obnovljivih izvora. »Opasnost je, međutim, liberalizacija energetskog sektora, jer se i u EU smatra da je blizu 150 milijuna žitelja pod rizikom ili u stanju energetskog siromaštva i samim tim izloženo svim povezanim pojavama, uključujući i zdravstvene i druge probleme koji odatle proizlaze. U Srbiji je praktično 100 posto stanovništva energetski siromašno, jer daleko više od 10 posto ukupnih prihoda trošimo na grijanje, struju, promet i vodoopskrbu, što su sve dijelovi pojave zvane energetsko siromaštvo. Posljedica ovakve energetske ovisnosti je nemogućnost financiranja dovoljnih mjera zdravstvene skrbi, zaštite od poplava, itd.«, kaže Kalmar te dodaje kako je jedna od velikih prednosti EU asistencije i to što se može značajno istupiti u pravcu eko poljoprivrede, eko turizma, promidžbe vlažnih staništa te prelaska na organsku poljoprivredu.

S. M.

Europska unija je problematiku klimatskih promjena, odnosno smanjenja utjecaja ljudske ekonomske aktivnosti na okoliš i posebno na strukturu klime, prepoznala kao jedan od najtežih i najopasnijih problema za razvoj, društveni i privatni život, ali i kao jedan od najtežih izazova za budućnost društva i ekonomije. Stoga je donijela ozbiljne strateške smjernice koje imaju za cilj reducirati emisije plinova čak do razine 90 posto manje od onih koje su »dostizane« 1990. godine.

»Emisije ekvivalenta ugljikovog dioksida iz država bivše Jugoslavije su na globalnoj razini minimalne, ali je problem što su građani ove regije po glavi stanovnika jedni od najvećih zagađivača. Ovo se osobito odnosi na Srbiju koja je među 10 država u svijetu po emisijama ugljikovog dioksida po glavi stanovnika«, kaže Zvezdan Kalmar, koordinator za energiju u Centru za ekologiju i održivi razvoj (CEKOR) u Subotici.

U SUBOTICI SE RADI REKONSTRUKCIJA 25 KM VRELOVODA

Cijeli grad gradilište

Subotica je u posljednjih mjesec dana doslovce prekopana uzduž i poprijeko. Naime, prije prvosvibanjskih praznika na više lokacija u gradu započela je zamjena vrelovodnih cijevi u ukupnoj duljini od 12,5 kilometara, odnosno postavljanje 25 kilometara novih cijevi.

»Ovo je doista tehnološki i tehnički komplicirani zahvat prvenstveno zbog veličine radova, treba ugraditi 12,5 km cijevi trase u ekstra kratkom vremenu, do početka sezone grijanja sve mora funkcionirati. Na našem području u skoroj prošlosti nije bilo ovako velikog gradilišta u ovoj struci, koje treba izvesti za tako kratko vrijeme«, kaže *Jenő Dukai*, glavni inženjer u JKP »Subotička toplana«, koji obavlja stručni i direktivni nadzor nad strojarskim radovima ove investicije.

RADOVE USPORAVAJU PADALINE

Radove donekle usporavaju velike padaline, ali kako objašnjava Dukai, na nekim dije-

Jenő Dukai

lovima starog urbanističkog ambijenta ima puno nepoznanica, što se nije moglo unaprijed projektirati i isplanirati, čije rješavanje također zahtijeva

svoje vrijeme. »Po projektu svi radovi će biti izvedeni ove godine, premda je polovica trebala biti urađena prošle građevinske sezone. Međutim, više zbog administrativnih nego tehničkih razloga, došlo je do toga da se mora nadoknaditi i realizirati u jednoj sezoni. Istina, puno ima takvih problema, ali ipak relativno sam zadovoljan načinom na koji se doista intenzivno odvijaju aktivnosti. Drugo mjerilo, ako se smije tako gledati na stvari, jedno gradilište na kojemu je zaposleno oko stotinu ljudi na ogromnom i zahtjevnom poslu, i organizacijski je zahtjevno, svaka struka treba odraditi svoj dio posla, a i od građana treba strpljenja i tolerancije. Takvi radovi ne mogu ići bez toga da nekome ne smetaju, ali apeliram na građane da imaju razumijevanja«, kaže Dukai.

Božidar Krstić, pomoćnik direktora za tehničko razvoj-

no područje u JKP »Toplana«, također ističe kako je izmjena vrelovoda najkompliciranija u središtu grada, gdje se događaju nepredviđene okolnosti zbog starosti infrastrukture koja se izmiješa, dokumenata koji nisu uvijek vezani za projekte, gužve, prolaznika, automobila i mehanizacije. »Ovo je jedna od najošjetljivijih dionica, osiguranje i oznake su stavljeni na sve strane, međutim dešava se da ljudi ne primjećuju upozorenja, ili su znatiželjni pa idu mimo oznaka, te je ovaj dio specifičan i relativno najteži za izvođače«, kaže Krstić.

SEDAM LOKACIJA

Drugo gradilište je u Ulici Cara Dušana i grana se na dio Radijalca i drugi dio u Ulici Arsenija Čarnojevića. »To je gradilište po obujmu najveće,

Investicija se financira iz kreditnog aranžmana s Njemačkom razvojnom bankom KFW u visini od 4,6 milijuna eura, od čega će 2,2 milijuna biti utrošeno na zamjenu vrelovoda, a ostatak kredita na podpostaje, nadzor, upravljanje i osuvremenjavanje sustava

ali je mnogo lakše jer se radi duž zelenih površina. Treće gradilište je relativno kratko, kod bivše Panonije, zatvora i Jadrana, ali unatoč tomu uvijek imamo nekih nepredviđenih okolnosti budući da su tamo građevine poput sportskih terena, klizališta, itd. Sva tri gradilišta radi novosadski podizvođač, dok glavni izvođač Strabag radi na Proizivki i dio Ulice Braće Radić. U planu su još tri lokacije: prema SUP-u, preko puta glavnog Autobusnog kolodvora u Masarikovoj i na kraju Bolnica«, kaže Božidar Krstić i dodaje kako su najčešći razlozi za zastoje u radovima padaline zbog kojih treba ispumpavati vodu iz vodova.

»Svakodnevno naši stručnjaci imaju sastanke s podizvođačima kako bi u hodu rješavali kako nepredviđene tako i redovite aktivnosti i postigli određene rokove. Mislim da su izvođači doista dobri, imaju solidnu mehanizaciju i mislim kako mi na razini grada ne bismo mogli prikupiti opremu za tako velike radove«, smatra Krstić.

15 GRADOVA U PROGRAMU

Investicija se financira iz kreditnog aranžmana s Njemačkom razvojnom bankom KFW u visini od 4,6 milijuna eura. Od toga će 2,2 milijuna biti utrošeno na zamjenu vrelovoda, a ostatak kredita na podpostaje, nadzor, upravljanje, itd. Glavni izvođač radova je austrijsko-rumunjska tvrtka Strabag Logstar, a podizvođač je Bulevar company iz Novog Sada.

»Kredit Njemačke razvojne banke realiziran je na razini države pod povoljnim uvjetima, a ovaj program se radi u 15 gra-

dova u Srbiji. Ne rade svi gradovi ovakvu rekonstrukciju u cjelini kao Subotica, ali zamjenu cjevovoda rade skoro svi«, objašnjava Krstić.

Kada je riječ o rokovima za završetak radova, on ističe kako »Toplana« mora biti spremna za sezonu grijanja do 1. listopada, stoga je plan da radovi budu završeni do 15. rujna kada se moraju izvršiti probe i niz priprema, pustiti voda u sustav, itd. Ocjene su da će nakon završetka radova »Subotička toplana« ostvariti velike uštede kroz smanjenje gubitaka u distribucijskoj mreži. »Sa starim cjevovodima imali smo gubitke vode između 10 i 20 kubičnih metara po satu, potom je 'Toplana' mijenjala pojedine dijelove vrelovoda i gubici su smanjeni na 12-13 kubika po satu, a posljednja mjerenja pokazala su gubitke između dva i tri kubika. Sada planiramo da oni budu svedeni ispod jednog kubičnog metra na sat, što znači 24 kubika vode za 24 sata. Osim toga, kada nemate gubitke vode nemate niti gubitke toplinske energije, niti drugih energija koje u tome sudjeluju, gubitke omekšane vode, kemije i drugih elemenata, što treba pridonijeti određenim uštedama, sigurnosti sustava i nizu drugih prednosti«, kaže Krstić.

Na upit hoće li nakon svih rekonstrukcija Subotica imati najsuvremeniji vrelovodni sustav u Srbiji, inženjer Jenő Dukai kaže: »Subotica i bez toga ima najsuvremeniji sustav daljinskog grijanja u Srbiji, međutim to ne može biti izgovor da ga ne treba poboljšati, graditi i dalje razvijati. Da, i ubuduće će Subotica u tom području biti prvi grad u Srbiji«.

S. M.

Čišćenje obale jezera Palić

Povodom Svjetskog dana zaštite okoliša, poduzeće »Park Palić« će organizirati akciju čišćenja 13 kilometara obale jezera Palić. Akcija će biti organizirana u subotu 7. lipnja, s početkom u 8 sati, a osim »Park Palića« sudjelovat će sportske udruge i klubovi s teritorija Subotice i Palića. Organizacije ili pojedinci zainteresirani da se priključe akciji informacije mogu dobiti na broj telefona 602-780.

Priprema strojeva za žetvu

Ovogodišnja žetva ječma mogla bi početi oko 15. lipnja, pšenice desetak dana kasnije, a s tim u vezi je najavljeni pregled radnih strojeva koji sudjeluju u žetvi. Prema rasporedu Gradskog stožera za žetvu, od 5. do 18. lipnja pregled radnih strojeva obavljat će članovi dobrovoljnih vatrogasnih društava u Subotici, Bajmoku, Starom Žedniku, Čantaviru i Tavankutu. Prema novom cjeniku za pregled kombajna čiji je heder, odnosno radni zahvat do 4,5 metra plaćat će se 2.000 dinara, a za kombajne s hederom većim od 4,5 metra cijena je 3.000 dinara. Pregled traktora do 90 konjskih snaga je 1.500 dinara, a iznad te snage 2.000 dinara. Prvi pregled aparata bit će obavljen 6. lipnja u Dobrovoljnom vatrogasnom društvu u Tavankutu od 8 do 12 sati, dok će pregled mehanizacije na terenu biti obavljen 5., 6., 12. i 13. lipnja od 8 do 15 sati.

Izmjene programa poslovanja Ravnateljstva za izgradnju

Rebalansom gradskog proračuna za ovu godinu predviđeno je oko 110 milijuna dinara dodatnih sredstava za Ravnateljstvo za izgradnju grada, stoga su predložene i izmjene programa poslovanja ovog poduzeća. Predloženim izmjenama za kapitalna ulaganja, odnosno investicije, planirano je ukupno 413,5 milijuna dinara i to za razvojne programe skoro 412 milijuna i za funkcioniranje poduzeća 1,776 tisuća dinara. Najveći dio ovih sredstava bit će usmjeren za izgradnju i rekonstrukciju cestovne infrastrukture, nabavu građevinskog zemljišta, projektiranje i izgradnju rasvjete na Gradskom stadionu, zamjenu autobusnih stajališta, uređenje prostora pokraj Otvorenog sveučilišta i dvije akcije čišćenja kabastog otpada.

Izgradnja cesta

U Subotici su počeli radovi na rekonstrukciji i izgradnji cestovne infrastrukture u okviru kojih će biti izgrađen ili rekonstruiran asfalt u šest ulica. Predviđeni rok za završetak radova je tri mjeseca, a bit će izvedeni u ulicama: Lazara Nešića (Kelebija), Laze Lazarevića i Károlya Csillaga (Dudova šuma), Subotičkoj (Palić), Beočinskoj (Novo selo) i Nikole Tesle (Kertvaroš). Ukupna vrijednost ugovorenih radova iznosi blizu 40 milijuna dinara, a izvođač je subotička kompanija Vojput.

Tretman protiv komaraca

Tretmani protiv ličinki i odraslih komaraca sa zemlje i iz zraka na području Grada Subotica bit će izvedeni od 5. do 19. lipnja, priopćila je novosadska »Ciklonizacija«. Točno mjesto i vrijeme tretmana ovisit će o vremenskim uvjetima, a radit će se preparatima »Icon« i »TI-BI« s aktivnom materijom lambda-cihalotrin. Preparat je toksičan za pčele, te bi pčelari trebali zatvoriti košnice ili ukloniti ih najmanje pet kilometara od mjesta tretiranja. Djelovanje preparata traje tri dana.

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merković i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 6. do 12. lipnja

6. LIPNJA 1781.

Po naredbi Kraljevskog namjesništva Ugarske, u Svetoj Mariji (Subotica) početak školske godine umjesto 1. rujna pomaknut je za 1. studenoga. Time je ljetni odmor produžen od početka srpnja do kraja listopada.

6. LIPNJA 1934.

Radove na postavljanju ulične rasvjete u gradu, na raskrižju ulica Bunjevačke i Gundulićeve, okončao je gradonačelnik *Ivan Ivković Ivandekić*, paljenjem prvih žarulja.

7. LIPNJA 1788.

U slobodnom kraljevskom gradu Maria Theresiopolis (Subotica) živi 20.708 stanovnika: 15.459 Ilira ili Dalmata – kako su se izvorno zvali Bunjevci, odnosno tzv. katolički Raci – 3.024 Mađara; 2.063 Srba; 82 Židova i 80 Nijemaca. Po materinjem jeziku struktura je sljedeća: 17.043 Ilira / Dalmata, 3.024 Mađara i 80 Nijemaca.

7. LIPNJA 1985.

Na tribini »Otvorena knjiga« gostuje najistaknutija hrvatska pjesnikinja XX. stoljeća *Vesna Parun* (1922. – 2010.). O raskoši njezina pjesničkog izričaja, bogatstvu tema i stvaralačkoj plodnosti, s uglednom gošćom iz Zagreba razgovarao je *Milovan Miković*.

7. LIPNJA 2001.

U HKC-u »Bunjevačko kolo« započeo je dvodnevni znanstveno-stručni skup o životu i djelu mons. *Blaška Rajića* (1878. – 1951.) o kojem su govorili: *János Pénzes*, *Jasminka Kovačević*

Čavlović, *Andrija Kopilović*, *Andrija Anišić*, *Bela Gabrić*, *Josip Buljovčić*, *Milovan Miković*, *Géza Váss*, *Mirko Grlica*, *Kalman Kuntić* i *Stevan Mačković*.

8. LIPNJA 1759.

Gradsko vijeće Svete Marije (Subotica) zatražilo je od franjevačkog provincijala da poveća broj duhovnika koji svoju misiju obavljaju po ilirskom, to jest, kako se tada govorilo i pisalo – dalmatinskom jeziku.

8. LIPNJA 1953.

Počeo je Susret vojvođanskih profesionalnih kazališta, koji je okončan 8. srpnja. Na ovoj smotri pokrajinskog glumišta izvedene su 23 predstave, koje je odgledalo više od dvanaest tisuća ljudi, ili u prosjeku oko 500 gledatelja po izvedbi.

9. LIPNJA 1945.

Subotičani su priredili svečani doček grupi visokih časnika Treće ukrajinske fronte pod zapovjedništvom maršala Tolbuhina. U čast najuglednijih gostiju u Gradskom kazalištu je priređen bogat kulturni program.

9. LIPNJA 1945.

Dnevni list »Hrvatska riječ« objavljuje dužu informaciju o uspješno održanoj večeri popularne glazbe što ju je upriličila Subotička filharmonija, pod ravnanjem dirigenta *Željka Strake*.

9. LIPNJA 1946.

Premijerom drame »Kralj Betajnov« *Ivana Cankara*, subotičko Hrvatsko narodno

kazalište izvelo je stotu, jubilarnu predstavu tijekom svoje prve profesionalne sezone.

10. LIPNJA 1729.

Tijekom XVIII. stoljeća u Subotici su podignute tri bratovštine: Bratovština svetog oca Franje, Bratovština svetog Mihovila arhandela i Bratovština kršćanskog nauka. Prve dvije bratovštine dokinute su 1786. Treća, Bratovština kršćanskog nauka, posebno za ilirski i posebno za mađarski jezik, prešla je u župnu crkvu, nakon osnutka Župe svete Terezije.

10. LIPNJA 1864.

Rođen je *Nikola Matković*, istaknuti sportaš, rekorder u više disciplina, sportski trener i profesor gimnastike u subotičkoj gimnaziji. Među ostalima pripremao je *Đuru Stantića*, svjetskog rekordera u brzom hodaњу 1905. u Berlinu te pobjednika na Međuolimpijskim igrama u Ateni 1906. Umro je 31. listopada 1946.

10. LIPNJA 1945.

Održana je skupština obnovljene Hrvatske kulturne zajednice bačkih i baranjskih Hrvata. Nakon plodne rasprave izabrana je nova uprava, na čelu s dr. *Matijom Evetovićem*. Dopredsjednici su *Jelko Zlatarić*, *Antun Matarić* i *Blaško Stražarković*; tajnici *Ljudevit Vujković Lamić* i *Ivan Bošnjak*. Blagajnik je *Ento Ostrogonac*, upravnik doma *Ivo Stantić*, a knjižničar *Grgo Prčić*.

11. LIPNJA 1860.

Zbog odbijanja uplate poreza državi, pred Gradskom kućom

je u jutarnjim satima postrojen vojni odred pod komandom jednog pukovnika; koji je namjeravao pod svaku cijenu ubrati porez, ako bude potrebno i uporabom vojne sile. Tadašnji kroničari su zabilježili: »Novovremena najezda Tatara«. Uzgred, država je gradu Subotici više dugovala no što je potraživala!

11. LIPNJA 1993.

Odbornici Skupštine općine Subotica usvojili su prijedlog o izmjeni Statuta općine, po kojem su u službenoj uporabi u subotičkoj općini: srpski, hrvatski i mađarski jezik, sa svojim pismima. Naziv općine i pečat su, također, trojezični.

12. LIPNJA 1862.

Rođen je *Ante Evetović Mirosljub*, svećenik, profesor filozofije, kateheta, pjesnik, publicist, javni djelatnik. Za života je objavio zbirku pjesama *Sretni i nujni časi*. Posthumno su mu objavljene još tri knjige. Umro je 24. veljače 1921.

12. LIPNJA 1947.

Premинуo je *Ivan Malagurski Tanar*, prozni i dramski pisatelj, prosvjetni i javni djelatnik. Školovao se u Subotici i Zagrebu. Bio je jedan od utemeljivača i prvi urednik »Klasja naših ravni«, književnog časopisa pokrenutog 1935.

12. LIPNJA 2004.

Hrvatsko nacionalno vijeće hrvatske zajednice u Saveznoj Republici Srbiji i Crnoj Gori usvojilo je nacionalne simbole – grb i zastavu.

POGLED S DRUGE STRANE: TRAGOVIMA PROŠLOSTI

Matična knjiga kao putokaz

Dva svežnja dokumenata iz crkve u Kunbaji mogu biti od koristi istraživačima dokumenata o precima koji su krajem devetnaestog stoljeća živjeli na području Tavankuta, Čikerije i Šebešića

U zbirci crkvenih matičnih knjiga subotičkog Historijskog arhiva sačuvano je preko tristo knjiga upisa krštenih, vjenčanih i umrlih, i indeksa uz ove matične knjige. To su knjige rimokatoličkih župnih ureda sv. Terezije, sv. Roka, sv. Jurja, župe u Aleksandrovu, sv. Antuna u Čantaviru, sv. Katarine (Ludaš), sv. Petra i Pavla u Bajmoku, kao i pravoslavnih parohija u Subotici i Aleksandrovu, u različitim vremenskim razdobljima do oko 1900-tih godina. Ova je zbirka među istraživačima vrlo tražena i korištena, zbog podataka o krštenjima, vjenčanjima i smrti predaka, za istraživanja obiteljskih korijena i povijesti i općenito u istraživanjima prošlosti grada, a od važnosti je i u aktualnoj restituciji imovine oduzete nakon Drugog svjetskog rata. Naime, spomenute crkvene matične knjige jedini su izvor matičnih podataka sve do 1895. godine, kada su osnovani državni matični uredi i započeto vođenje državnih matičnih knjiga. Historijski arhiv Subotice spomenute podatke i izvore od interesa za širi krug istraživača, dijelom je prošle godine postavio na svoje stranice i omogućio internetsku pretragu. E-pretraga za sada se provodi samo kroz indekse matičnih knjiga, s planom da se vremenom fotografiraju i stranice matičnih knjiga i učine dostupnim za uvid elektroničkim putem. No, to je opsežan posao, vidljivo je i iz podatka o broju takvih knjiga velikog for-

mata i bit će potrebno dulje vrijeme za realizaciju toga cilja.

Među svim tim mnogo korištenim matičnim knjigama bezbroj puta okretanih stranica, dva su svežnja dokumenata uvezana na drugačiji način, a možda i manje i rjeđe korištena, no sadrže bitne osobne podatke o stanovnicima Tavankuta i njegovog okruženja u davniini. U tim svežnjevima su upisi u Matičnu knjigu umrlih u rimokatoličkoj

estog stoljeća živjeli na području Tavankuta, Čikerije i Šebešića. Upravo se te adrese stanovanja preminulih spominju u upisima, uz adrese sela Kunbaja: Tavankut 47, 148, 101, 198, 17..., Čikerija 114..., Šebešić... Prelistavajući dokumenta susrećemo se sa sljedećim prezimenima: Vidaković, Vuković, Balažević, Piuković, Skenderović, Kolar, Stipić, Budanović, Poljaković, Temunović, Kopunović,

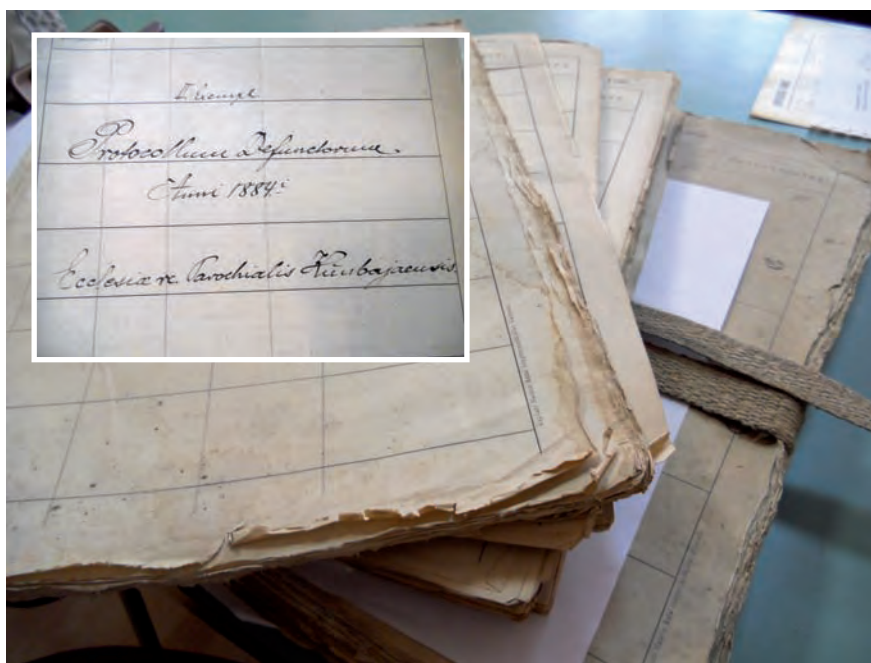
U vrijeme ove epidemije katastrofalnih razmjera, grad je imao oko 35 tisuća stanovnika.)

Spomenuti podaci iz upisa u matične knjige umrlih ukazuju na značaj crkve u Kunbaji za tadašnju »tavankutsku pustaru«, koja im je po lokaciji bila najbliža, prema kojoj su se onda sa salaša i imanja upućivali i radi tako važnih životnih događaja kao što su krštenja i vjenčanja. Kunbaja i Tavankut su u ta vremena bila dva susjedna sela, na udaljenosti od svega nekoliko kilometara, te u istraživanju povijesti predaka obitelji s toga područja može biti od važnosti podatak o lokaciji matične crkvene evidencije nekadašnjih stanovnika ovog dijela teritorija. Kunbaja postoji i danas, selo je u Mađarskoj; između Kunbaje i Tavankuta prolazi državna granica.

Tavankut i Šebešić su u to vrijeme bili među najnaseljenijim u okolici Subotice, što potvrđuje i dokument Gradskog vijeća iz 1898. godine o broju kuća u okolnim pustarama. Prema tom izvještaju u Šandoru je 245 kuća, na Ludašu 760, Verušiću 620, Zobnatici 57, Žedniku 184, Đurđinu 225, Vamteleku 216, Tavankutu 651, Šebešiću 640, Zapadnim Vinogradima 58, Kelebiji 602, Tompi 846, Radanovcu 197, »vinogradima« 600, na Paliću i Tuk Ugarnicama 248. Broj salaških škola je krajem 1902. godine 26.

Tragovi prošlosti vode nas i manje znanim putovima danas.

Katarina Korponaić

župi u Kunbaji u razdobljima od 1870.-1884. i od 1885.-1895. godine. Historijski arhiv ih je preuzeo prije nekoliko godina od subotičke općinske matične službe, zajedno s drugom arhivskom građom, tj. starim matičnim knjigama. Ova dva svežnja dokumenata iz crkve u Kunbaji, mada tek djelomična jer sadrže samo upise o umrlima, makar i kao uputu o smjeru traganja za podacima, mogu biti od koristi istraživačima dokumenata o precima koji su krajem devetna-

Suknović, Tumbas, Jurić, Crnković, Antunović, Blesić, Ušumović i drugim. Na žalost, ujedno su i svjedočanstva o velikim obiteljskim tragedijama, jer su variola i kolera još uvijek harale krajem devetnaestog stoljeća i odnosile mnoge živote. (Najveća epidemija kolere u Subotici dogodila se nekoliko desetljeća ranije, u ljeto 1831. godine, kada je od 5.000 oboljelih prema jednom izvoru podataka umrla polovica bolesnika, a prema drugom još i mnogo više.

POTPISAN SPORAZUM O SURADNJI IZMEĐU SUBOTIČKE I ZAGREBAČKE KNJIŽNICE

Ustrojavanje Odjela na hrvatskom

U Zagrebu smo istaknuli da je problem nabave knjiga sadržan i u činjenici da trećinu našeg proračuna namijenjenog kupnji knjiga trošimo na knjige na hrvatskom jeziku. Međutim, zbog činjenice da su te knjige skuplje, broj kupljenih knjiga nije recipročan broju kupljenih naslova na srpskom i na mađarskom jeziku, kaže ravnatelj Gradske knjižnice Dragan Rokvić

Dragan Rokvić i Davorka Bastić potpisali su u Zagrebu Sporazum o suradnji

Sporazum koji je proteklog vikenda u Zagrebu potpisan između subotičke i zagrebačke knjižnice potpomoći će i formiranje Hrvatskog odjela u subotičkoj Gradskoj knjižnici. Na ovaj je način postala službenom njihova višedesetljetna međusobna suradnja, ističu u subotičkoj Gradskoj knjižnici.

Ovom je prilikom izaslanstvo iz Subotice razgovaralo i s djelatnicima Ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, »Školske knjige«, te Hrvatske matice iseljenika.

Osim ravnatelja subotičke Gradske knjižnice Dragana Rokvića, susretu u Zagrebu prisustvovali su i informatorica na hrvatskom jeziku Gradske knjižnice Bernadica Ivanković, član subotičkog Gradskog vijeća Blaško Stantić, te predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća Darko Sarić Lukendić.

FORMIRANJE HRVATSKOG ODJELA

Sporazum će pomoći u formiranju i osposobljavanju za

djelatnost Hrvatskog odjela u subotičkoj knjižnici, kaže ravnatelj Gradske knjižnice Dragan Rokvić.

»U okviru rada na uvođenju Hrvatskog odjela, uočena je potreba za obnavljanjem izdanja na hrvatskom jeziku. U Zagrebu smo također istaknuli da je problem nabave knjiga sadržan i u činjenici da trećinu našeg proračuna namijenjenog kupnji knjiga trošimo na knjige na hrvatskom jeziku. Međutim, zbog činjenice da su te knjige skuplje, broj kupljenih knjiga nije recipročan broju kupljenih naslova na srpskom i na mađarskom jeziku. Ta neravnoteža u ponudi i tražnji i u cijelom vođenju kulturne politike bila je temom razgovora u Zagrebu.

Potrebno je pronaći i odgovarajući personal koji bi se bavio isključivo hrvatskim jezikom i književnošću, a u okviru kulturne razmjene obratit će se pozornost na gostovanja eminentnih književnih djelatnika iz Hrvatske, dodaje Rokvić.

Jedan od problema koji se ispriječio u smjeru realizacije i formiranja Hrvatskog odjela u

Gradskoj knjižnici – pitanje fundusa knjiga, može se promatrati i drugačije. Naime, kvantitativno, postoji određena količina knjiga hrvatskih autora na hrvatskom jeziku, koje su uvrštene u odjelu na srpskom jeziku.

POBOLJŠATI FUNDUS

Predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća Darko Sarić Lukendić skreće pozornost na sljedeće: »Odjel koji se ranije zvao srpsko-hrvatski, preimenovan je u Odjel na srpskom jeziku i uključuje i knjige koje su tiskane na hrvatskom. Hrvatsko nacionalno vijeće je u nekoliko navrata razgovaralo s ravnateljem knjižnice i znamo da postoji nakana ustrojiti Odjel na hrvatskom. Međutim, postojeći fundus je prilično zastario i trebalo bi ga poboljšati i kvalitativno i kvantitativno. Upravo iz toga razloga se razgovaralo i s g. Žužulom iz »Školske knjige« kako bi se vidjelo mogu li se određena sredstva osigurati u obliku donacija knjiga za rad Odjela na hrvatskom u Gradskoj knjižnici.

Ovom je prigodom u susretu s vlasnikom »Školske knjige« Antom Žužulom predloženo da početkom jeseni budu organizirani Dani »Školske knjige« u Subotici, čime bi se animirala ne samo kulturna javnost Hrvata u Vojvodini, nego i cjelokupna hrvatska javnost, dodaje ravnatelj Rokvić.

Lokalna samouprava voljna je sufinancirati projekte u okviru hrvatske zajednice, a koje Hrvatsko nacionalno vijeće u suradnji s Hrvatskom ostvaruje u svrhu očuvanja kulturne autonomije, i to s 50 posto od ukupne vrijednosti, kaže Sarić Lukendić.

Knjižnica u Subotici i zagrebačke knjižnice, bez obzira na razlike u mogućnostima, ipak mogu razmijeniti iskustva, kaže Bernadica Ivanković. »Knjižnice Grada Zagreba su jedan veliki sustav koji čine 64 knjižnice i oko 800 umreženih računala. Puno su opremljeniji, imaju medijateke, koje mi uopće nemamo, i programe o kojima za sada možemo samo sanjati. No, naša višejezičnost je njima strana, tako da im ipak imamo što ponuditi. Primjerice, naše iskustvo kako raditi u uvjetima postojanja manjina. Jer, oni u sustavu imaju i manjinske knjižnice.

Ove godine predstavnici Gradske knjižnice po prvi put su putovali u Zagreb i u gradove u Mađarskoj o trošku resornog ministarstva.

Prije mjesec dana istovjetan sporazum o suradnji potpisan je i s osječkom knjižnicom.

Siniša Jurić

U SUBOTICI ODRŽANA ZAVRŠNA KONFERENCIJA O POPISU POLJOPRIVREDE 2012.

Otrežnjenje nakon »šacometrije«

Ovo je jedan od temeljnih zaključaka, izrečenih već prvoga dana završne konferencije o Popisu, koji je od 28. do 30. svibnja održan u Subotici. S tim se, naime, slaže preko 30 sudionika, kako iz Srbije tako i inozemstva koji su u hotelu »Galerija« proveli tri dana, analizirajući različite aspekte dobivenih rezultata nakon što je više tisuća anketara prikupilo podatke o tomu što u ovom momentu čini agrar Srbije.

AMBICIJE I REALNOST

Tako je, primjerice, državni tajnik u Ministarstvu poljoprivrede *Danilo Golubović* na otvorenju istaknuo kako podaci iz Popisa čine temelj pregovora Srbije u pristupanju Europskoj uniji, napose u poglavlju 13, odnosno dijelu koji se tiče kvota o poticajima. On je dodao i da će dobiveni rezultati paralelno poslužiti i kao osnova za buduće kreiranje domaće agrarne politike. Slično misli i zamjenik ravnatelja Ureda za europske integracije *Srđan Majstorović* koji tvrdi kako bi bez odgovarajućih statističkih podataka – i ne samo kada je riječ o poljoprivredi – pregovori Srbije s Europskom unijom izgledali kao »tapkanje u mraku«.

Ton ovih protokolarnih, pa i ambicioznih predviđanja za nijansu je smanjio ravnatelj Republičkog zavoda za statistiku *Dragan Vukmirović* riječima kako je pred korisnicima ovih podataka tek sada najteži posao, jer će ih morati »znati koristiti«. Osvrćući se na još nezaliječene posljedice poplava u dijelu Srbije, *Vukmirović* je istaknuo kako bi – upravo zarad preciznosti podataka i dobivanja realne slike domaće poljoprivrede – valjalo razmisliti o tomu da se Popis ponovi u dijelovima gdje

Popis poljoprivrede, koji je u Srbiji bio obavljen od listopada do prosinca 2012., predstavlja polaznu osnovu za dobivanje bilo kakvih sredstava iz predpristupnih fondova na putu Srbije k priključenju Europskoj uniji

su voda, mulj i klizišta uništili ne samo stoku, mehanizaciju, usjeve, voće ili povrće, nego i samo zemljište.

ZEMLJA I STOKA

Uvijek spreman na razgovor s novinarima profesor s Poljoprivrednog fakulteta u Zemunu i predsjednik Društva agrarnih ekonomista Srbije *Miladin Ševarlić* kao glavnu vrijednost Popisa istaknuo je da su njegovi rezultati »otrežnjujući« za čitavo društvo. Podsjećajući da je prije 2012. posljednji Popis poljoprivrede urađen davne 1960., on je istaknuo kako se Srbija u posljednjih pola stoljeća rukovodila metodom »šacometrije«, te da su rezultati pokazali i neke vrlo zanimljive stvari. Kao najzanimljiviju on je istaknuo da postoji veliki nesklad između onoga što su vlasnici zemljišta prijavili i onoga što stoji u katastru nepokretnosti

Republičkog geodetskog zavoda. Primjera radi, on je rekao kako u Vojvodini – na temelju onoga što su vlasnici prijavili – postoji »višak zemljišta« u odnosu na ono što stoji u katastru, dok ga istodobno cijela Srbija ima manje za oko 400.000 hektara! Stoga je, po riječima Ševarlića, potrebno što prije uraditi ponovni obracun pokazatelja o poljoprivredi u prethodnom razdoblju. Istaknuo je Ševarlić, a na temelju poplava, kako se pokazalo da bi u budućem kreiranju agrarne politike poljoprivreda morala biti sastavni dio multidisciplinarnih grana gospodarstva u koju bi – osim prerađivačke industrije i većeg sudjelovanja lokalnih zajednica – u nju neizostavno morala biti uključena i vodoprivreda.

Predsjednik Odbora za agrar u Gospodarskoj komori Srbije *Milan Prostran*, kao drugi zabrinjavajući podatak, istaknuo je katastrofalno stanje u stočarstvu. Osim već standardno pominja-

ne pomoći države kroz poticaje i premije po grlu ili ostvarenoj količini proizvodnje (mlijeka, primjerice) Prostran je rekao kako bi ista ta država mogla (da hoće) utjecati i na banke kroz davanja povoljnijih uvjeta za nabavu kvalitetnih umatičenih grla ili suvremenih objekata, odnosno kroz manje kamatne stope prigodom podizanja kredita.

SVJETLO NA KRAJU...

U svom detaljnom izlaganju profesor s departmana za voćarstvo na Poljoprivrednom fakultetu u Novom Sadu *Zoran Keserović* je rekao kako je voćarstvo najsvjetlija grana naše poljoprivrede. Kako je rekao, to se vidi i po suvremenosti zasada, napose u Vojvodini, ali i po sudjelovanju u izvozu koji je od 600.000 tona 2002., porastao na preko milijun i pol tona 2013. Ipak, kako je naveo, postoje i problemi koji bi se, ukoliko želimo konkurirati jednoj Poljskoj ili Italiji, morali što prije otkloniti. Prije svega on je ponovio da je svega 11 posto voćnjaka u Srbiji pod sustavom natapanja, a bolja slika nije niti kada je riječ o njihovoj pokrivenosti mrežama, a napose u dijelu koji se tiče modernih hladnjača, odnosno prerađivačkih kapaciteta, što bi sirovom ili zamrznutom voću dalo prijeko potrebnu »višu fazu dorade« u sokove, džemove i slično.

U zaključku nužno se vratiti na početak teksta. Srbija, dakle, uz obilatu pomoć Europske unije, Popisom poljoprivrede jeste uradila veliki posao. Međutim, on je tek djelić na putu do IPARD, odnosno SAFARD sredstava koja nas (valjda) očekuju iz sve strožih kriterija za dobivanje pomoći iz oblasti poljoprivrede.

Z. R.

SMOTRA FOLKLORA U VELIKOJ

Predstavilo se 12 društava

Tradicionalno već dvadeset i četiri godine u kontinuitetu Turistička zajednica općine Velika i KUD »Ivan Goran Kovačić« organiziraju smotru folklora pod nazivom »Čuvajmo običaje zavičaja«. Na smotri tradicionalno sudjeluju kulturno-umjetnička društva i folklorne grupe iz Hrvatske, BIH, Srbije, Mađarske i Rumunjske. Želja je organizatoru da, osim nekoliko kulturnih društava koja djeluju na području Republike Hrvatske, okupe i predstavnike država u kojima su Hrvati manjina, a u kojima žive stoljećima. Na ovogodišnjoj smotri bili su predstavnici Hrvata iz Mađarske, bunjevački Hrvati iz Vojvodine, karaševski Hrvati iz Rumunjske, gradišćanski Hrvati iz Austrije, a u budućnosti će se prema planu priključiti i Hrvati iz Molizea iz Italije, Hrvati iz Boke kotorske te Hrvati iz Slovačke.

Trodnevni program smotre započeo je koncertom grupe »Opća opasnost«, a drugi dan je organiziran Najduži stol u Hrvata, duži od tisuću metara, gdje su gosti predstavili svoje gastronomske običaje. U večernjim satima održan je koncert tamburaške glazbe nekoliko tamburaških sastava. Nedjelja je dan svečane smotre koji je započeo svetom misom, na kojoj su sudjelovali predstavnici udruga obučeni u narodnu nošnju. U popodnevnom je satima krenuo mimohod ulicama Velike, gdje su se gosti predstavljali svojim pjesmama i plesovima. Smotra folklornih društava je započela u predvečernjim satima, predstavilo se dvanaest kulturno-umjetničkih društava, a otvorio ju je požeško-slavonski župan Alojz Tomašević. Tavankutsko Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo »Matija Gubec« na ovoj smotri sudjeluje već 12 godina zaredom, a mnogo su puta i Veličani gostovali u Tavankutu.

I.D.

POMOĆ ZA UGROŽENA PODRUČJA

Hrvatske udruge
na humanitarnom koncertu

Na humanitarnom koncertu »Sombor za Srbiju«, koji je organiziran radi prikupljanja pomoći za poplavom ugrožena područja, sudjelovala su i hrvatska kulturno-umjetnička društva. Nastupali su HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora, BHUKD »Lemeš« iz Lemeša, KUD Hrvata »Bodrog« iz Monoštora i HKPD »Silvije Strahimir

Kranjčević« iz Berega. Koncert je u dvorani Sportskog centra »Soko« održan u utorak, 3. lipnja, a organizatori su bili MZ »Mlake« iz GKUD »Sombor«. Sudjelovalo je tridesetak KUD-ova iz Sombora i okolice.

Z. V.

U SONTI PREDSTAVLJEN PROJEKT »KILOMETAR DUNAVA«

Dunav na platnu

Hvaranka rođena u Sonti, samouka likovna umjetnica Ana Tudor, u subotu, 31. svibnja, u rodnom mjestu je po prvi put javnosti predstavila svoj životni projekt s radnim nazivom »Kilometar Dunava«. Do sada oslikan dio platna u duljini od oko 300 metara, postavljen je na platou ispred zgrada Pošte i MZ u središtu Sonte. Projekt je promovirala viša kustosica galerije »Meander« Radmila Savčić. »Ne znam za nikoga osim Ane tko je uopće i pokušao oslikati ovako veliko platno na našim prostorima. Zbog toga, zbog svoje smjelosti glede ulaska u realizaciju i prije nego je zatvorena financijska konstrukcija, isključivo financiranjem do sada urađenoga sredstvima

obiteljskog proračuna, ova umjetnosti odana žena zaslužuje sve naše čestitke. Nadam se da će značaj ovoga vrijednoga projekta sagledati i nadležne institucije, od lokalnih, do državnih i podržati ga, prije svega financijski«, rekla je, među ostalim, Radmila Savčić. Predstavljanju projekta nazočio je i predsjednik Općine Apatin dr. Živorad Smiljanić. »Ovakav projekt svakako zaslužuje i potporu šire društvene zajednice, jer ga jedna institucija, a osobito jedna osoba ne može financirati, ne može čak niti lokalna zajednica sama. Kad bude završena, ova slika će naći svoje mjesto u promicanju turističkih sadržaja ne samo Apatina, nego i cijeloga toka Dunava kroz našu zemlju. Općina Apatin vidi svoj interes u završetku ovog umjetničkog djela i u granicama će svojih mogućnosti financijski podržati projekt«, rekao je Smiljanić. Platno je ostalo izloženo do večernjih sati, pa ga je vidio veliki broj mještana.

I.A.

POMOĆ ZA BOGATIĆ

Šleper stočne hrane

Poljoprivrednici s Bezdanskog puta, salaškog naselja kraj Sombora, poslali su šleper stočne hrane poljoprivrednicima u poplavom ugroženom Bogatiću. »Prikupili smo pomoć u stočnoj hrani, jer mi kao poljoprivrednici najbolje znamo kakav je problem kada stoka nema hrane«, kaže Antun Delija. Na njegovu izjavu nadovezuje se Šima Firanj koji kaže da su poljoprivrednici prikupili šleper sijena, mekinja i druge hrane, a svatko je dao koliko je mogao. Antun Pačetić pozvao je poljoprivrednike s drugih salaša i okolnih sela da također pomognu poljoprivrednicima s ugroženih područja, jer na mnogim poplavljenim njivama ove godine sjetva neće biti moguća. U ovoj akciji pomogli su im Poljoprivredna stručna služba Sombor koja je osigurala gorivo i prijevoznik »Knežević« koji je osigurao šleper.

Z.V.

Odbijene žalbe hrvatskih udruga

Gradsko vijeće Grada Sombora odbilo je žalbe HKPD-a »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Brega i HKUD-a »Vladimir Nazor« iz Sombora na raspodjelu sredstava po natječaju za KUD-ove nacionalnih zajednica. Ove dvije udruge u svojim prigovorima osporavale su način bodovanja i same kriterije natječaja. Prigovori su odbijeni kao neosnovani.

U obrazloženju se navodi da će, s obzirom na to da je uočen niz manjkavosti u samim kriterijima, Odjel za društvene djelatnosti, KC »Laza Kostić«, vijećnik Gradskog vijeća zadužen za kulturu i pomoćnik gradonačelnika zadužen za tu oblast, zajedno s kulturno-umjetničkim društvima, poboljšati kriterije kako bi se na bolji način vrednovali rezultati rada.

Da podsjetimo: od 900.000 dinara, koliko je u proračunu Grada Sombora za ovu godinu namijenjeno kulturno-umjetničkim društvima koja njeguju nacionalni identitet, skoro 560.000 dinara pripalo je Udruzi građana »Bunjevačko kolo«. »Kranjčević« je dobio 16.360 dinara, a »Nazor« 55.640 dinara. Od hrvatskih udruga na ovom natječaju sredstva je dobilo i HBKUD »Lemeš« iz Lemeša, i to 39.270 dinara.

Z. V.

»Nazor« na Zonskoj smotri

SOMBOR – HKUD »Vladimir Nazor« sudjelovat će na Zonskoj smotri izvornog stvaralaštva u Apatinu, 14. lipnja. U konkurenciji izvornih običaja na zonskoj smotri sudjelovaće folklorna grupa sa prikazom bunjevačkih svatova »Dolazak po mladu i polazak na vjenčanje«, dok će se u kategoriji pjevačkih skupina natjecati pjevačka sekcija »Nazora« sa izvornom žetelačkom pjesmom »Ječam žnjela lipota divojka«.

Z. V.

Folklorci »Šokadije« pripremaju se za ljetne aktivnosti

SONTA – Folklorna, tamburaška i pjevačka sekcija KPZH »Šokadija«, poslije zimsko-proljetne pauze u punom su pogonu. Pripremaju se za predstojeće ljetne aktivnosti. Pozivi za gostovanja su brojni, ograničavajući čimbenik su financije. Već u

subotu, 7. lipnja, »Šokadince« očekuje gostovanje u Dražu, na Kulturno turističkoj manifestaciji »Baranjski bečarac«. Početkom srpnja »Šokadija« će na gostovanje u Međugorje, na folklornu manifestaciju »Vionica 2014«, a potom će i pjevači sudjelovati na »Marijanskom pučkom pjevanju« u Bačkom Monoštoru. Načelno je prihvaćen i poziv za sudjelovanje na jubilarnoj, 15. »Pračkijadi« u Radikovcima, Republika Hrvatska. »Žao mi je što financijskoj krizi ne vidim kraja, pa i dalje nećemo biti u mogućnosti sudjelovati na itekako atraktivnim manifestacijama u inozemstvu, na koje nas organizatori pozivaju.« – kaže predsjednik »Šokadije« Zvonko Tadijan.

I.A.

TJEDAN U BAČKOJ

Somborske ruže ne mirišu

Zapazih prije neki dan, vraćajući se iz Novog Sada za Sombor, kako je u Novom Sadu cijena auto plina deset dinara niža nego u Somboru. Pomislih, veći je grad pa je to razlog za nižu cijenu. No, kada sam isti taj cjenik vidjela na benzinskim crpkama u Odžacima, ništa mi više nije bilo jasno. Pokušala sam odgovor dobiti u NIS-u, ali zaludan posao. Na broj namijenjen potrošačima javio se automat, čak i na ruskom i bugarskom jeziku. Da ga pitam bilo što, nema svrhe, jer on će i tako uredno izdeklamirati ono što je snimljeno. Pokušala sam mailom, ali kao da sam poslala goluba pismo-noš, jer odgovoru ni traga ni glasa.

Podijelih svoje razmišljanje s radnikom na benzinskoj crpki prilikom točenja plina, naravno po cijeni većoj za deset dinara. A on me upitno gleda i kaže – što se čudite, znate li kako je mala prodaja u Somboru, pa se to mora nadoknaditi višom cijenom. Odšutim. Svjesna koliko je upravu. Svjesna koliko je Sombor posljednjih godina propao i srozao se. U svakom smislu.

Zgodno mi se na ovu moju priču nadovezala i izjava novog vijećnika Gradskog vijeća zaduženog za socijalna pitanja Zorana Parčetića, koji je početkom tjedna prigodom raspodjele humanitarnih paketa za najsiromašnije u selima rekao kako je od 66.000 radno aktivnog stanovništva u Somboru zaposleno samo 20.000. Na evidenciji tržišta rada je 7.000, pa je pitanje gdje je onih 40.000. Ja bih dodala pitanje – i od čega živi tih 40.000.

Htjela sam u ovom tjednom pregledu napisati i koliko se vijećnika u lokalnoj skupštini odreklo svog vijećničkog dodatka u korist ugroženih u poplavama. Ali, ne ide. Na naš upit, iz Odjela za informiranje dobili smo odgovor kako još nemaju kompletne podatke o tome. A priča je počela na posljednjoj sjednici Skupštine Grada, kada je vijećnik Zoran Parčetić predložio da se vijećnici odreknu svog paušala u korist ugroženih u poplavama. Nije taj prijedlog predsjedavajući dao na glasovanje, već je rečeno da se vijećnici pojedinačno prijave ukoliko se žele odreći paušala, koji iznosi od 12.000 do 15.000 dinara. Koliko njih će na ovakav način pomoći, još ne znamo. No, bit ćemo strpljivi i u nadi da ćemo i taj podatak dobiti. Ne da bismo zadovoljili svoju novinarsku znatiželju, već to zaslužuju čiti svi oni koji su ovih tjedana na bilo koji način pomogli ugroženima od nezapamćenih poplava. Ipak političari trebaju služiti za primjer. Ili se varam? Čitat ćete o tomu u našem idućem tjednom pregledu.

Z. V.

PREKOGRANIČNI IPA PROGRAMA HRVATSKA – SRBIJA

Stvaranje društva bez otpada

Grad Osijek ima dobre rezultate u dosadašnjim aktivnostima na odvajanju primarne i sekundarne separacije, a samim tim što težimo Europskoj uniji, želimo te standarde uvesti i kod nas, kaže Goran Crnojački

Goran Crnojački

Javno poduzeće »Komunalije« iz Srijemske Mitrovice nositelj je projekta »Stvaranje društva bez otpada« koji se realizira u sklopu prekograničnog IPA programa Hrvatska – Srbija. Projekt je financiran sredstvima Europske unije i njegova realizacija trajat će dvije godine. Osim Komunalija, partneri na ovom projektu su Grad Srijemska Mitrovica, Ekološki klub Grada Srijemska Mitrovica i Centar za ekologiju i održivi razvoj iz Subotice. Partneri iz Hrvatske su komunalno poduzeće »Unikom« iz Osijeka, koji je vodeći funkcionalni partner, kao i udruga »Zeleni Osijek« i Regionalna razvojna agencija Slavonije i Baranje. O ciljevima projekta i značaju prekogranične suradnje dva komunalna poduzeća razgovarali smo sa zamjenikom direktora JP »Komunalije« iz Srijemske Mitrovice *Goranom Crnojačkim*:

Na teritoriju Grada Srijemska Mitrovica, u 26 naseljenih mjesta, sakupljanje otpada vrši JKP »Komunalije« koje sakuplja otpad od 16.700 kućanstava i 720 poduzeća. Godišnje se sakupi oko 16.025 tona otpada, koji se odlaze u gradski deponij. U gradu ne postoji organizira-

na separacija otpada, a trenutni kapaciteti i mjesta za prikupljanje otpada su nedovoljni, što dovodi do stvaranja divljih deponija. Kroz uvođenje reciklažnih otoka i distribuciju kanti za kompostiranje, građani će dobiti infrastrukturu za primarnu selekciju otpada. Ovo je veoma značajan projekt za Srijemsku Mitrovicu, jer će se smanjiti količina otpada na deponijima i dobit ćemo čistiji grad. Ukupna vrijednost projekta koji je financiran od strane Europske unije iznosi 688.350 eura. Srbiji je pripalo 326.650 eura, a za partnere iz Hrvatske predviđeno je 352.000 eura.

na suradnja, mi smo imali sreću da smo našli dobre partnere s kojima smo prezadovoljni, a to je »Unikom« iz Osijeka. Oni su prije nas već radili projekt preko EU i mnogo lakše su ga dobili, a samim tim i mi kao njihov partner. Oni u svom poduzeću imaju i edukacijski odjel koji u suradnji sa školskim i predškolskim ustanovama Grada Osijeka ima dugogodišnje iskustvo u edukaciji najmlađe populacije. Mi ćemo se također voditi njihovim primjerom, jer mislim da trebamo prvenstveno otvoriti svijest građana, a na prvom mjestu kod male djece, kako bi

polože test s odgovarajućim brojem bodova, dobiju certifikate.

Hoće li se na ovaj način smanjiti broj divljih deponija u srijemskomitrovačkoj općini?

Bit će mnogo manje smeća u gradu, ali i u domaćinstvima. Planiramo dijeliti i vreće po domaćinstvima, a njihova obveza bit će odvojiti pet ambalažu, karton i plastiku, koju ćemo redovito odvoziti po ustaljenom rasporedu. Također, u planu nam je da u idućih nekoliko mjeseci provedemo gradsku odluku, prema kojoj će građani imati obvezu i morati iznositi smeće koje ćemo mi odnositi, i samim

Grad Srijemska Mitrovica je prva općina u Srijemu koja je nositelj jednog takvog projekta. Što je sve potrebno da projekt jedne takve vrste sadrži, kako bi ispunio sve standarde Europske unije?

Mi smo za taj projekt aplicirali 2012. godine, tako da je bilo potrebno skoro dvije godine da ga dobijemo. Za samu izradu projekta bitno je imati tim koji će ga napisati u skladu sa standardima EU. Druga jako važna stvar je imati jako dobrog partnera, a pošto je u pitanju prekogranič-

ih od malih nogu naučili kako da razvrstavaju i odlaze otpad.

Koje su naredne aktivnosti na projektu i kako će se suradnja s javnim poduzećem iz Osijeka nastaviti?

Naredna aktivnost na projektu »Stvaranje društva bez otpada« je dolazak predavačice iz Osijeka s hrvatskim projektom timom u Srijemsku Mitrovicu, s ciljem održavanja treninga na kojem će biti obučeni polaznici iz Srijemske Mitrovice. Planirano je da po završetku projekta sudionici koji zadovoljavaju kriterije i

tim će se smanjiti veliki broj divljih deponija.

Koliko vam je važna prekogranična suradnja?

Grad Osijek ima dobre rezultate u dosadašnjim aktivnostima na odvajanju primarne i sekundarne separacije, a samim tim što težimo EU, želimo te standarde uvesti i kod nas. Nadam se da ćemo nastaviti prekograničnu suradnju i da će nam ponovno partner biti »Unikom« iz Osijeka u svim sljedećim projektima za koje se želimo natjecati.

Suzana Darabašić

ODRŽANA TRADICIONALNA MANIFESTACIJA

HKD »ŠID« prvi put u Habjanovcima

Pod pokroviteljstvom Općine Bizovac u Republici Hrvatskoj, a u organizaciji KUD »Ravnica« Habjanovci, u nedjelju 1. lipnja u Habjanovcima je održana peta po redu smotra folklor pod nazivom »Habjanovci selo moje malo«. Na ovoj tradicionalnoj smotri po prvi puta se ove godine predstavilo i Hrvatsko kulturno društvo »Šid« – najstarija skupina. Nakon svete mise u crkvi svetog Bartola u

prijepodnevnim satima započela je svečana povorka svih sudionika, nakon koje su svi otplesali Šokačko kolo pred crkvom. U večernjim satima nastupila su kulturno-umjetnička društva domaćina – odrasla i dječja skupina, KUD »Gibarac« Poganovci, KUD »Podvinje«, HKUD »Blaćani Biogradci«, KUD »Seljačka sloga« Šljivoševci i gosti iz Šida, koji su se po prvi puta predstavili svojim koreografijama uz pratnju tamburaškog orkestra pod vodstvom Rastislava Mikuša.

S. D.

KONCERT »PLAVOG ČUPERKA« IZ RUME

Uspješna suradnja dvaju društava

Rumski dječji tamburaški orkestar »Plavi čuperak« održao je u nedjelju 1. lipnja 2014. redoviti godišnji koncert u ljetnoj bašti Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Matija Gubec«. Ovaj koncert predstavlja nastavak višegodišnje uspješne suradnje dvaju kulturno-umjetničkih društava. O njihovoj tijesnoj suradnji dovoljno govori i činjenica kako je vokalni solist Velikog tamburaškog orkestra HKPD »Matija Gubec« Dušan Stupar nastupio kao gost »Plavog čuperka«, dok je dirigent »Plavog čuperka« Dragutin Škrobot također član orkestra »Matije Gupca«. Tamburaši »Plavog čuperka« su se predstavili svojim prepoznatljivim repertoarom.

N. J.

TJEDAN U SRIJEMU

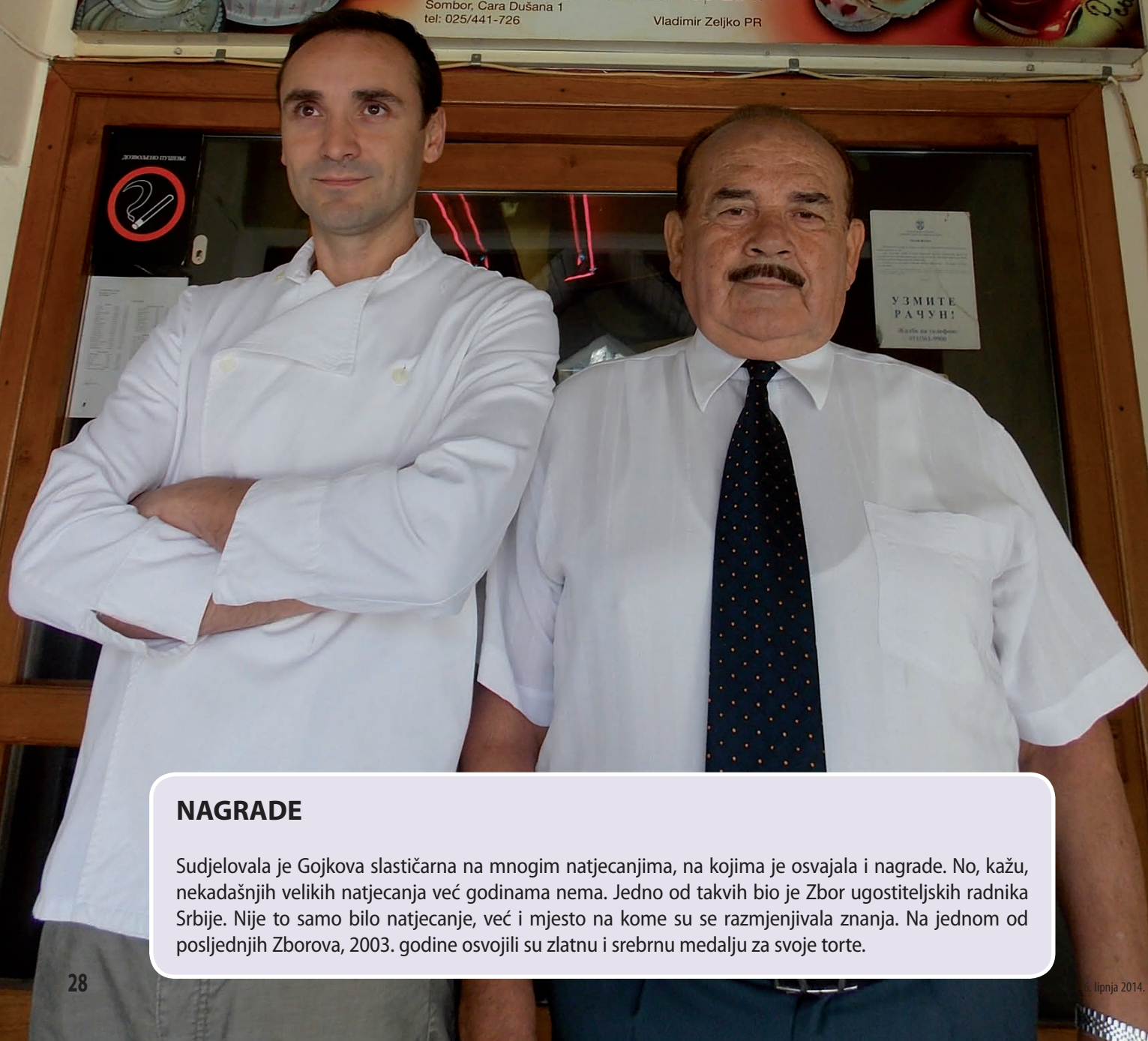
Neke nove uniforme

Može se reći da se situacija u Srijemu nakon poplava polako smiruje, barem što se tiče vodostaja rijeka i neposredne opasnosti po stanovništvo. Ljudi se polako vraćaju u svoje domove, kako bi ih očistili i pripremili za dezinfekciju i deratizaciju. Komisijama za procjenu štete predane su liste stanovništva o pričinjenoj materijalnoj šteti, a Srijemsku je Mitrovicu tijekom proteklog tjedna posjetio i premijer Aleksandar Vučić, koji je obišao i gradski kej u tom gradu i razgovarao s članovima Gradskog stožera za izvanredne situacije te poručio da je vrlo ponosan na sve ljude u Mitrovici, kao i na volontere iz ostalih gradova Srbije, koji su uradili veliki posao i koji su svojim stručnim znanjem doprinijeli obrani grada. Jedna od njegovih rečenica koja je ostavila veliki dojam bila je, kako se pokazalo da Srbija može biti snažna kada smo svi ujedinjeno: »Solidarnost i altruizam bile su ključne riječi, pokazalo se da su rezultati nadohvat ruke, samo ako to želimo, a velika hrabrost, energija i snaga koju su ljudi pokazali služi na ponos našem narodu«. Iako je istaknuo da u budućnosti neće biti lako uraditi sve što je neophodno kako bi utvrdili i sačuvali naše obale, jer je potrebno mnogo novca, obećao je da će se poduzeti sve mjere kako bi se nasipi pojačali i ojačali. Ohrabrujuće za sve, ali ne daj Bože ponovno. Velika zahvalnost za obranu grada duguje se i ljudima koji su prije 40 godina izgradili kej na Savi i tako im tijekom izvanredne situacije olakšali borbu s nadolazećom vodom u toj rijeci, rekao je gradonačelnik Srijemske Mitrovice Branislav Nedimović. Pa neka nam je nauk, da još dosta toga moramo naučiti od prethodnih generacija, koje su izgleda daleko više razmišljale o budućnosti, nego mi danas. A jedan od glavnih razloga dolaska premijera u grad na Savi je nazočnost potpisivanju protokola o preuzimanju objekta između multinacionalne kompanije »Luvata«, koja se bavi proizvodnjom izmjenjivača toplote za automobilsku i građevinsku industriju i MIV 2 investa. Jedna od najupečatljivijih poruka premijera toga dana bila je, da će zapošljavanje i otvaranje novih radnih mjesta biti prioritet u narednom periodu i da država stvara zakonske okvire kako bi Srbija bila najprivlačnija zemlja za investitore u regiji. U »Luvati« se ne očekuje samo 200, nego čak i 800 radnika, a sve to zbog novog paketa mjera poreznih olakšica koje će stupiti na snagu 1. srpnja. Pa neka ova poruka bude ohrabrujuća za sve mlade, pogotovo svršene srednjoškolke koje sam ovih dana sretala na ulici kada su slavili završetak školovanja, svi uniformirani u majicama s natpisima »Nova generacija nezaposlenih 2014«.

Suzana Darabašić

GOJKO I VLADIMIR ZELJKO, SLASTIČARI

Slatka priča iz slastičarne

NAGRADE

Sudjelovala je Gojkova slastičarna na mnogim natjecanjima, na kojima je osvajala i nagrade. No, kažu, nekadašnjih velikih natjecanja već godinama nema. Jedno od takvih bio je Zbor ugostiteljskih radnika Srbije. Nije to samo bilo natjecanje, već i mjesto na kome su se razmjenjivala znanja. Na jednom od posljednjih Zborova, 2003. godine osvojili su zlatnu i srebrnu medalju za svoje torte.

Nema Somborca koji barem jednom nije probao kolač ili komad torte iz Gojkove slastičarne u Somboru. Slastičarstvu se *Gojko Zeljko* posvetio prije više od tri desetljeća, vremenom se u ovaj obiteljski posao uključio i sin *Vladimir*, ali je i dalje ostalo ono poznato ime »kod Gojka«. Gojko i njegova supruga *Ankica* danas su umirovljenici, ali su i dalje od velike pomoći u slastičarni. Često prigodom raznih obljetnica ili proslava, kako u hrvatskoj zajednici, u kojoj su vrlo aktivni, tako i prigodom drugih dešavanja u Somboru, slavljenike oblađuju tortom i drugim slasticama.

OD BEZDANA, PREKO MOSTARA, DO SOMBORA

Gojko Zeljko rođeni je Hercegovac iz okolice Širokog Brijega. Kolonizacija je njegovu obitelj dovela u Beždan, u okolicu Sombora, gdje je Gojko stigao kao dvanaestogodišnjak. Poslije osnovne škole, kao stipendist Sreskog ugostiteljskog poduzeća Sombor 1949. godine odlazi u Beograd, gdje je izučavao konobarski i ugostiteljski zanat. Poslije završetka naobrazbe zaposlio se u somborskoj »Slobodi«. No, nije tu ostao dugo, jer za vrsnog ugostiteljskog radnika posla je bilo i u Herceg Novom, Dubrovniku i Mostaru. Mostar je osobito značajan za Gojka, jer je tamo upoznao suprugu *Ankicu*, koja je s njim došla u Beždan i s kojom zajednički život dijeli 52 godine. »Kako sam u ono vrijeme bio jedini diplomirani ugostitelj i k tomu govorio i dva strana jezika, njemački i mađarski, pozvali su me da preuzmem čardu na Dunavu kod Beždana koja je bila u izgradnji. Bila je to nova čarda koja je izgrađena kod kompe na mjestu stare koja je izgorjela. Posao je tako dobro išao da smo dnevno trošili i po 300 kilograma ribe i govorilo se – Idemo kod Gojka na ribu. U toj čardi proveo sam više od 10 godina. Odatle sam prešao u Sombor da vodim izletiste i vojni centar u »Šikari«. Svoju slastičarnu otvorili smo 80.

godine ovdje u Somboru«, priča nam Gojko o svojim počecima u slastičarstvu. Kaže da u to vrijeme slastičarnu nije mogao otvoriti netko tko nije te struke, pa je i on morao polagati stručne ispite kako bi se bavio ovim slatkim poslom.

ZA ROĐENDAN SLASTIČARNA

Kaže nam Gojko da je isplao baš onako kako su planirali, za sinovljev rođendan slastičarna je

torte. »To se očekivalo od mene, lijep je to posao, lijep zanat, ali to baš nije bilo nešto što je mene previše privlačilo. Rekao bih da to nije, po pitanju posla, bila prva ljubav. Tražio sam se na više strana, ali sam se ipak opredijelio za ovaj obiteljski posao i poslije skoro 20 godina, mogu kazati da je ovo lijep i kreativan zanat«, kaže *Vladimir*. Koliko je predan ovom poslu vidjeli smo i po tomu što je na razgovor došao sa stručnom literaturom, alatom i modlicama koji su mu je upravo

OTAC I SIN, RAME UZ RAME

Kada je počinjao, Gojko je dragocjenu pomoć imao od dobrih majstora slastičarskog zanata. Kaže sada da je, što se tiče posla, njegovo vrijeme prošlo, sada je posao na mladima. No, Gojko i supruga *Ankica* i danas su svakodnevno u slastičarnici, jer kažu, prije nego li dođu prvi gosti treba sve dovesti u red. No, ne završava se Gojkov posao tu. On je i danas nezamjenjiv kod pripreme kiflica, išlera, griljaša torti. A da to dobro radi uvjerali smo se i sami, jer nas je uz ovaj razgovor počastio i svježim kiflicama od oraha. *Vladimir* je specijalist za torte za dječje rođendane koje se rade u trodimenzionalnim oblicima. Svaka je pravi unikat. »Lijepo je razveseliti djecu i pružiti im nešto što oni vole. Radi se ručno i svaka torta sa svojim detaljima je priča za sebe. Za te torte ne treba toliko mnogo materijala koliko se u njih mora uložiti vremena i truda. Samo da bi se napravile figurice treba oko četiri sata rada, jer za jednu figuricu utroši se i tridesetak minuta«, kaže *Vladimir*. A mi smo imali priliku vidjeti nekoliko figurica popularnih dječjih likova, ručno pravljenih, svaka različita, svaka napravljena s puno strpljenja i umijeća.

Na kraju, *Vladimir* je u jednoj rečenici sumirao cijelu priču o ovom obiteljskom poslu. »Nekada se od ovog posla lijepo živjelo i putovalo, ali su se vremena promijenila i treba u ovom poslu mnogo više raditi da bi se opstalo«, kaže nasljednik obiteljskog posla u kome je angažirana i njegova sestra *Valentina*. I kao što je njegovom ocu podrška supruga *Ankica*, tako je i *Vladimiru* oslonac supruga *Diana*, koja je također angažirana u njihovoj slastičarni. Pitamo ga bi li volio da tradiciju nastave i njegova djeca. Odgovara nam da će to biti njihov izbor, ali da, po njegovom mišljenju, prioritet ima naobrazba.

Zlata Vasiljević

Svaka je figurica raličita, ručno pravljenja, s puno strpljenja i umijeća

počela raditi. Bio je to povod za šalu u krugu njihovih prijatelja kako neka djeca za rođendan dobiju tortu, a njihov sin *Vladimir*, ni manje, ni više, cijelu slastičarnu. Je li to bilo presudno, ili nešto drugo, ne znamo, tek *Vladimir* je nastavio obiteljski posao. Završio je ugostiteljsku školu, usavršavao se u hotelu »Moskva« u Beogradu i danas je, prije svega, majstor za dječje

stigli iz Amerike. »Vrlo je važno usavršavanje, rekao bih više nego ikad. Potrošači uvijek traže nove stvari. Danas je primat efekt, a ne toliko tradicija. Recimo, nekada su nezaobilazne torte za svatove bile griljaša torte. Danas ih za takve prigode naručuju još samo u Monoštoru. Manja je i svakidašnja potrošnja kolača, jer nekako se izgubila ta navika naših sugrađana«, priča *Vladimir*.

Humanitarci

U pomoć postaradalima u poplavama uključili su se mnogi, pa tako i brojne poznate i manje poznate osobe i skupine iz svijeta kulture. Tako proteklih dana svjedočimo brojnim kulturnim događanjima priređenim isključivo u humanitarne svrhe, dok neke već ranije zakazane manifestacije (poput beogradskog festivala MAD) organiziraju dodatne akcije i odriču se dijela zarade kako bi pomogle najugroženijima. »Noć muzeja«, koja je bila odgođena zbog nemilih događaja, bit će održana sutra (subota, 7. lipnja) diljem Srbije, a dio prihoda od prodaje ulaznica bit će uplaćen na račun za pomoć postradalima. Ovogodišnje tematske cjeline jednog drugog festivala u Beogradu – Miksera, koje već posjeduju određeni aktivistički karakter, su sukladno nedavnoj prirodnoj katastrofi koja je zadesila regiju, stavljene u funkciju građanske solidarnosti i udruživanja.

Nije ovo nikakav hvalospjev kulturnjacima, već tema koja se – u trenucima velike prirodne katastrofe – nameće sama po sebi. I same solidarne geste ljudi iz kulture nešto su krajnje očekivano; najmanje što su mogli učiniti i što čine.

U kampanju pomoći uključile su se i svjetske zvijezde. Među ostalim, poznata pop pjevačica Neneh Cherry (koja je nastupila na već spomenutom festivalu MAD) uputila je globalni apel za pomoć nastradalima, a početkom tjedna, u namjeri da pomogne, u ovim krajevima boravila je i portugalska fado diva Mariza. U Bruxellesu je održan humanitarni koncert klasične glazbe »Za Srbiju od srca« uz pomoć tamošnjeg festivala Alden Biesen Zomeropera. A ovakvih i sličnih primjera ima još.

Osim velikih imena i manifestacija, ne treba zanemariti ni doprinose onog dijela kulturne scene koji nisu toliko poznati i čije su akcije, samim time, manje vidljive u javnosti. Poput priredbi i nastupa KUD-ova i drugih amaterskih skupina, te koncerata demo bendova. Ali i oni su dali svoj doprinos u svojim domenama.

Vjerujem da će ovakvih događanja biti i u danima koji su pred nama. Stoga, ukoliko ste u prilici, posjetite neki od humanitarnih događaja te kupnjom ulaznice (ili kroz prateću akciju) pomozite postradalima. Ukoliko niste u prilici stići na neku od manifestacija ove vrste, postoje brojni drugi načini pomoći, od SMS-a 1003 do akcija Crvenog križa i sličnih organizacija. Jer, ništa nas ne čini više ljudima od solidarnosti i humanosti!

D. B. P.

ZAVOD ZA KULTURU VOJVOĐANSKIH HRVATA

Peti broj »Godišnjaka za znanstvena istraživanja«

Izišao je peti broj »Godišnjaka za znanstvena istraživanja« kojega objavljuje Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata. Na 390 stranica ova obimna publikacija donosi 14 znanstvenih i stručnih radnji, koje za glavnu temu imaju neki aspekt društvenog života Hrvata u Vojvodini, bilo u povijesti, bilo u sadašnjosti. Sve se radnje po prvi puta objavljuju u 5. broju Godišnjaka ZKVH-a.

»Sadržaj Godišnjaka podijeljen je u sedam tematskih cjelina, pri čemu su kriteriji podjele bili znanstvene discipline, to jest područja znanosti. Riječ je o društvenim i humanističkim znanostima koje su od značaja za očuvanje i razvoj nacionalne svijesti i identiteta. Osim, dakako, povijesti, ovdje se još računa i na književne znanosti, zatim etnologiju, povijest umjetnosti, demografiju, sociologiju, bibliografiju«, navodi glavni i odgovorni urednik »Godišnjaka za znanstvena istraživanja ZKVH-a« Tomislav Žigmanov u tekstu objavljenom na portalu www.zkvh.org.rs.

Peti broj Godišnjaka sadrži radnje i o bunjevačkim i o šokačkim Hrvatima, zatim one koje su više od značaja za bačke Hrvate, kao i one koje mogu biti više interesantne Hrvatima u Srijemu, dok jedan broj radnji uračunava i tematizira Hrvate u Vojvodini kao cjelinu, to jest kao relativno samostalni socijalno-kulturni fenomen. »Napominjemo kako su sadržaji objavljenih znanstvenih i stručnih radnji od velikoga značaja kada su u pitanju tematiziranje i obradba pojedinih razdoblja povijesti, kao i sadašnjosti vojvođanskih Hrvata, napose u dijelu povijesnoga naslijeđa. Tim prije je tako što od važnosti, budući da je riječ o dijelu u kulturnoj praksi Hrvata u Vojvodini koji još uvijek ima brojne deficite«, navodi Žigmanov.

Tekstove u 5. broju Godišnjaka potpisuje ukupno 28 osoba iz Vojvodine, Hrvatske i Mađarske, a to su: Ivana Andrić Penava, Ivan Armanda, Slaven Bačić, Stipan Balatinac, Katarina Čeliković, Vladan Čutura, Dominik Deman, Josip Dumendžić Meštar, Želimir Gogić, Tea Gorup, Mihovil Gotal, Ladislav Heka, Snežana Ilić, Jasna Ivančić, Ana Klopota, Stevan Mačković, Zoran Nakić, Izabela Papdi, Zvonimir Pelajić, Marijeta Rajković Iveta, Robert Skenderović, Zsombor Szabó, Vanja Vojvodić, Kristina Vugdelija, Ljubica Vuković Dulić, Željka Zelić, Tomislav Žigmanov i Dražen Živić.

D. B. P.

»Dani Istre u Vojvodini« u Novom Sadu

NOVI SAD – »Dani Istre u Vojvodini« održani su u utorak i srijedu u Novom Sadu. Manifestacija je otpočela otvorenjem izložbe »Istra Istria memento« u Muzeju Vojvodine. Na izložbi su predstavljene razglednice iz fonda zbirke starih razglednica Povijesnog i pomorskog muzeja Istre u izboru i postavci kustosa tog muzeja *Gordane Milaković*. U okviru programa manifestacije nastupila je i istarska kantautorica *Elis Lovrić* uz pratnju violončeliste *Bike Blasko*. Njih dvije izvele su dio glazbene kolajne »Kolarići«. Prema najavama, idućeg dana, u srijedu, u svečanom holu Pokrajinske vlade održana je prezentacija posvećena iskustvima Istarske županije u EU poslovima i projektima u kulturi. Ovu manifestaciju kao primjer dobre regionalne suradnje već više godina organizira Zavod za kulturu Vojvodine u dvogodišnjem ritmu, s tim što se svake iduće godine organizira i uzvratna manifestacija »Dani Vojvodine u Istri«.

Promocija knjige Vojislava Sekelja

SUBOTICA – Predstavljanje knjige pjesama *Vojislava Sekelja* »Životopis jedne sjene« (NIU »Hrvatska riječ«, 2013.) bit će održana večeras (petak, 6. lipnja) u Gradskoj knjižnici u Subotici. Uz autora, o knjizi će govoriti v. d. urednika naklade NIU »Hrvatska riječ« *Zvonko Sarić* i književnik *Tomislav Žigmanov*. Početak je u 19 sati.

Predstavljanje III. seminara bunjevačkog stvaralaštva u Zagrebu

ZAGREB – Predstavljanje III. seminara bunjevačkog stvaralaštva bit će održano u Zagrebu večeras (petak, 6. lipnja), u dvorani Lada, Trg maršala Tita 6a, s početkom u 19.30 sati.

Predavači i sudionici: *Ladislav Suknović*, predsjednik HKPD-a »Matija Gubec«, *Kata Suknović*, prof., *Ljubica Vuković Dulić*, prof., *Ivica Dulić*, voditelj i utemeljitelj seminara iz Donjeg Tavankuta te koreograf i umjetnički voditelj u HKPD-u »Matija Gubec«.

Inače, ovogodišnji će seminar biti održan u Tavankutu od 15. do 19. srpnja, a obuhvatit će četiri teme: ples, tamburu i gajde, slamarsku umjetnost i gastronomiju.

Godišnji koncert HKPD-a »Matija Gubec« iz Rume

RUMA – Redoviti godišnji koncert HKPD-a »Matija Gubec« iz Rume, koji će ove godine biti u znaku obilježavanja 111 godina postojanja Društva, kao i 50 godina umjetničkog rada dirigenta i umjetničkog voditelja Velikog tamburaškog orkestra *Josipa Jurce*, bit će održan sutra, u subotu 7. lipnja, u Velikoj dvorani Kulturnog centra u Rumi. Bit će izvedene skladbe iz umjetničkog opusa *Josipa Jurce*, ali i skladbe popularne tamburaške glazbe drugih autora, te određen broj instrumentalnih numera. Publici će se u subotu

predstaviti čak osam vokalnih solista, među kojima i rumski župnik *Željko Tovilo*. Osim njega publici će se predstaviti i sljedeći vokalni solisti: *Marija Ratančić*, *Katarina Atanacković*, *Dunja Divić*, *Dušan Stupar*, *Bogdan Dejanović*, *Zoran Lepšanović* i *Vlada Kanić*.

Izložba fotografija »Lica s 'piska'« na Čikeriji

ČIKERIJA – Jednodnevna izložba fotografija *Augustina Jurige* pod nazivom »Lica s 'piska'«, koji organizira Team Prt života, bit će održana u subotu, 7. lipnja, s početkom u 11 sati u »Kući na mrginju« (salaš 599) na Čikeriji. Program se odvija u okviru Dana muzeja i prva je manifestacija u okviru ovogodišnjih kulturnih aktivnosti na Čikeriji kreativnog umjetničkog pokreta »Prt života«.

Zatvaranje je zakazano za 19 sati uz recitacije i nastup Izvorne ženske pjevačke skupine HKPD-a »Matija Gubec« iz Tavankuta.

Uz glazbu, poeziju i likovni ugođaj, gosti će se moći okrijepiti s dustom i kruvom, te rakijama s »piska« obitelji Tumbas, Horvat i Skenderović.

Likovna kolonija u Bregu

BEREG – HKPD »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Brega organizira u nedjelju, 8. lipnja, tradicionalnu likovnu koloniju. U radu kolonije sudjelovat će članovi Likovne grupe »76« iz Sombora.

Z. V.

Subotička projekcija filma o Iliji Okrugiću

SUBOTICA – Film »Ilija Okrugić – domovino slatko milovanje« redatelja *Stipe Ercegovića* bit će prikazan u srijedu, 11. lipnja, u 20 sati, u Art kinu »Lifka« u Subotici. Na projekciji će sudjelovati i akteri filma.

»Mikini dani« u Bregu

BEREG – Tradicionalna 17. smotra tamburaša »Mikini dani« bit će održana u nedjelju, 15. lipnja, na ljetnoj pozornici u Bačkom Bregu, s početkom u 18 sati. U slučaju lošeg vremena smotra će biti održana u Domu kulture u Bregu. Programom je od 17 do 18 sati predviđen doček gostiju, u 18 sati je otvorenje programa, nakon čega će uslijediti nastup tamburaških i folklornih sastava. Usporedo će biti održano i natjecanje u kuhanju ribljeg paprikaša. U 20 sati uslijedit će večera i zabava uz tamburaše.

Novi roman Tomislava Ketiga

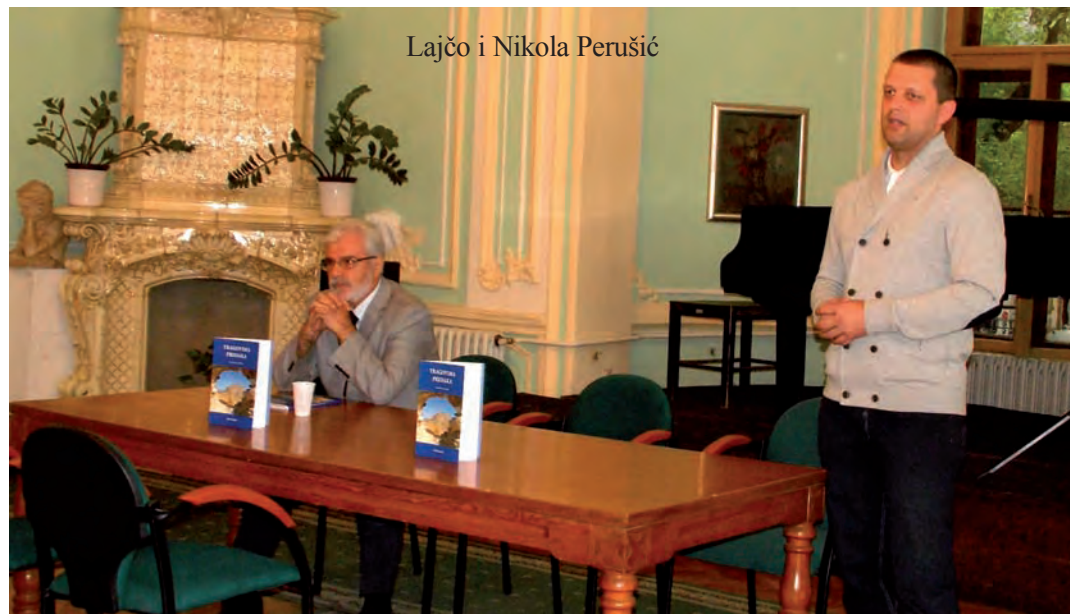
SUBOTICA – Ovaj je tjedan iz tiska izašao novi roman *Tomislava Ketiga* »Damin gambit«. Kako ističe recenzent dr. *János Bánya*, djelo govori o životu građanskog društva, odnosno srednjeg sloja u doba tranzicije kada se pojedine osnovne moralne i društvene vrijednosti dovode u pitanje i kada se to građansko društvo svojim stilom života, svojim obiteljskim vezama, pozivanjem na svoje podrijetlo, a istovremeno doživljavajući svijet u kojem se ipak može kako tako živjeti, odupire daljnjem srozavanju građanskih uzusa. »Damin gambit« je objavio subotički ogranak Matice hrvatske, na 432. strane, a može se kupiti po cijeni od 500 dinara u subotičkoj knjižari »Danilo Kiš«.

U SUBOTICI PREDSTAVLJENA KNJIGA LAJČE PERUŠIĆA »TRAGOVIMA PREDAKA«

Istraživačko djelo o lozi Perušić

Predstavljanje knjige o povijesti loze Perušić – »Tragovima predaka« autora Lajče Perušića održano je u subotu 31. svibnja, u Gradskoj knjižnici u Subotici. Autor je kroz knjigu dao osvrt na podrijetlo loze Perušić od prvog spomena imena 1437. godine sve do novog vijeka, uz brojne povijesne dokumente i citate. U knjizi je u kratkim crtama oslikan politički život i tadašnje hrvatsko plemstvo, a s njima i tri generacije Perušića (Gašpara I., Gašpara II. i Mate) u suprotstavljanju osmanlijskim osvajačima u svrhu obrane i izgradnje vlastite domovine. Kroz te životne situacije druge polovice srednjeg vijeka i početka novog vijeka autor je obradio kretanje i opstanak loze Perušić do današnjih dana.

»Ima samo jedna Perušićeva loza, ali se ona tijekom vremena razgranala. Tako da ima jedna grana u Mađarskoj, jedna

Lajčo i Nikola Perušić

u Rumunjskoj, jedna u Austriji, u Hrvatskoj (Slavonija, riječko i karlovačko područje), te u Srbiji, odnosno u Subotici. Nisam obrađivao svaku granu posebice, nego sam se najviše posvetio svojoj – grani Perušića iz Subotice, koja broji oko 60 živućih članova«, rekao je Lajčo Perušić.

O svom istraživačkom radu autor kaže kako je bio zahtjevan, ali prije svega zanimljiv i da mu je istražujući u arhivima u Zagrebu, Budimpešti, Subotici i Rumunjskoj posebno zadovoljstvo i poticaj za daljnji rad predstavljala pronađena »nit« među generacijama, te dobivanje

slike svog obiteljskog stabla. O izradi knjige govorio je i Lajčin nećak Nikola Perušić, koji mu je i sam pomagao u prijevodima s mađarskog jezika i istraživanju. Prema Nikolinim riječima, knjiga »Tragovima predaka« je životno djelo Lajče Perušića.

Je. D.

NATJEČAJ VELEPOSLANSTVA ZA POTPORU MANJINSKIH KULTURNIH AKTIVNOSTI

Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Republici Srbiji raspisalo je javni natječaj za prijavu programa i projekata udruga i ustanova hrvatske nacionalne manjine u svrhu ostvarenja financijske potpore za 2014. godinu. Na natječaj se mogu prijaviti sve pravne osobe čija je djelatnost vezana uz nadopunjavanje i zadovoljavanje općih i javnih potreba hrvatske manjinske zajednice u inozemstvu.

Tu spadaju aktivnosti hrvatskih organizacija u ostvarivanju zajamčenih manjinskih prava – očuvanja hrvatskoga jezika, identiteta i kulturne baštine, obrazovanje i informiranje, potom aktivnosti hrvatskih organizacija s ciljem razvoja manjinskih medija, i djelovanja manjinskih institucija.

Obvezne obrasce popunjene na hrvatskome jeziku i propisanu dokumentaciju potrebno je poslati isključivo poštom na adresu: Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Republici Srbiji, ul. Kneza Miloša 62, 11000 Beograd, uz napomenu »Prijava na natječaj«.

Rok za prijavu je 15. lipnja.

Natječaj u cijelosti i natječajna dokumentacija dostupna je na internetskoj stranici Veleposlanstva <http://rs.mvep.hr>.

JAVNI POZIV ZA DODJELU STIPENDIJA ZA UČENJE HRVATSKOG JEZIKA U REPUBLICI HRVATSKOJ ZA 2014/15.

Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske objavio je Javni poziv za dodjelu naknada/stipendija za učenje hrvatskog jezika u Republici Hrvatskoj u akademskoj godini 2014/15.

Na Javni poziv mogu se prijaviti pripadnici hrvatskoga naroda, njihovi supružnici kao i prijatelji hrvatskoga naroda i Republike Hrvatske koji njeguju hrvatski identitet i promiču hrvatsko kulturno zajedništvo, sa završenom najmanje srednjom školom, nisu mlađi

od 18 godina, imaju prebivalište izvan Republike Hrvatske ili imaju prebivalište/boravište u Republici Hrvatskoj najviše dvije zadnje godine zaključno s danom objave ovoga natječaja.

Rok za dostavu prijava na Javni poziv je 10. lipnja 2014. godine. Nepotpune, netočne i prijave dostavljene izvan roka neće se razmatrati.

Odluka o dodjeli naknada/stipendija za učenje hrvatskoga jezika bit će objavljena na internetskim stranicama Državnog ureda: www.hrvatiizvanrh.hr

ZKVH USTANOVIO TRIJENALNO PRIZNANJE

Nagrada »Antun Gustav Matoš« za najbolju knjigu poezije

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata nedavno je ustanovio trijenalnu nagradu za najbolju knjigu poezije, koja će nositi ime »Antun Gustav Matoš«, ime slavnog hrvatskog pjesnika, koji je za sebe zapisao kako je »Bunjevac podrijetlom, Srijemac rodом, a Zagrepčanin odgojem«.

Nagrada je, kako se navodi na internetskom portalu ZKVH-a, ustanovljena u cilju pospešivanja sustavnoga pristupa valorizaciji aktualne književne produkcije među Hrvatima u Vojvodini.

Za nagradu »Antun Gustav Matoš« moći će se natjecati književnici pjesnika Hrvata iz Vojvodine,

bez obzira na mjesto gdje žive, koje su objavljene na hrvatskom jeziku ili na nekom od njegovih dijalekata. Uzimat će se u obzir isključivo autorska poetska djela iz recentne književne produkcije, koja su objavljena tijekom triju kalendarskih godina koje prethode godini dodjele nagrade.

Imenovano povjerenstvo za izbor najbolje knjige poezije »Antun Gustav Matoš« za razdoblje 2011.-2013. ocjenjivat će knjigu poezije u cjelini, s posebnim naglaskom na umjetničku i estetsku kvalitetu sadržaja. Povjerenstvo je međunarodno i čine ga dr. sc. *Stjepan Blažetin* iz Pečuha, predsjednik, književnik

Mirko Ćurić iz Đakova i *Tomislav Žigmanov* iz Subotice.

Nagrada će prvi puta biti svečano uručena u okviru manifestacije »Dani Balinta Vujkova:

dani hrvatske knjige i riječi« 2014. godine. Osim diplome, nagrada će imati i novčani iznos.

D. B. P.

KULTURNA SURADNJA

»Cro Art« na likovnoj koloniji u Vinkovcima

Pod pokroviteljstvom Tehničkog učilišta Vinkovci, uz gostoprimstvo Građanskog društva »Moji Vinkovci«, u zajedničkom radu sa slikarima »Hrvatskog društva likovnih umjetnika Vinkovci«, sedmero slikara članova HLU »Cro Art« iz Subotice boravilo je na dvodnevnoj likovnoj koloniji 30. i 31. svibnja u Vinkovcima. Slikari su stvarali u središtu grada na Trgu bana J. Šokčevića, u više tehnika, a tema je bila slobodna, po izboru umjetnika.

Drugog radnog dana umjetnike je posjetio i sam gradonačelnik Vinkovaca dr. *Mladen Karlić*. Likovna kolonija je bila humanitarnog karaktera, a sva sredstva prikupljena od aukcijske prodaje slika bit će namijenjena postradalima od poplava u Republici Hrvatskoj.

Sutradan, u subotu, slikarima iz Subotice pridružili su se članovi Šahovskog kluba HAŠK »Zrinski« iz Subotice, koji su odigrali meč sa šahistima ŠK »Vinkovci«. Dogovoren je daljnji nastavak suradnje uzvratnim posjetom u Subotici.

D. B. P.

ODGOĐENA MANIFESTACIJA ODRŽAVA SE SUTRA

HKPD »Jelačić« u »Noći muzeja«

Manifestacija »Noć muzeja« bit će održana u gradovima Srbije sutra (subota, 7. lipnja), nakon što je prethodni datum, 17. svibnja, protekao u prikupljanju pomoći za ugrožene u poplavama koje su u tom razdoblju zadesile Srbiju. I ove godine u programu sudjeluju i dionici kulturne scene vojvođanskih Hrvata. Osim HKPD-a »Matija Gubec« iz Tavankute i HKC-a »Bunjevačko kolo« iz Subotice, koji su svoje programe održali 17. svibnja, prilagodivši ih tadašnjoj situaciji, u predstojećoj »Noći muzeja« sudjelovat će HKPD »Jelačić« iz Petrovaradina.

Ova udruga organizira izložbu turističkih plakata Petrovaradina, koja će biti priređena u podrumu samostana svetoga Jurja. Izložba obuhvaća ne samo suvremeni manifestacijski aspekt turističkog potencijala ovog naselja, već i arhitektonski, kulturni i tradicionalni element, koji je sam po sebi jedinstven i autentičan. Plakate su dizajnirali studenti s Katedre za grafičku komunikaciju Akademije umjetnosti u Novom Sadu, uz mentorstvo prof. mr. sc. Darka Vukovića.

STROJEVI U POLJODILSTVU

Jarganj

Piše: Alojzije Stantić

Usrid XIX. vika parna mašina, s novim izvorom snage za tiranje (pogon) više feli (vrsta) strojeva, pokrenila je velik iskorak u razvoju industrije, pa i u poljodilstvu. U to vrime je počelo odranjivnje više žita (pšenice) na sve većim njivama, a radi plodoređa sa žitom odranjivane su i žitarice: kuruz, ječam, zob i dr. Koliko je žita približno toliko je odranjeno i sporedni žitarica. Njev rod (zrno i stabaljka) izhasnirani su kao rana u odranjivanju josaga (blaga) u stajama. Ratari su nove njive sticali od priorani pustara i atova (pašnjaka) u njima, pa su stočari primorani okanit se nomadskog odranjivanja josaga i nastaviti odranjivat ga u stajama.

VEĆA HASNA

Nova bit gazdovanja donosila je poljodilcima i veću hasnu, stvorila je osnovu za još više odranjivanja josaga, a s njim su prodali i unovčili i dio svog rada. Stočari nomadi pratoci josaga zauvik su se smistili u salaše, pa je i njima za kvartilj (stalni boravak) tribalo stvoriti mista. Odranjivanje josaga u staji, pa još kad je počelo i gojenje (tov) ranjenika (svinja, tovljenika), praćeno je i sa više ljudskog rada. Poljodilsko gazdovanje u salašu postalo je življe i sa više čeljadi, pa je salaš »na dva zida« počeo bit tisan. Izlaz su većina salašara našli u pravljenju novog salaša »na tri zida« i sa većom avlijom i ledinom. Za udešavanja novog salašarskog domazluka doteklo njim je novaca od prodavanja suvišnog žita i brže ugojenog josaga.

Dok se josag u nomadskom odranjivanju u pustarama sam

Jarganj je u domazluku lišio salašare muke s nošenjem kuruza kruparu po jesenskim pa i zimskim blatnjavim litnjim (zemljanim) putovima

ránio na pašnjacima, u odranjivanju u stajama tribalo mu je »na noge« (u staji) doneti piću (kabaštu ránu) i zrnatu ránu, napojiti ga na bunaru, a u staji minjat nastor (prostirku). Na dvorbu josaga trošeno je više ljudskog rada, hamade (skoro) od jutra do mraka. U spremanju zrnate ráne najviše vrijeme i ljudskog rada potrošeno je na mrvljenje i krupljenje zrna josagu koji se gojio (tovio), osobito svinjama.

Dok se za nikoliko desetina svinja i drugog josaga naspram tog broja, namrvilo ručnom mrvljačicom i odnelo digod dalje kruparu da ga prikrupe, za još više svinja kuruzi su se brže i lakše namrvili, pa i prikrupili u salašu. Lakše se »izašlo na kraj« (savladati) s tolikim poslom s pomoću konjske snage hasniranom priko jarganja. To je naprava priko koje je snaga konja prineta na mrvljačicu el kruparu. Jarganj je posto velika pomoć salašarima jel se po blatnjavom litnjem putu nisu mučili kako odneti kuruze digod dalje od salaša do krupara.

UZ POMOĆ KONJA

U poslu spremanja zrnate ráne za josag, prosta i prilično jeptina naprava jarganj, bila je dostupna svakom većem salašarskom domazluku. Za hasniranje jarganja gazda je kupio od ručne veću mrvljačicu i kruparu, a za tiranje (pogon) hasniro je svoje

Jarganj s rudama za dva (para) konja
(sl. iz muzeja Mezőkövesd)

konje. S jarganjem je isti broj čeljadi više puta uvećao uradak, kuruzi se nisu nosili kruparu, pa je usporovan i njegov usur, u ono vrime oko 10 posto od zrna. S tim usporovanim troškom isplatio je jeptinije gojenje josaga. Po računici na usporovanom trošku jarganj se salašaru isplatio već prve godine hasniranja. Nuz to jarganj napravljen od gvođenog salivanca i držo se napolju u avliji, a održavo se samo podmazivanjem zupčanika.

Jarganj se pravio za ukруг okrećanje s dva konja el dva para konja, a najviše za četiri para (osam) konja. S jarganja je snaga konja prineta na dugačku osovinu s kardanom, ovlaš zavaljenu u zemlju, a s nje je snaga prineta na remenicu mrvljačice kod čardaka el na kruparu pod šupom.]

Jarganj je u domazluku lišio salašare muke s nošenjem kuruza kruparu po jesenskim pa i zimskim blatnjavim litnjim (zemlja-

nim) putovima. U velika kola dugačka devet šukova (1 š. = ~ 32 cm.) znalo se tovariti po 25 džakova, (á ~ 50 kg. = 12,5 mtc., oko 1250 kg.). Teret se tovario: 5 + 5 dž. polegnuto u šarage (pridnji i stražnji dio kola), 5 dž. polegnuto u lotra (prostor u kolima) i odozgor polegnuto 10 džakova. Kola su morala bit s jakom glavčinom i špicama u točku, a taki teret po blatu vukla su tri konja – treći na logovu. Nuz kočijaša je išo makar još jedan čovik da bude pri ruki, ako putom nošenje tereta ispadne opako (zapadnu u buzalici, pukne špica, pokida se štranga na ormi i sl.). Zimi su ranjenici sve deblji i troše više prikrupe, pa su salašari tako udešavali da nediljno jedared nose krupit kuruze. Tog dana se s konjima radio samo taj poso, a moro se obaviti po bilo kakom vremenu, kalo su kazali, »makar vancage (tesarska sikira) padale s neba – brez pročke (po svaku cinu).

IŠČEZLA STOLJEĆA – CRTICE IZ POVIJESTI O NASELJIMA U SRIJEMU U SREDNJEM VIJEKU

Sulejman je stigao

Piše: dr. Zsombor Szabó

Točno pet godina poslije pada Beograda u turske ruke, 29. kolovoza 1526. godine, na polju pokraj mjesta današnjeg Mohača stajale su dvije vojske jedna nasuprot druge. *Sulejman* je krenuo iz Istanbula 29. travnja iste godine i »marširao« je četiri mjeseca, prevalivši skoro dvije tisuće kilometara. Usput je imao dosta prirodnih prepreka, naročite probleme je pravila nabujala Morava kada je prolazio kroz Srbiju, kao i nadošla Sava u Srijemu (zamislite, i onda su u proljeće bile velike poplave u Srbiji). Otomanski su vojnici usput podigli dva mosta, jedan preko Save, drugi preko Drave, i za relativno kratko vrijeme, ukupno tri tjedna, osvojili su dvije preostale značajnije utvrde na tlu Kraljevine Mađarske (Petrovaradin i Ilok, opsada Beograda je trajala skoro dva i pol mjeseca). Znači otomanska je vojska već bila iscrpljena dugačkim maršom i imala je i osjetne gubitke prilikom borbi, prije svega u redovima elitne vojske, janičara. Procjenjuje se kako je *Sulejmanova* vojska brojila oko 60.000 boraca. Nasuprot njima je stajala vojska hrvatsko-mađarsko-češkog kralja s najviše 26.000 vojnika. Kralj *Ludovik II.* je krenuo iz Budima 20. srpnja i za nešto više od mjesec dana stigao na »izabrano« bojno polje, prešavši 198 kilometara, ili dnevnom brzinom od 5 km (brzina čovjeka za jedan sat prilikom hodanja). Turci su se kretali skoro tri puta brže, dnevni učinak im je bio 16,66 km (današnji vlakovi u Vojvodini na nekim dionicama voze skoro istom brzinom), ali nije samo ovo bila razlika između suprotstavljenih vojski.

POGLED IZ ZRAKA NA EUROPU

Probajmo se na trenutak, kao veliki mitski orao, izdignuti iznad

Kralj Ludovik II. drži ratno vijeće prije bitke na Mohaču (turska minijatura)

bojnog polja, baciti letimičan pogled na širu okolicu. Prema Mohaču hitaju tri značajnije vojske, koje će, ako stignu, izjednačiti brojčano stanje suprotstavljenih armija. Pretendent na prijestolje Kraljevine Mađarske *Ferdinand Habsburški* okuplja vojsku, ali ne da pomogne svom rođaku Ludoviku II. nego da se priključi svom moćnom bratu *Karlu V.*, koji se spremao na obračun s »Cognac ligom«. Ova liga čudnog naziva je sklopljena uoči bitke na Mohaču 22. svibnja, između francuskog kralja *Fransoa I.*, pape *Klementa II.*, i talijanskih gradova Milana, Firence i Venecije, s ciljem da onemogući prevlast Habsburga u Europi, pa makar udruživanjem

s Turcima (kasnije se to i desilo). *Ferdinanda* baš nije mnogo briga za sudbinu svog bratića, jer »ako ne daj Bože mladić pogine«, on nasljeđuje hrvatsko-mađarsko-češki tron. Nasuprot njemu, članovi »Cognac lige«, Papa i Venecija aktivno novčano pomažu *Ludovika II.* u borbi protiv Turaka (zamislite, i u to vrijeme »međunarodna situacija« je bila izuzetno složena). Uslovno rečeno, »francusko-njemački sukob« od tog doba je neprestano trajao skoro pet stoljeća. Povijest Europe je djelomično povijest njihova međusobnog ratovanja, koja je okončana stvaranjem EU. Koga je tada, u XVI. stoljeću, bila briga za tamo neke Hrvate, Mađare, Srbe, Poljake i Čehe koji

su od jutra stajali postrojeni na Mohačkom polju, da pokušaju »obraniti Europu« od invazije pogana.

VOJSKA (SKORO) BEZ KOMANDANTA

Nekada malobrojnija ugarska plemenska zajednica Arpada uvijek je mogla sakupiti najmanje 20.000 konjanika, i zato su ih cijenili kao silu, a tog 29. kolovoza 1526. godine kralj je s daleko većeg prostora zemlje velikom mukom jedva skupio 26.000 »mađarskih mučenika koji će poginuti u obrani kršćanstva« (opaska prisutnog biskupa), od čega su bar polovica bili strani iskusni plaćenici i vojnici-graničari. Drugu polovicu je činila tzv. »bandlerialna vojska«, sitno plemstvo »skupljeno« iz raznih županija pod vodstvom svojih baruna, koji su se davno odviknuli od ratovanja, a turskog vojnika u životu nisu vidjeli. Mladi je kralj bio nevičan zapovijedanju, i zato sakupljena vojska nema glavnog zapovjednika, jer ranije odabrani, iskusni i u Italiji provjereni »condottiere« grof *Krsto Frankopan* je »još na putu«. Nagovaraju nadbiskupa Tomorija, kao najiskusnijeg u borbi s Turcima, da on komanduje. On se nečka, jer i ranije je govorio kralju: »Veličanstvo, ovakav rat, koji nam sada predstoji, nikad u životu nisam vidio.« Na koncu, složili su se da on i *György Sapolyai* (Zapolja) budu »združeni komandanti« (što to znači prilikom bitke?!), dok ne stigne *Ivan Zapolja*, njegov brat, i onda će on preuzeti glavnu komandu. Vojska *Ludovika II.* je od ranog jutra bila postrojena na jednoj niziji, a na jednom višem brijegu stacionirali su se Turci, kojima je dio trupa još u maršu, ali to postrojeni vojnici i komandanti u nizini nisu mogli ni vidjeti.

Svibanj u Srijemskoj Mitrovici

Mjesec svibanj je mjesec Blažene Djevice Marije, nebeske kraljice svih kršćana, i tijekom ovoga mjeseca kršćani širom svijeta još od srednjeg vijeka organiziraju meditacije i molitve upućene svojoj nebeskoj zaštitnici. Kako je Marijin zagovor puno pomogao hrvatskom narodu, upravo je oni tijekom ovog mjeseca najviše štiju i slave, pogotovo u Srijemskoj Mitrovici, gdje se svojoj Majci na poseban način obraćaju i mole djeca i mladi. Ono što obilježava svete mise u svibnju u srijemskomitrovačkoj katedrali jesu marijanske pjesme, zatim svakidašnja zajednička krunica prije mise te pobožnost Djevici Mariji. Od ove godine svibanjske pobožnosti obilježio je i projekt »Svibanj s Marijom« tijekom kojeg su djeca svaki dan dolazila u crkvu na misu i zajedno sa svojim župnicima i ostalim vjernicima molili krunicu, te se osobno obraćali svojoj nebeskoj zaštitnici. Poslije mise u župnim dvoranama imali su druženja s velečasnim *Mario Paradžikom* i tombolu. Kako je svibanj svjetski poznat mjesec majki, nakon mise su organizirali i pripremali iznenađenja za svoje majke. Naime, u nedjelju, 1. lipnja, u prostorijama Hrvatskog doma u Srijemskoj Mitrovici djeca i mladi zajedno s vlč. Paradžikom napravili su priredbu na kojoj su se zahvalili svojim majkama na svemu što čine za njih. Svoje majke djeca su obradovala raznim recitacijama, meditacijama, igrokazom, projekcijom filma na kojem su djeca pričala što je majka i što njihova ljubav predstavlja, a predstavili su se i tamburaši HKC-a »Srijem - Hrvatski dom« s pjesmom *Miroslava Škore* »Majko jedina«, kao i dječiji tamburaški orkestar. Na kraju priredbe djeca su svojim majkama darovala cvijeće i prigodne darove koje su pripremili na druženjima nakon svetih misa.

Nakon sedam godina u Srijemskoj je Mitrovici Dan majki ponovno proslavljen, te je u planu da tako bude i ubuduće.

Ana Dujić

biskupa u Petrovaradinu. Ujedno je ukazao na teško materijalno stanje svećenika i ostalih vjernika u Srijemu, osobito s obzirom na situaciju u Biskupiji vezanu za poplave u Jameni i Moroviću. Također je iznio dosadašnji rad i veoma dobru vezu i suradnju s Apostolskom nuncijaturom u Beogradu, a potom se uputio u obilazak Petrovaradinske tvrđave.

Apostolski nuncij mons. Antonini iznio je smjernice za budućnost mjesne Crkve u Srijemu i prijedloge i ciljeve daljnje suradnje na pastoralnom planu, posebno s obzirom na duhovne i materijalne potrebe Srijemske biskupije. Na koncu je biskup Gašparović pozvao nuncija da ponovno pastoralno pohodi Srijemsku biskupiju i kao predstavnik pape Franje euharistijskim slavljem i razgovorom sa svećenicima, redovnicima, redovnicama i vjernicima laicima potvrdi blisku povezanost naše mjesne Crkve sa Svetom stolicom.

Tomislav Mađarević

Prva pričest u Lemešu

Sakrament prve svete pričesti u župnoj crkvi rođenja Blažene Djevice Marije u Lemešu je 1. lipnja prvi put primilo četrnaestero djece. Vrijedno su se spremali za ovu svečanost s župnikom *Antalom Egedijem*, kako u okviru vjeronauka, tako i s katehisticama *Anom Ileš Vujević*, koja je bila zadužena za hrvatsku skupinu, i s *Katalin Egedi*, koja je radila s djeom na mađarskom jeziku. Obje skupine brojile su po sedmero djece. Kroz ispovijed su, zajedno s roditeljima, zaokružili pripremu i bili spremni stati pred oltar Gospodnji. U punoj crkvi orio se dječji glas zahvale Bogu kroz molitvu, recital i pjesmu. Župnik Antal se u propovijedi osvrnuo na važnost i značaj euharistije i čin same pričesti i pozvao djecu da redovito dolaze na svetu misu i nastave pravim putem vjere prema krizmanju i životu uopće.

Z. Ž.

Posjet apostolskog nuncija Srijemskoj biskupiji

Uprivremenoj rezidenciji u Petrovaradinu 30. svibnja je srijemski biskup mons. *Đuro Gašparović*, zajedno s kancelarom Biskupije preč. *Markom Lošom*, primio u cjelodnevni posjet apostolskog nuncija u Beogradu mons. *Orlanda Antoninija*, u pratnji tajnika Apostolske nuncijature preč. *Janusza Blachowiaka*.

Po dolasku u Petrovaradin ugledni gosti su se pomolili u crkvi sv. Jurja i upoznali se s poviješću crkve i župe. Na susretu je u razgovoru biskup Gašparović prikazao povijest crkve svetog Jurja pri rezidenciji

Predstavljanje knjige o svecima

Predstavljanje knjige »Božji prijatelji s nama na putu« mons. *Stjepana Beretića*, subotičkog katedralnog župnika i predsjednika Katoličkog društva za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović«, bit će održano u četvrtak, 12. lipnja s početkom u 19 sati, u Hrvatskom kulturnom centru »Bunjevačko kolo« u Subotici. O drugom dopunjenom izdanju knjige o svecima govorit će predsjednik Izdavačkog odjela Društva »Ivan Antunović« dr. *Andrija Anišić*, urednica knjige *Katarina Čeliković* i autor *Stjepan Beretić*.

Liturgijska slavlja na Bunariću

7. lipnja – prva subota, sveta misa u 9.30 sati

28. lipnja – Prečisto Srce Marijino, sveta misa u 9.30 sati – Dan Radio Marije

VIJESTI

Duhovna obnova
na Tekijama

Treća ovogodišnja »Duhovna obnova za našu budućnost« bit će održana 7. lipnja u Biskupijskom svetištu Gospe Tekijske, u Petrovaradinu. Predvoditelj će biti mladi svećenik đakovačke nadbiskupije, vlč. *Matej Glavica* koji je za temu obnove odabrao naslov »Isus u središtu pažnje«. Program susreta odvijat će se prema sljedećem rasporedu:

15.00 – 16.30 sati - prilika za sv. Isповijed
16.30 – 17.00 sati - Pobožnost sv. Krunice
17.00 – 18.00 sati - Sv. Misa s propovijedi
18.00 – 18.30 sati - Euharistijsko klanjanje

O predvoditelju: *Matej Glavica* svećenik je Đakovačko-osječke nadbiskupije. Rođen je u Osijeku 1983. godine. Odrastao je u mjestu Ladimirevci. Sjemenišnu formaciju primio je u Zagrebu i Đakovu. Za svećenika je zaređen 2008. godine. Nakon prve službe u Međubiskupijskom sjemeništu u Zagrebu gdje je bio odgojitelj, godine 2010. postaje ekonomom u Bogoslovnom sjemeništu u Đakovu. Poznat je i kao predvoditelj Duhovnih obnova. Shodno literarnoj nadarenosti koju je gajio od malena, do sada je objavio katehezu »Krstite dijete? Čestitamo!«, potom križni put s meditacijama Hvalospjeva ljubavi »Križ ljubavi«, križni put svećenika »Uzmi križ svoj i pođi za mnom«, obiteljski križni put »Zajedno u Kristu«, te zbirku meditacija »Rame uz rame«.

Piše: dipl. theol. *Ana Hodak*

Nakon svog uskrsnuća, koje je djelo Duha Svetog, uskrsli Isus obećava tog istog Duha i svojim učenicima: »I evo, šaljem na vas Obećanje Oca svojega. Ostanite zato u gradu dok se ne obučete u Silu odozgor« (Lk 24, 49). Prije uzašašća Isus ponavlja svoje obećanje: »Primit ćete snagu Duha Svetog koji će sići na vas i bit ćete mi svjedoci u Jeruzalemu, po svoj Judeji i Samariji i sve do krajeva zemlje« (Dj 1, 7-8). Na dan Pedesetnice postat će jasno da ova obećanja nisu upravljena samo Dvanaestorici, nego svim Isusovim učenicima. Svog Duha Isus obećava svima koji ga slijede i u njega vjeruju.

SILAZAK DUHA NA
APOSTOLE

Pedesetnica se u židovskom narodu svečano slavila. To je bio dan početka žetve i dan prisjećanja sklapanja Saveza na Sinaju. Za taj blagdan u Jeruzalem je dolazilo mnoštvo hodočasnika. I upravo na taj dan, pedeset dana od uskrsnuća, Isus izvršava svoje obećanje dano učenicima. Apostoli su zajedno sa ženama, Marijom, Isusovom majkom, i njegovom braćom, jednostavno i postojano molili u sobi, u kojoj je Isus proslavio svoju posljednju večeru (usp. Dj 1, 12-14). Vrijeme između Isusovog uzašašća na nebo i Pedesetnice vrijeme je iščekivanja Duha. To je vrijeme napetosti i očekivanja ispunjenja danog obećanja. Pedesetnica je plod uskrsnog

Pedesetnica

događaja. Ona je zapravo njegovo dovršenje. Duh Sveti je u dvorani posljednje večere razbio zatvorenost okupljene prve Crkve, a učenike, kao glasnike evanđelja, poslao na put da budu svjedoci Isusovi »u Jeruzalemu, po svoj Judeji i Samariji, i sve do kraja zemlje« (Dj 1, 8).

U slici šuma s neba i ognjenih jezika Duh Sveti je sišao na sve okupljene, ne samo na Dvanaestoricu, i preobrazio ih. Do tada su bili mala prestrašena zajednica, a od ovog događaja postaju skupina odvažnih svjedoka. Svi su oni sada opremljeni ognjem istog Duha. Duh Sveti, kao sila koja prožima učenike, je isti onaj Duh koji je vodio Isusa u izvršavanju Očeva nauma. On uspostavlja jedinstvo između Isusa i njegovih učenika. Duh kojeg su učenici primili počinje se očitovati u njihovom životu, »on upravlja njihovim koracima i daje plod njihovu djelovanju.«¹

DUH DJELUJE U CRKVI

Dolaskom Duha Svetog rađa se jedna nova stvarnost, rađa se Crkva, kao živa zajednica. Isus je pripremio, a sad Duh dolazi da je vodi i prati svojim darovima. Dan silaska Duha na učenike predstavlja rođendan Crkve, jer na taj dan se rađa novi Izrael, tj. novi narod Božji, Crkva, narod posljednjih vremena. »Svojim dolaskom, a on ne prestaje dolaziti, Duh Sveti uvodi svijet u 'posljednja vremena', u vrijeme Crkve, u Kraljevstvo već baštinjeno, ali još nedovršeno...« (KKC 732).

Kao što izlivanje Duha prethodi početku Isusovog javnog djelovanja, tako njegov silazak na Pedesetnicu pretho-

di djelovanju apostola i cijele Crkve. Nakon Duhova u Crkvi biva prepoznatljiva i djelotvorna ona snaga koja je djelovala u samom Isusu. Duh je onaj koji upravlja i inicira svim potphvatima Crkve. Bez njega se ništa važno i veliko u Crkvi ne događa. Briga za slabe i bolesne, ustrajnost u teškim trenucima, misijska djelatnost, sve su to djela Duha. Crkva predstavlja tako zajednicu onih koji u Duhu idi putem Kristovim.

Crkva je Kristovo tijelo. Svi vjernici su udovi jednog tijela kojem je Krist glava. U Crkvi je Duh Sveti kao duša koja oživljava Kristovo tijelo. »Doista, kao što je tijelo jedno te ima mnogo udova, a svi udovi tijela iako mnogi, jedno su tijelo – tako i Krist. Ta u jednom Duhu svi smo mi u jedno tijelo kršteni, bilo Židovi, bilo Grci, bilo robovi, bilo slobodni. I svi smo jednim Duhom napojeni.« (1 Kor 12, 12-13). Dakle, Crkva nije samo obična institucija, ona je živi organizam kojeg trajno oživljava Duh. On Crkvu rađa i po krštenju joj i danas neprestano pripaja nove članove. Po djelovanju Duha Crkva ima božanski legitimitet i neprolaznu vrijednost. Ona je svoj povijesni hod počela snagom Duha Svetog, koji u njoj nikada ne prestaje djelovati. Toliki pape, biskupi, svećenici, obični vjernici svojim su svetim životom pokazivali da je Duh Sveti uvijek prisutan u Crkvi i nikad je ne napušta.

Danas, u modernom vremenu, kada se ljudi sve više okreću materijalnom i ovozemaljskom, ne znači da je Duh napustio Crkvu. Mi ga samo uvijek ne prepoznajemo, ali on djeluje i danas u tolikim vjernicima, koji nastoje živjeti i svjedočiti svoju vjeru.

¹ Ivan DUGANDŽIĆ, *Biblijska teologija Novog zavjeta*, Zagreb, 2004., 84.

TU OKO NAS...

Život satkan od malih radosti

Lucija Tošaki – pripreme za Dužijancu u Lemešu

Omnogim zanimljivim događanjima Lemešu čitamo na stranicama »Hrvatske riječi«, »Zvonika«, »Somborskih novina«. Iza svih tih tekstova potpis je *Lucije Tošaki*. Za nju se može reći kako je u neku ruku i kroničarka svih zbivanja u Lemešu. Činilo mi se to dovoljnim razlogom da je predstavimo u rubrici Tu oko nas. Nisam pogriješila, jer u zanimljivom razgovoru doznajem puno toga.

PISANJE...

Ugodan razgovor s Lucijom u njenoj kući u Lemešu počinjem

pitanjem – kada je počela pisati tekstove za novine i odakle ta ljubav za pisanu riječ. »Mogu reći kako je tu ljubav kod nas đaka potaknuo nastavnik mađarskog jezika. Imali smo dvojezičnu sekciju i zidne novine. Na pisačem stroju pisali smo tekstove i lijepili na pano. Bili su to tekstovi o novostima u našoj školi«, prisjeća se Lucija i dodaje kako je sretna okolnost bila i to što je u srednjoj školi imala profesora koji je poticao đake da puno čitaju i da to što čitaju bude raznovrsna literatura. No, prošlo je dosta godina dok se Lucijini tekstovi nisu pojavili u tiskanim medijima. Bila je to polovica 90-

ih godina XX. stoljeća, kada je u Lemeš stigao novi župnik, koji ju je zamolio da napiše jedan tekst za »Zvonik«. Tada nije bilo interneta, pa se tekst tipkao na pisačem stroju i zajedno s fotografijom slao u pismu. Onda se mjesec dana nestrpljivo iščekivalo hoće li se pojaviti na stranicama »Zvonika«. Kasnije je počela suradnju s tjednikom »Somborske novine«. Kada je početkom dvijetisućitih obnovljen rad kulturno-umjetničkog društva u »Lemešu«, Lucija je, slobodno se može reći, postala njihova glasnogovornica i već godinama redovito piše izvješća o svim aktivnostima KUD-a.

Slaže se kako je sada u eri računalna i interneta sve mnogo lakše i brže, ali dodaje kako je nestalo one čari kada poštom šalješ tekst i onda tjednima čekaš da se pojavi u novinama. »Sada te već poslije desetak minuta nazovu da kažu što nije dobro, što se treba dopuniti, ispraviti«, kaže Lucija. Naša je sugovornica u neku ruku i kroničarka zbivanja u Lemešu, i ne samo da piše o tome, već i prikuplja sve ono što se objavi o njihovom selu.

SALAŠI...

Ne piše Lucija samo tekstove za novine, već i pjesme koje su

objavljivane u »Liri naivi«. Na to ju je potaknulo poznanstvo s *Katarinom Čeliković*, koja je Luciju zamolila da potraži nekoga tko u Lemešu piše pjesme. Ohrabrila se Lucija da pošalje svoje pjesme, a poslije toga na njen poticaj u »Liru naivu« uključile su se i *Mariška Pravdić* i *Ivana Petković*. U njenim pjesmama najčešće su teme salaš, salašarski život, djetinjstvo na salašu i tuga što tih salaša i takvog života više nema. »Rođena sam na salašu i iskreno govoreći bilo je to predivno djetinjstvo. Mnogo se radilo, mnogo toga se nije imalo, ali s druge strane znali smo se radovati malim stvarima koje smo dobivali«, sjeća se Lucija tih bezbrižnih dana. Zainteresirala me je ta priča o salašu, jer salaša

između Lemeša i Alekse Šantića, gdje je Lucija rođena i odrasla, više nema. »Na tom potezu od oko 15 kilometara bilo je oko 400 salaša. Svaki je salaš imao velike okope pune živine. Od te živine zarađivao se živi dinar za opskrbu kuće. Sve što pretekne stavljalo se ustranu. Ono što se zarađivalo od zemlje ulagalo se u kupovinu konja, nekog alata, kupovinu odijela«, priča naša sugovornica i konstatira kako su od tih 400 salaša, koliko ih je bilo do sredine 70-ih, danas ostala samo tri na kojima još netko živi.

TRADICIJA...

U svojim djevojačkim danima Lucija je igrala folklor. Kaže, ljubav prema nošnji, običajima

i povijesti Lemeša naslijedila je od tate, što joj je i bio poticaj da se aktivno uključi u rad kulturno-umjetničkog društva »Lemeš«. Četiri godine bila je garderoberka u KUD-u, kada se angažirala da se prikupi što više nošnji. Svoj doprinos daje i u dramskoj i pjevačkoj sekciji, etno sekciji, obilježavanju značajnih datuma. Zahvaljujući Lucijinom angažiranju danas radi i sekcija recitatora. I tu nije kraj. »Volim pisati kratke priče, anegdote, iz života naših starih. Do sada sam preko Facebook stranice »Čuvari ikavice« objavila dvije takve priče, ali nekako to više volim zadržati za sebe. Surađujem s Hrvatskim akademskim društvom na Leksikonu podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca. Posljednje što sam radila za Leksikon bilo je o kreću (vapnu). Profesor *Ivan Gutman* odradio je onaj dio koji se odnosi na kemijska svojstva, a moj dio odnosio se na uporabu kreča, jer nije se krečom samo krečilo već i dunstalo, kreč se koristio za pranje crijeva prilikom svinjokolja. Recimo, o kvasu je zanimljivo da se nije uvijek kupovao, već se prilikom miješenja kruha ostavljao jedan dio tijesta koji se umjesto kvasca koristio kada se pekao novi kruh. Otopi se i ponovno zakuha kada se pravi novi kruh. Običaj je bio da je majka kćeri kada se udavala davala pola tog

kvasca«, zanimljive su priče u koje nas je uvela Lucija.

BORAC...

Lucija živi u obiteljskoj kući u Lemešu s ocem i majkom. Zbog bolesti je u mirovini. Kako je kćerka jedinica, skrbi o svojim roditeljima. Bave se poljoprivredom, pa je Lucijina briga i to da svi poslovi na njivama budu na vrijeme odrađeni. Njen ponos je sin *Kristijan*, dvadesetpetogodišnjak koji živi i radi u Beogradu. »On mi je svijetla točka u životu. Kada sam se razboljela početkom 90-ih godina prognoze nisu bile nimalo optimistične, ali radi njega sam se borila. Morala sam se boriti, biti hrabra, uraditi mnogo stvari za koje nisam mogla ni pomisliti da ću ih moći uraditi. Sin mi je bio pokretačka snaga da sve izdržim«, priča nam Lucija.

Tu smo završile naš razgovor. Ne zato što više nismo imale o čemu razgovarati, već zato što smo se morale držati prostora koji imamo u novinama. A i Luciju su čekale obveze, jer od početka književne večeri u Lemešu dijelio nas je samo sat. Suvišno je reći kako je u samoj organizaciji dala sve od sebe da još jedan događaj u Lemešu bude što bolji. A kako je bilo? Pa, pročitat ćete na stranicama naših novina u Lucijinom izvješću.

Zlata Vasiljević

DIJELIMO RECEPT

Baratfile

(fratrove uši)

Zamijesiti tijesto od dva jajeta, pola ljuske od jajeta vode, brašna koliko zahvati, ali da tijesto bude mekše od običnog tijesta za rezance. Tijesto se stavi da se odmori 10 do 15 minuta. Razviti tijesto tanko i na jednu polovicu staviti na jednakim razmacima po žličicu pekmeza. Preklopiti drugom polovicom tijesta i prstima pritiskati tijesto između pekmeza da se zalijepi. Zatim mamuzom isjeći tijesto i staviti da se kuha u posoljenu kipuću vodu.

Na malo masti poprže se mrvice s kojima se pomiješa skuhaeno i ocijeđeno tijesto.

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com
024/553-774, 024/567-495, 063/508-813, 0600/553-774, 0600/567-465

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Badawi

od 1991. sa vama

Alergotestiranje na 370 alergena, bez bola, bez krvi, pouzdano.

Poliklinika za vašu obitelj

KONFERENCIJA LISTA »DANAS«

POZOR: Čuvajte se zime!

Skupni utjecaj poplave i ukrajinske krize mogao bi imati teške posljedice na grejnu sezonu, a nadležni se od rasprave brane bježanjem!

Konferencija »Energetski i proračunski deficit Srbije« održana proteklog tjedna u beogradskom hotelu »Hyatt« u organizaciji »Danas Conference Centre« otkrila je kako je kralj ipak gol. Naime, moderator konferencije, direktor konferencijskog centra *Željko Pantić*, vrlo se izravno osvrnuo na izostanak najavljen i obećane nazočnosti predstavnika Ministarstva rudarstva i energetike, uz opasku da to nije slučajno, s obzirom na to da se otvaraju pitanja koja su vrlo važna za energetski sustav Srbije. Ključno pitanje konferencije bila je predstojeća sezona grijanja. Na nju se prelama ukrajinska kriza kroz moguć prekid opskrbe Srbije plinom te potopljene lignitske kopove zbog kojih bi, ukoliko dođe do hladne zime, bila upitna i opskrba ugljenom i proizvodnja struje.

»S obzirom na činjenicu kako se ogroman broj građana grije na struju, ako budemo imali posljedicu ukrajinske krize da nemamo opskrbu plinom, hoće li se nama desiti da nam ogro-

man broj stanovništva bude bez ikakvog grijanja tijekom zime, posebno u gradovima?«, pitao je moderator podsjetivši, kako Srbija na uvoz struje troši između 500 tisuća i milijun eura dnevno.

ALTERNATIVA

Sudionica skupa *Ana Brnabić*, direktorica »Continental Wind Partners«, istaknula je kako su poplave ogolile kakav je naš elektroenergetski sustav i izrazila zabrinutost kamo on ide. Govoreći o prednostima obnovljivih izvora energije i značaju vjetroparkova u Srbiji, ona je istaknula smanjenje uvoza struje, naročito u zimskom periodu, ali i upošljavanje građevinskih tvrtki te značajan prihod za proračun, kao i benefit za životnu sredinu.

DIREKTIVA

No, kao što je rečeno, Ministarstvo energetike, koje je potvrdilo sudjelovanje na ovom skupu, prvo uz opreznu najavu mogućnosti sudjelovanja ministra, a zatim državnog tajnika,

na kraju nije poslalo čak niti zamjenika ministra koji je, kao što je poznato, politička figura bez ovlasti. Konkretno, nitko nije došao. To je sudionike skupa iz redova nevladinih udruga, konzultantskih kuća, specijaliziranih medija i ulagača navelo na misao kako je nedolazak potvrda straha, jer se nema što ponuditi kao rješenje za zimsko grijanje. Je li direktiva s vrha bila da se ne ulazi u raspravu ili je netko osobno odlučio da ne dođe usprkos odluci državnog tajnika koji je obećao razmjenu mišljenja?

»Moramo makar početi razmišljati kako ćemo se grijati na zimu. Od tih pitanja ne možemo pobjeći. Koliko doista košta ugljen? Puno je pitanja, svi su pametni, a sada uvozimo struju. Prepirka o njenoj cijeni otkriva podatak o 80 eurocenti. Moramo makar konstatirati problem. Hoćemo li ići u susret tim pitanjima ili ćemo šutjeti da nekoga ne naljutimo? Ogroman broj građana se grije na struju, a bez plina bi bez grijanja ostali veći gradovi. Neće biti niti lignita

za loženje. Može nam se desiti da sto tisuća ljudi ostane bez grijanja u slučaju snažne zime«, alarmirao je javnost direktor Danasovog centra *Željko Pantić*.

OGRJEVNO DRVO

Izostanak predstavnika države kao da govori da se kao građani moramo samostalno spremati za razne scenarije. Imamo 6 mjeseci do nastupa zime.

Vlasnik drvare »Bajnatka« *Aid Šišić* boravi u Bosni i očekuje da se opskrba ogrjevnim drvetom ipak normalizira usprkos nedaćama i golemim poplavama: »Bit će ogrjevnog drveta, normalizira se situacija. Neće biti problema s nabavom drveta. Ne znam za ugljen, hoće li Pljevlja moći nadomjestiti Kolubaru? Očekujem kako će se stvari rješavati u hodu«, pojašnjava Šišić.

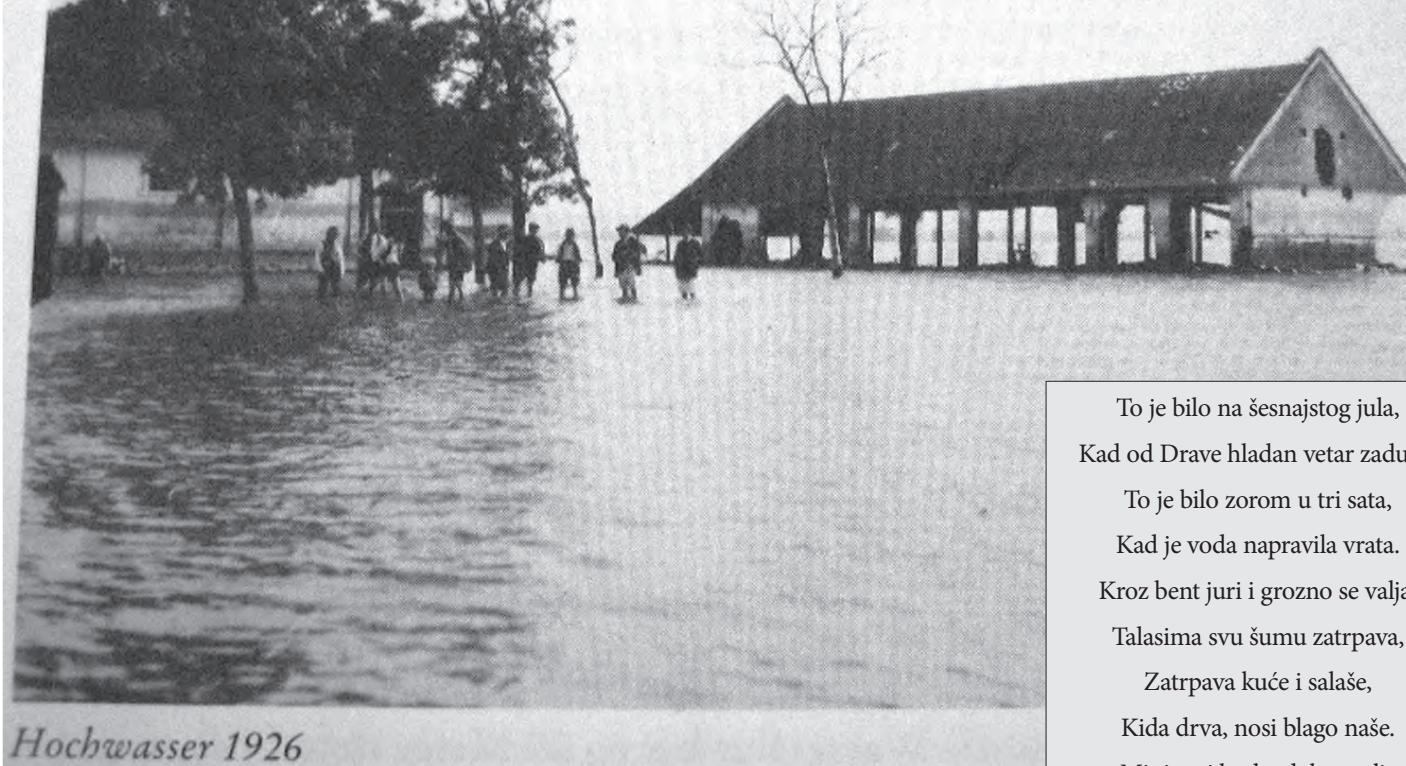
Dakle, generalni dojam je kako nam valja biti spremnima za hladan hod po tankoj žici.

Nikola Perušić

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Velike poplave

To je bilo na šesnajstog jula,
Kad od Drave hladan vetar zaduva.

To je bilo zorom u tri sata,
Kad je voda napravila vrata.

Kroz bent juri i grozno se valja,
Talasima svu šumu zatrpava,

Zatrpava kuće i salaše,
Kida drva, nosi blago naše.

Ministeri budte dobre volje
Pomoste nas u naše nevolje.

I molim se svakom gospodinu

Koji čita ovu nemilinu

Da pošalje dinar ili paru

Za sirote našem poglavaru

Za sirote digod voda lije

A nemaju leba ni aljine.

za sklapanje stihova u rimi bili prikladniji od lokalne ikavice, a tamo gdje se ikavica uklapala u takav stil pisanja, rabio je i nju. Kroz cijelu pjesmu provijavaju vrlo snažne emocije. Vidljivo je kako duša tadašnjeg mladića pati za žitom, pati zbog šume koju melje sila nemilosrdne bujice.

Koliko je samo i u ovoj fotografiji i u ovoj pjesmi sličnosti s aktualnim zbivanjima u našem okruženju, koliko je toga izrečeno jednostavnim riječima jako davno, a tako slično opisanom biranim riječima danas.

Ivan Andrašić

Stari obiteljski album *Ilonke Klecin* iz Sonte ne čuva samo fotografije, čuva i niz sjećanja u raznim zapisima. Zapisi su u većini osobni i obiteljski, a među njima je i jedna podulja pjesma, tiskana na šest listova istrnutih iz neke knjižice, a potom spojenih ručno, iglom i debljim kanapom. Nigdje nije zapisano o kojoj je knjižici riječ, jedino bi se po formatu i borduri na vrhu stranice moglo pretpostaviti kako su listovi istrnuti iz »Našeg kalendara«, neznano od koje godine, negdje u vrijeme između dvaju svjetskih ratova. Na prvoj strani tiskan je naziv pjesme »Uspomena Velike Poplave«, u redu ispod »1924 – 1926 u Sonti«, u trećem redu »sastavio Mata Krstin, Sonta«.

Ilonka Klecin o ovom danas dokumentu ne zna puno pojedinosti, dobila ga je u naslijeđe. »Ovaj izvadak iz meni nepoznate knjižice za života mi je dao rođak mojega pokojnoga supru-

ga, *Josip Vidaković Jorige*. Kako nije imao djece, ostavio mi je ovo na čuvanje, rekao je kako će možda nekoga nekada i zaintrigirati što se to u Sonti zbilo u vrijeme opjevano u ovoj pjesmi. Nije mi rekao ni tko je autor pjesme, ni gdje je tiskana, jedino je napomenuo kako ju je istrnuo iz neke knjižice i ostavio među obiteljske fotografije«, pojašnjava Ilonka otkud joj ova tiskovina. Tragom imena i razgovorom s nekim od starijih Sončana moguće je doći i do konkretnijih podataka. Tako smo od *Antuna Krstina* doznali kako je riječ o pripadniku njegove šire obitelji, rođenom u prvom desetljeću prošloga stoljeća. »Pokojni dida *Mata Krstin* bio je sklon pisanju. U vrijeme između dvaju svjetskih ratova bio je jedan od rijetkih doista pismenih ljudi u selu. Puno je čitao, ponešto i zapisao. Zbog toga su ga sumještani smatrali pomalo i dangubom, jer je većina išla u školu tek toliko

koliko im je bilo potrebno za svladavanje slova, kako bi se znali potpisati«, kaže Antun Krstin. Čitajući ovu pjesmu može se doći do puno podataka. Napisana je realno, kroničarski. Jasno je rečeno kako je Sontu 1924. godine poplava pogodila 19. svibnja, a 1926. voda je 16. srpnja u 3 sata izjutra probila nasip i poplavila plodna polja.

Po stilu pisanja riječ je o nepravilnom šokačkom desetercu, koji je bio karakterističan za ona vremena. Deseterac se pjevao u bečarcu, uz takav deseterac se i tugovalo i veselilo, pjevalo se tečno i kad je taj deseterac imao devet ili jedanaest slogova. Ni čistota govora nije na visokoj razini. Pjesma je pisana neartikuliranom smješom ekavice i ikavice. Kako je već napomenuto, autor je bio sklon čitanju, pa je vjerojatno nesvjesno i rabio izraze koji su po njegovu mišljenju

Klincijada

Djeca iz vrtića »Marija Petković« - Sunčica, skupina »Pačići«

Festival dječjeg stvaralaštva – XXVIII. klincijada održana je prošlog tjedna od 28. do 30. svibnja, kada su djeca PU »Naša radost« pokazala svoje umijeće u pjevanju, sviranju, plesanju... Osim domaćina nastupili su i gosti, vrtići predškolskih ustanova okolnih općina. Klincijada je održana u HKC-u »Bunjevačko kolo«, u Dvorani sportova, te u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici, gdje je održan VI. memorijalni koncert u čast Nevzeti Kadirić.

Pokraj brojne djece iz Subotice i okolice na ovoj manifestaciji nastupila su i djeca iz vrtića gdje se program odvija na hrvatskom jeziku. Svoje umijeće pokazali su mališani vrtića »Marija Petković« - Sunčica i Biser, te djeca iz vrtića »Petar Pan« iz Tavankuta.

Djeca iz vrtića »Marija Petković« - Biser

Djeca iz vrtića »Marija Petković« - Sunčica, skupine »Cvjetići« i »Balončići«

Djeca iz vrtića »Petar Pan« iz Tavankuta

NOVINARSKA RADIONICA U BEZDANU

Što je novinarstvo i što rade novinari? Pitanje je na koje su učenice iz Bezdana, Bačkog Monoštor i Brega dobile odgovor na novinarskoj radionici koja je tijekom svibnja održana u Bezdanu. Radionicu u organizaciji NIU »Hrvatska riječ« vodila je novinarka Zlata Vasiljević. O dojmovima sudionica radionice možete čitati u podlistku »Hrcko«

Čuvajmo naš planet

Za Svjetski dan zaštite okoliša je rezerviran 5. lipnja, iako bi trebali svih 365 dana u godini biti rezervirani za naš planet. Ovaj datum izabran je radi godišnjice održavanja Konferencije Ujedinjenih naroda u Stockholmu (1972.) posvećene okolišu, na kojoj je usvojen Program zaštite okoliša Ujedinjenih naroda. Mnoštvo je ekoloških organizacija koje svojim programom i raznim idejama podižu svijest ljudi o potrebi čuvanja i zaštite našeg planeta Zemlje. Nije dovoljno da se aktiviraju pojedinci, nego svi mi. Svi možemo dati svoj doprinos očuvanja okoliša. Svako to može uraditi već u svom domu, u svom dvorištu, u školi, vrtiću, na poslu, u svom gradu i u konačnici ćemo svi skupa doprinijeti boljitku našeg planeta.

Kako ti možeš pomoći? Razmisli samo, o tome smo govorili i pisali već više puta. Dovoljno je da razdvajaš plastiku, papir, da ne bacaš smeđe gdje god stigneš i već na taj mali način možeš puno učiniti. Pokušaj!

PREDSTAVA U ŠKOLI

Hrvatski glumac Dražen Šivak gostovao je 29. sibnja u Osnovnoj školi »Moša Pijade« u Bregu. Njegovu predstavu »Rođenje – kako sam došao na svijet?« pratili su učenici koji pohađaju hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture iz Brega i Bezdana. Dražen im je dokazao da za dobru predstavu nije potrebno puno likova, scenografija, već samo dobra gluma. Njegove prve riječi bile su »Ja, kad sam bio mali, nisam znao da sam bio mali, jer sam bio mali«. Ovo dovoljno govori koliko su i ostali dijelovi predstave bili zanimljivi i smiješni. Pričao je i o tome što sve može glumac, a može sve, ispričao je priču o dobrom stablu, priču o rođenju. Od svega djeci je najzanimljivija bila priča o rođenju u kojoj je Dražen ispričao kako su se upoznali mama i tata, kako je on provodio vrijeme u maminom stomaku.

Bez scenografije i više glumaca na sceni Dražen je uspio razveseliti svu djecu koja su pratila predstavu. Ova predstava izvedena je i u osnovnim školama »Matija Gubec« u Tavankutu, »Vladimir Nazor« u Đurđinu i »Pionir« u Žedniku.

Završna svečanost u vrtiću Marija Petković - Sunčica

Budući prvašići

Mladi naraštaji

»Draga teta, na svemu ti hvala...«

6. lipnja 2014.

Misa zahvalnica

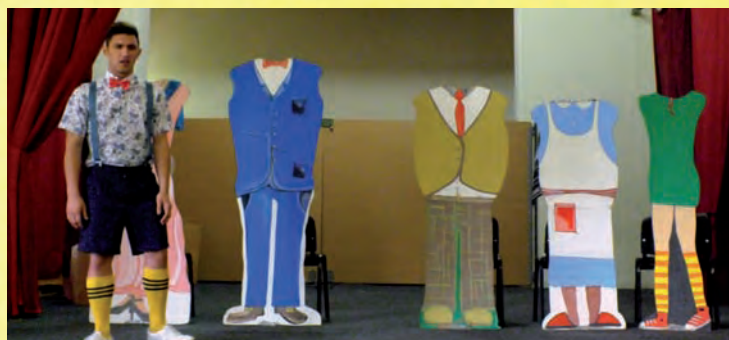
U subotu, 31. svibnja, djeca koja pohađaju katolički vjeronauk kao izborni predmet u školi sudjelovala su na svetoj misi zahvalnici. Učenici iz subotičkih škola i iz okolnih mjesta ovom prigodom zahvalili su Bogu za kraj uspješne školske godine. U subotičkoj katedrali-bazilici sv. Terezije Avilske oko tisuću djece pjevalo je »Tebe Boga hvalimo« i na taj način zaokružilo još jednu vjeronaučnu godinu. Misno slavlje predvodio je mons. Stjepan Beretić, katedralni župnik, uz koncelebraciju preč. Franje Ivankovića, vlč. Dragana Muharema i vlč. Josipa Vogrinca. Misi su nazočili: djeca iz vrtića »Marija Petković« Sunčica i Biser, učenici osnovnih škola: »Matija Gubec«, Tavankut, »Vladimir Nazor«, Đurđin, »Ivan Milutinović«, Mala Bosna i Subotica, »Vuk Karadžić«, Bajmok, »Pionir«, Žednik, »Miroslav Antić«, Palić, zatim učenici subotičkih osnovnih škola: »Matko Vuković«, »Grof Sečenji Istvan«, »Sveti Sava«, »Sonja Marinković«, »Miloš Crnjanski«, »Jovan Mikić«, »Majšanski put«, »10. oktobar«, »Ivan Goran Kovačić«, »Kizur Istvan«, osnovna i srednja škola »Žarko Zrenjanin«, učenici srednjih škola: Gimnazije »Svetozar Marković«, Kemijsko-tehnološke škole, Tehničke škole »Ivan Sarić«, Ekonomske škole »Bosa Miličević«, Medicinske škole i Politehničke škole. Sviranje i pjevanje pod misnim slavljem predvodili su Tamburaški orkestar HGU »Festival bunjevački pisama« pod ravnanjem Mire Temunović i zbor iz Žednika »Markovi lavovi« pod vodstvom Nataše Perčić. Mons. Beretić u svojoj propovijedi jasno je poručio svima: »Tako se vladaj, da kad te netko sretne, nek bude radostan. Potrudi se da uvijek donosiš radost i budeš drugima na veselje.«

Priča o Tataliji

U okviru projekta kojim se žiteljima ruralnih područja Grada Sombora nastoje približiti kvalitetni kulturni događaji, minula dva tjedna odigrane su predstave za djecu – učenike nižih razreda i predškolce. U četvrtak, 29. svibnja, predstavu su gledala djeca iz Monoštora i Koluta, dok je ista igrana u utorak, 3. lipnja, u Bezdanu i Beregu. U pitanju je predstava »Priča o Tataliji« autorice teksta Vesne Aleksić, a u režiji Olgice Nestorović. Ovu monodramu nosi glumac Narodnog pozorišta Sombor Nemanja Bakić, a govori o ljubomori jednog malog dječaka kojemu se treba roditi sestra, a on to uopće nije tražio. Vrlo interaktivna predstava »pokupila« je oduševljene pljeskove mališana, a inače je osvojila i nagradu za najbolju predstavu na festivalu monodrame na 55. Zmajevim dječjim igrama.

Z. M.

PETAK **6.6.2014.**

06:42 TV kalendar
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 08:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:15 Kad srce zatreperi
 10:00 Vijesti
 10:15 Amerika iza kulisa:
 Cestom 66 kroz
 jugozapad
 11:00 Ni da ni ne:
 Naknade zaslužnim
 sportašima
 11:50 Vijesti iz kulture
 12:00 Dnevnik 1
 12:22 TV kalendar
 12:35 Znaj da te volim,
 telenovela
 13:20 Labirint
 14:10 Abeceda zdravlja
 14:20 Vijesti iz kulture
 14:30 Vijesti uz hrvatski
 znakovni jezik
 14:40 Vrijeme
 14:45 Riječ i život: Poruke
 Prve braniteljske
 konvencije
 15:15 Indeks
 15:45 S Međunarodne smotre
 folkora: Austrija, Italija, Kršan
 16:15 Puna kuća Rafera, serija
 17:15 Hrvatska uživo
 18:10 HAK - promet info
 18:15 Znanstveni krugovi
 18:42 Iza ekrana
 19:00 Javna stvar -
 politički intervju
 19:30 Dnevnik
 19:58 Sport
 20:05 zaba.hr
 20:06 Znaš li tko si?: Robin
 Gibb, dokumentarna serija
 21:10 Elizabeta, britansko-
 američki film
 23:15 Dnevnik 3
 23:40 Vijesti iz kulture
 23:50 Glad, britanski film
 01:25 Filmski maraton 2. film
 03:30 Zavodljivi neznanc
 05:00 Riječ i život: Poruke
 Prve braniteljske konvencije
 05:30 Hrvatska uživo
 06:25 Ljubav u zaleđu

05:25 Moć sudbine, telenovela
 06:50 TV vrtić: Majstor
 07:01 Danica i majmunčić
 07:05 Tajni dnevnik patke
 Matilde: Recikliranje
 za početnike
 07:20 Pustolovine Prudence
 Petitpas, crtana serija
 07:50 Corto Maltese,

08:15 Vatrena kugla,
 serija za djecu
 08:37 Školarci obavještajci,
 serija za djecu
 09:00 Školski sat: Dan D
 09:30 Puni krug
 09:45 Svaki dan dobar dan:
 Moji školski dani
 10:25 Pozitivno
 10:55 Biblija
 11:05 Ovisni o čišćenju,
 dokumentarna serija
 12:00 Dobra žena, serija
 12:45 Sachien kuhinja,
 dokumentarna serija
 13:10 Hot spot: E.N.I. -
 Prekrasan dan
 13:15 Zavodljivi neznanc,
 kanadski film
 14:45 Zastave na Marsu:
 Francovi poslovi,
 dokumentarna serija
 15:15 Tračica, serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:30 Školski sat: Dan D
 17:00 Puni krug
 17:15 Pismo prijatelju
 17:45 Briljanteen
 18:30 Glazbeni specijal: Led
 Zeppelin
 18:55 Večer na 8. katu
 19:45 TV vrtić: Majstor
 19:55 Hot spot: Delta Blues -
 Southern Queen
 20:05 Nijeme od straha,
 američki film
 21:40 Vera, serija
 23:10 Zločinački umovi, serija
 23:55 Zagonetni slučaj, serija
 01:25 Hrvatska na SP - Koreja/
 Japan 2002.: Hrvatska -
 Italija, snimka
 03:05 Noćni glazbeni program
 - spotovi
 Brazil: Hrvatska - Australija

06:55 RTL Danas
 07:35 Aladdin
 08:05 Moji džepni ljubimci
 08:20 Virus attack
 08:40 Snažne žene
 09:45 TV prodaja
 10:00 Ekkluziv Tabloid
 10:45 TV prodaja
 11:00 Odbačena
 11:30 Odbačena
 12:00 Villa Maria
 12:50 TV prodaja
 13:05 Pet na pet, kviz
 14:00 Ljubav, navika, panika
 14:35 Ljubav, navika, panika
 15:00 Tri, dva, jedan - kuhaj!
 16:30 RTL Vijesti
 16:45 Bibin svijet
 17:30 Ekkluziv Tabloid
 18:30 RTL Danas
 19:10 RTL Vrijeme
 19:15 Pet na pet, kviz
 20:00 Dan nezavisnosti,
 znanstveno-fantastični

22.55 Vatrom na vatru, film
 23.05 Eurojackpot
 23.10 Vatrom na vatru - film
 00.55 Kriza
 01.40 RTL Danas,
 informativna emisija
 02.25 Kraj programa

SUBOTA **7.6.2014.**

07:12 Iza ekrana
 07:32 TV kalendar
 07:45 Crvenokosa iz
 Wyominga, film
 09:05 Normalan život
 10:00 Vijesti
 10:11 HAK - promet info
 10:15 Subotom ujutro
 12:00 Dnevnik 1
 12:35 Veterani mira
 13:23 Duhovni izazovi
 13:55 Prizma
 14:45 Kućni ljubimci
 15:20 Sve zbog
 ljubavi, američki film
 17:00 Vijesti
 17:11 HAK - promet info
 17:15 Kampala
 18:05 Manjinski mozaik:
 Dvije kao jedna
 18:25 Lijepom našom: Novalja
 19:30 Dnevnik
 20:05 Najava
 20:12 Iza neprijateljskih linija,
 film
 22:00 Vladačica, serija
 22:55 Dnevnik 3
 23:20 Vijesti iz kulture
 23:30 Zviždačica, njemačko-
 kanadski film - Filmski
 maraton
 01:20 Crvenokosa iz
 Wyominga, američki
 film - Filmski maraton
 02:40 Subotom ujutro
 04:45 Duhovni izazovi
 05:15 Veterani mira,
 emisija za branitelje
 06:00 Prizma

05:05 Turistička klasa
 05:35 Moć sudbine
 07:00 Dim dam dum
 07:05 Wot wot's, crtani film
 07:15 Dr. Pas, crtana serija
 07:25 Veliki i Mali
 07:35 Moomini
 08:00 TV vrtić
 08:14 Plava krava i klaun
 08:17 Vedranovi velikani
 08:30 Babybonus
 09:00 Jorgen + Anne = prava
 ljubav, film
 10:25 Mjesto pod suncem -
 ostati ili otići

11:15 Kroz tvoje oči,
 dokumentarna serija
 12:05 Kuhajmo zajedno
 12:15 Titanik, serija
 13:45 Hot spot: Delta Blues -
 Southern Queen
 13:50 Znaš li tko si?,
 dokumentarna serija
 14:50 Zastave na Marsu: O
 politici, političarima,
 politikantstvu -
 dokumentarna serija
 15:15 Tračica, serija
 16:00 Pismo prijatelju,
 dokumentarna
 reportaža
 16:30 Top Gear 19B: Top Fails,
 dokumentarna serija
 17:00 Brazil: Prijateljska
 nogometna utakmica:
 Hrvatska - Australija
 20:00 Jedan dan u životu
 diktatora,
 dokumentarni film
 21:35 Osveta na mafijaški
 način, američki film
 23:10 Zagonetni slučaj, serija
 00:40 Hrvatska na SP - Koreja/
 Japan 2002.: Hrvatska -
 Ekvador, snimka
 02:25 Noćni glazbeni
 program - spotovi

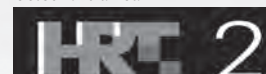

06:25 RTL Danas,
 informativna emisija
 07:10 Phineas i Ferb
 08:30 Svemoguć Spiderman
 08:55 Učilica, kviz za djecu
 09:45 Koledžicom po svijetu,
 11.10 Malcolm u sredini
 12:55 Kraljević i ja 3, film
 14:45 Gol!, igrani film
 16:30 RTL Vijesti,
 informativna emisija
 16:40 Gol!, igrani film,
 sportska drama
 17:15 Koledžicom po svijetu,
 zabavna emisija
 18:30 RTL Danas,
 informativna emisija
 19:10 RTL Vrijeme,
 informativna emisija
 19:15 Galileo, zabavna/
 obrazovna emisija
 20:00 Neka bolji pobijedi, film
 22:00 Pirati s Kariba:
 Mrtvačeva škrinja, film
 00:55 Divlja orhideja 2, film
 03:05 Astro show,
 emisija uživo
 04:05 RTL Danas,
 informativna emisija
 04:50 Kraj programa

NEDJELJA **8.6.2014.**

06:45 Lijepom našom: Novalja
 07:47 TV kalendar
 08:00 Stazione termini,
 talijanski film - ciklus
 Zlatna kinoteka
 10:00 Vijesti
 10:11 HAK - promet info
 10:15 Press klub
 11:00 Ubojstvo,
 napisala je - serija
 12:00 Dnevnik 1
 12:30 Plodovi zemlje
 13:25 Split: More
 14:00 Nedjeljom u 2
 15:05 Mir i dobro
 15:35 Raj, serija
 16:27 Suvremenici:
 Eugen Feller
 17:11 HAK - promet info
 17:15 Vrtlarica
 17:55 Sretna obitelj
 19:30 Dnevnik
 20:13 Potjera, kviz
 21:00 Stipe u gostima
 21:35 Damin gambit
 22:20 Dnevnik 3
 22:45 Vijesti iz kulture
 22:55 Klasika mundi
 23:30 Igrani film - strani
 01:20 Press klub
 02:00 Nedjeljom u 2
 03:00 Damin gambit
 04:15 Mir i dobro
 04:45 Plodovi zemlje
 05:35 Split: More
 06:05 Vrtlarica

04:50 Labirint
 05:35 Moć sudbine
 07:00 Moomini
 07:25 Tintinove pustolovine
 07:50 Zvonko u Zemlji
 igračka, crtana serija
 08:00 Vatrogasac Sam
 08:10 Gladijatorska akademija
 08:35 Djeca svijeta
 08:55 Tajni dnevnik patke
 Matilde
 09:10 Laboratorij na kraju
 svemira: Limunski sat
 09:20 Pozitivno
 09:50 Biblija
 10:00 Zagreb: Misa, prijenos
 11:20 Babybonus
 11:50 Ni da ni ne: Cijepljenje
 12:45 Posljednje zajedničko
 ljeto, američki film
 14:20 Uoči SP, Brazil 2014. -
 dokumentarna serija
 15:00 Hrvatski Wakeboard
 Tour Krk, sportska
 reportaža
 16:00 Nedjeljom lagano
 17:30 Hrvatska na SP -
 Njemačka 2006.:
 Hrvatska - Brazil
 19:30 Tajni dnevnik patke
 Matilde: Recikliranje
 za početnike
 19:45 Laboratorij na kraju

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara

☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 40 EURA

☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

* Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje

* Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22

VOJVOĐANSKA BANKA

AD MS FIL. SUBOTICA

IBAN: RS35355000000200292421

NIU Hrvatska riječ,

Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:

NIU »Hrvatska riječ«,

Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

svemira: Limunski sat
20:00 Doba heroja, britanski film
21:35 Zvonar crkve Notre-Dame, film
23:30 Hrvatska na SP - Njemačka 2006.: Hrvatska - Japan, snimka
01:10 Noćni glazbeni program - spotovi

06:30 RTL Danas
07:15 Phineas i Ferb
08:30 Svemoguća Spiderman
09:10 Galileo, zabavna
10:25 Malcolm u sredini
12:10 Planet Ocean
14:10 Gol 2: Ostvarenje sna,
16:25 Mjenjačnica
16:30 RTL Vijest
16:45 Mjenjačnica
17:35 RTL Extra Magazin, showbiz emisija
18:30 RTL Danas, informativna emisija
19:15 RTL Vrijeme, informativna emisija
19:20 Sulejman Veličanstveni, povijesna dramska serija
20:00 Montevideo, vidimo se!
21:10 Tri, dva, jedan - kuhaj!
22:30 Kriza
23:05 CSI: Miami
01:55 Astro show
02:55 Stroj, igrani film, kriminalistički
04:30 RTL Danas, informativna

PONEDJELJAK 9.6.2014.

06:42 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Kad srce zatrepri
10:00 Vijesti
10:12 Brazilska obala
11:05 Što vas žulja?
11:45 Jezik za svakoga
12:00 Dnevnik 1
12:18 Vrijeme
12:22 TV kalendar
12:35 Znaj da te volim
13:20 Glas domovine
13:45 Pogled preko granice
14:10 Jezik za svakoga
14:20 Vijesti iz kulture
14:30 Vijesti uz znakovni jezik
14:45 Društvena mreža: Treća dob - emisija za umirovljenike

15:30 Velikani u sjeni: Andrija Mohorovičić
16:00 Puna kuća Raftera
16:45 TV kalendar
17:00 Vijesti
17:15 Hrvatska uživo
18:20 Potrošački kod
18:50 Stipe u gostima
19:30 Dnevnik
20:30 Univerzum uma: Drugi mozak - osjećam, dakle jesam
21:05 Fokus
22:05 Povrh jezera, serija
23:10 Dnevnik 3
23:35 Vijesti iz kulture
23:45 Život sa stricem - ciklus hrvatskog filma
01:30 Što vas žulja?
02:10 Društvena mreža: Treća dob - emisija za umirovljenike
02:50 Reprizni program
03:10 Fokus
04:05 Glas domovine
04:30 Pogled preko granice
04:55 Hrvatska uživo
05:55 Ljubav u zaleđu

05:30 Moć sudbine, telenovela
06:55 TV vrtić: Kokolend
07:05 Ninin kutak
07:10 Čarobna ploča: Engleski
07:25 Moomini, crtana serija
07:50 Corto Maltese
08:15 Vatrene kugle
08:37 Školarci obavještajci
09:00 Školski sat
09:30 Znanost za djecu
09:45 Briljanteen
10:25 Dr. Oz, talk show
11:05 Ovisni o čišćenju, dokumentarna serija
12:00 Dobra žena, serija
12:45 Sachien kuhinja, dokumentarna serija
13:15 Potraga za Haley, američko-kanadski film
14:45 Zastave na Marsu: Škola je mrtva, živjela škola!
15:15 TračERICA, serija
15:55 Kuhajmo zajedno
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Školski sat
17:00 Znanost za djecu
17:15 DW: Shift
17:30 Village Folk: Šinjinina Smokvica
17:40 Domovi Brazila, dokumentarna serija
18:10 Svaki dan dobar dan
18:50 Dr. Oz, talk show
19:30 TV vrtić: Kokolend
19:40 Čarobna ploča: Engleski
19:55 Hot spot
20:05 Svačionica, talk-show
21:00 A zašto smo se mi ono vjenčali, film
23:00 Zakon i red: Zločinačke nakane, serija

23:45 Zakon i red: Zločinačke nakane
00:30 Sestra Jackie, humoristična serija
01:00 Hrvatska na SP - Njemačka 2006.: Hrvatska - Australija, snimka
02:40 Noćni glazbeni program

07:10 RTL Danas
07:55 Aladdin
08:20 Moji džepni ljubimci
08:40 Virus attack
09:00 Mjenjačnica
10:10 Sulejman Veličanstveni, povijesna dramska serija
11:20 RTL Extra Magazin
12:10 Odbačena
13:30 Villa Maria
14:25 Pet na pet, kviz
15:20 Tri, dva, jedan - kuhaj!
16:30 RTL Vijesti
16:45 Bibin svijet
17:30 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:10 RTL Vrijeme
19:15 Pet na pet, kviz
20:00 Ljubav, navika, panika
21:10 Tri, dva, jedan - kuhaj!
22:25 RTL Vijesti
22:45 Teret krivnje - TV premijera
00:25 Kriza
01:05 Montevideo, vidimo se!, sportska dramska serija
02:10 Astro show
03:10 RTL Danas

UTORAK 10.6.2014.

06:42 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Kad srce zatrepri
10:12 Brazilska obala
11:05 Što vas žulja?
11:45 Jezik za svakoga
12:00 Dnevnik 1
12:22 TV kalendar
12:35 Znaj da te volim
13:20 Drugi format
14:10 Jezik za svakoga
14:20 Vijesti iz kulture
14:45 Društvena mreža
15:30 Dokumentarna reportaža
16:00 Puna kuća Raftera
16:45 TV kalendar
17:00 Vijesti
17:10 Vrijeme
17:15 Hrvatska uživo
18:20 Pravilo 72
18:50 Stipe u gostima

19:30 Dnevnik
20:05 Potjera, kviz
21:00 Generali
22:15 Povrh jezera, serija
23:20 Dnevnik 3
23:45 Vijesti iz kulture
23:55 Putem europskih fondova
00:10 Zvonimir Bajsić predstave
01:10 Što vas žulja?
01:50 Društvena mreža
03:05 Reprizni program

05:30 Moć sudbine
06:55 TV vrtić: Šeširi
07:05 Krtić prikazuje
07:10 Danica i psić
07:15 Ninin kutak: Kako uvećati crtež
07:20 Profesor Baltazar
07:25 Moomini, crtana serija
07:50 Corto Maltese
08:15 Vatrene kugle
08:37 Školarci obavještajci
09:00 Školski sat
09:35 Navrh jezika
09:45 Svaki dan dobar dan
10:25 Dr. Oz, talk show
11:05 Ovisni o čišćenju
12:00 Dobra žena, serija
12:45 Sachien kuhinja
13:15 Demoni prošlosti, film
14:45 Zastave na Marsu
15:15 TračERICA, serija
15:55 Kuhajmo zajedno
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Školski sat
17:05 Navrh jezika
17:15 INmusic festival 2013
17:53 Domovi Brazila, dokumentarna serija
18:18 Svaki dan dobar dan
18:58 Dr. Oz, talk show
19:38 TV vrtić: Šeširi
19:48 Danica i psić
19:53 Ninin kutak: Kako uvećati crtež
19:58 Hot spot
20:05 Top Gear 19B: Top Fails
20:55 Duša surfera, američki film
22:45 Zakon i red: Zločinačke nakane
00:15 Sestra Jackie, humoristična serija
01:15 Noćni glazbeni program - spotovi
04:15 Noćni glazbeni program

07:00 RTL Danas, informativna emisija
07:45 Aladdin, animirana serija
08:10 Moji džepni ljubimci, animirana serija

08:25 Virus attack
08:45 Snažne žene
10:00 Ekkluziv Tabloid
11:05 Odbačena
12:05 Villa Maria
13:15 Pet na pet, kviz
14:10 Ljubav, navika, panika
14:25 Ljubav, navika, panika
14:40 Ljubav, navika, panika
15:10 Tri, dva, jedan - kuhaj!
16:30 RTL Vijesti
16:45 Bibin svijet
17:35 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:10 RTL Vrijeme
19:15 Pet na pet, kviz
20:00 Ljubav, navika, panika
21:10 Tri, dva, jedan - kuhaj!
22:25 RTL Vijesti
22:45 Cure biraju - film
00:40 Teret krivnje, film
02:15 Astro show
03:15 RTL Danas

SRIJEDA 11.6.2014.

06:42 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Kad srce zatrepri
10:00 Vijesti
10:10 Vrijeme
10:12 Brazilska obala: L'Est
11:05 Što vas žulja?
11:45 Jezik za svakoga
12:00 Dnevnik 1
12:22 TV kalendar
12:35 Znaj da te volim
13:18 Reporter: Ai Weiwei
14:11 Jezik za svakoga
14:21 Vijesti iz kulture
14:30 Vijesti uz znakovni jezik
14:40 Vrijeme
14:45 Društvena mreža
16:00 Puna kuća Raftera, serija
17:00 Vijesti
17:11 PP-reportaža
17:15 Hrvatska uživo
18:15 HAK - promet info
18:20 Eko zona
18:50 Stipe u gostima
19:30 Dnevnik
20:05 zaba.hr
20:11 Baršunasti teroristi
21:05 Paralele
21:35 Pola ure kulture
22:05 Povrh jezera, serija
23:10 Dnevnik 3
23:35 Vijesti iz kulture
23:45 Mamut, film
01:45 Što vas žulja?
02:25 Društvena mreža
03:40 Prekid programa radi redovnog održavanja
05:00 Hrvatska uživo
06:00 Ljubav u zaleđu, TV serija

05:30 Moć sudbine
06:12 Moć sudbine, telenovela
06:55 TV vrtić: Znatizelja
07:05 Danica i mačica
07:10 Mala Slovenija
07:25 Moomini, crtana serija
07:50 Corto Maltese
08:15 Vatrene kugla
08:37 Školarci obavještajci
09:00 Školski sat
09:30 EBU dokumentarci
09:45 Svaki dan dobar dan
10:25 Dr. Oz, talk show
11:05 Ovisni o čišćenju
12:00 Dobra žena, serija
12:45 Sachien kuhinja, dokumentarna serija
13:10 Offside, danski film
14:50 Zastave na Marsu: La Urbe Prometida, živjela škola! - dokumentarna serija
15:15 TračERICA
15:55 Kuhajmo zajedno
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Školski sat
17:00 EBU dokumentarci - Izazovi
17:15 Generacija Y
17:40 Domovi Brazila, dokumentarna serija
18:10 Svaki dan dobar dan
18:50 Dr. Oz, talk show
19:30 TV vrtić: Znatizelja
19:40 Mala Slovenija, drama za djecu
19:55 Hot spot
20:05 Etnoforezičari: Piva i igara, pučka i predajna kultura

21:00 Brazuka - uvodna emisija
22:05 Zakon i red: Zločinačke nakane
22:55 Zakon i red: Zločinačke nakane
23:40 Sestra Jackie (3), humoristična serija
00:10 Sestra Jackie (3), humoristična serija
00:40 Noćni glazbeni program

07:00 RTL Danas
07:45 Aladdin
08:10 Moji džepni ljubimci
08:25 Virus attack
08:45 Snažne žene
10:00 Ekkluziv Tabloid
11:05 Odbačena
12:05 Villa Maria
13:15 Pet na pet, kviz
14:10 Ljubav, navika, panika
15:10 Tri, dva, jedan - kuhaj!
16:30 RTL Vijesti
16:45 Bibin svijet
17:35 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:10 RTL Vrijeme
19:15 Pet na pet, kviz
20:00 Ljubav, navika, panika
21:10 Tri, dva, jedan - kuhaj!
22:25 RTL Vijesti
22:45 Bez traga, policijska
23:45 Bez traga, policijska
00:40 Cure biraju, igrani film,
02:25 Astro show, emisija uživo
03:25 RTL Danas, informativna emisija
04:10 Kraj programa

ČETVRTAK 12.6.2014.

06:42 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Kad srce zatreperi
10:00 Vijesti
10:12 Brazilska obala: Le Sudeste, dokumentarna serija
11:05 Što vas žulja?
11:45 Abeceda zdravlja
12:00 Dnevnik 1
12:22 TV kalendar
12:35 Znaj da te volim
13:18 Paralele
13:48 Reporteri: Cleaning Africa
14:18 Abeceda zdravlja
14:30 Vijesti uz znakovni jezik
14:45 Društvena mreža
16:00 Puna kuća Raftera
16:45 TV kalendar
17:00 Vijesti
17:11 PP-reportaža
17:15 Hrvatska uživo
18:15 HAK - promet info
18:20 Turistička klasa
18:50 Stipe u gostima
19:30 Dnevnik
20:06 zaba.hr
20:07 Večer na 8. katu
20:56 Labirint
21:45 Povrh jezera, serija
22:50 Dnevnik 3
23:14 Vrijeme
23:16 Vijesti iz kulture
23:25 Drugi format
00:05 Povrh jezera, serija
01:05 Što vas žulja?

01:45 Društvena mreža
03:00 Labirint

05:30 Moć sudbine
06:55 TV vrtić: Televizor
07:05 Profesor Baltazar: Vatrogasna priča
07:15 Laboratorij na kraju svemira: Periskop
07:25 Moomini, crtana serija
07:50 Corto Maltese, crtana serija
08:15 Vatrene kugla, serija za djecu
08:37 Školarci obavještajci, serija za djecu
09:00 Školski sat
09:30 Kokice
09:45 Svaki dan dobar dan
10:25 Dr. Oz, talk show
11:05 Ovisni o čišćenju, dokumentarna serija
11:55 Dobra žena, serija
12:38 Sachien kuhinja, dokumentarna serija
13:03 Prst sudbine, film
14:50 Zastave na Marsu: Benneditos a Bogota' D.C., dokumentarna serija
15:15 TračERICA, serija
15:55 Kuhajmo zajedno
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Školski sat
17:00 Kokice
17:15 Močvarna staništa: Veliki vranci i njihova zla kob
17:45 Domovi Brazila, dokumentarna serija

18:15 Svaki dan dobar dan
18:55 Dr. Oz, talk show
19:35 TV vrtić: Televizor
19:45 Laboratorij na kraju svemira: Periskop
20:00 Brazuka - emisija
21:45 Nogomet, SP Brazil: Brazil - Hrvatska, prijenos
23:50 Brazuka - emisija

07:00 RTL Danas
07:45 Aladdin
08:10 Moji džepni ljubimci
08:25 Virus attack
08:45 Snažne žene
10:00 Ekkluziv Tabloid
11:05 Odbačena
12:05 Villa Maria
13:15 Pet na pet, kviz
14:10 Ljubav, navika, panika
15:10 Tri, dva, jedan - kuhaj!
16:30 RTL Vijesti
16:45 Bibin svijet
17:30 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:10 RTL Vrijeme
19:15 Pet na pet, kviz
20:00 Ljubav, navika, panika
20:25 Ljubav, navika, panika
21:10 Kućanice
23:00 RTL Vijesti
23:20 Preboljeti Saru Marshall, igrani film, komedija
01:30 Bez traga, policijska dramska serija
02:25 Astro show, emisija uživo
03:25 RTL Danas, informativna emisija

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 ponedjeljom od 13.05 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19.00 - 19.30

• Poetski predah • »Popularne melodije« - zabavna glazba (ponedjeljom) • »Na valovima hrvatske glazbene tradicije« - narodna glazba (utorom) • »Veliki majstori glazbe« - ozbiljna glazba (srijedom) • »Rock vremeplov« (četvrtkom) • »Minute za jazz« (petkom)

19.30 - 20.00

• »Europski magazin« - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljom) • »Kulturna povijest« (utorom) • »Znanjem do zdravlja« (srijedom) • »Razmišljanje dopušteno« (četvrtkom) • »Tjedni vodič« (petkom)

20.00 - 20.30

• »U pauzi o poslu« (ponedjeljom) • »Aktualije« (utorom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18.15 »Vojvodanski tjedan«
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.00 »Vjerska emisija«, duhovna glazba
• 20.00 Divni novi svijet
• 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
• 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.30 »Putnici kroz vrijeme« emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20.00 »Hrvatima izvan domovine« - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
• 20.55 Odjava programa

104, 4 Mhz

SJEĆANJA NA PUT U JUGOSLAVIJU OD 25. SRPNJA DO 14. KOLOVOZA 1959.

Monoštor u očima jednih od prvih turista

Internet je u današnje vrijeme neizbježno sredstvo komunikacije i poslovanja. Posredstvom baš ovog medija, dogodila se sljedeća priča.

Nedavno sam primila e-mail od gospodina koji se zove *Norbert Renkl* i koji je u isto-me napisao kako je vidio portal Bačkog Monoštora, između ostalog i skenirane stare fotografije sela od prije 40 – 50 godina, te da je svojedobno, 1959. godine, s obitelji boravio u Monošturu i proveo nezaboravne trenutke. Nakon nekoliko dana, »staromodnom« poštom stiglo mi je 100-tinjak crno-bijelih fotografija od gospodina Renkla, na kojima su ljudi i motivi iz Monoštora, zabilježeni kamerom te '59. godine. Sve sam ih skenirala i sačuvala za vrijeme koje dolazi, a o dojmovima jednog od prvih turista u Monošturu odlučila sam napisati članak. Norbert mi je poslao tekst s detaljnim opisom svojega putovanja i anegdota u našim krajevima – vjerujem kako je vrijedan da se podjeli s čitateljima. Još jedna napomena, u prijevodu teksta s njemačkog jezika pomogla mi je studentica *Miljana Ćorović* s Bečkog sveučilišta, čija je majka podrijetlom iz Monoštora i vlasnica

je renomirane škole njemačkog jezika u Novome Sadu i ovom prilikom im zahvaljujem.

EVO ŠTO PIŠE NORBERT RENKL:

»Mi živimo u Hafenlohr u Majni. To je malo selo u blizini Vicburga/Bajerna, s oko 800 stanovnika. Selo se nalazi na rijeci Majni. Moj otac dr. *Heinrich Renkl* svojedobno je veoma rado pecao i njegova je velika želja oduvijek bila uloviti soma, ali njih u ovoj rijeci nije bilo. Jednoga dana sreo je drugog ribiča iz Marburga/Lahna, koji mu je pričao o fantastičnim mogućnostima, kako uhvatiti soma u Dunavu. Taj je ribič već prije godinu dana bio u Bačkom Monošturu i nije krio oduševljenje ovim mjestom, između ostalog i kao rajem za ljubitelje ribolova.

Moj otac je, i pokraj pečenja, želio ići na godišnji odmor, pa je iskoristio priliku sve spojiti u jednu ekspediciju. Poveo je sa sobom i svoju djecu – kćeri (*Christu* i *Ulrike*), sinove (*Felixa*, *Thomasa*, *Corneliusa* i mene – *Norberta*), ženu *Christine* i kućnu pomoćnicu *Helene*. Za to je morala pri jugoslovenskom konzulatu u Münchenu biti zatražena viza za sve. Ljudima u konzulatu

je bila interesantna činjenica da je za svrhu posjeta Jugoslaviji bilo navedeno obrazloženje: pecanje!

Navedenih devet osoba bit će podijeljeno u dva auta: crveni mercedes 220 S i zeleni ford taunus. Osim toga, na put je ponesen i 2-PS-motor za pokretanje čamca, kako bismo se mogli voziti Dunavom. Ovaj će motor biti spakiran u gepek mercedesa, pokraj nekoliko pecaljki.

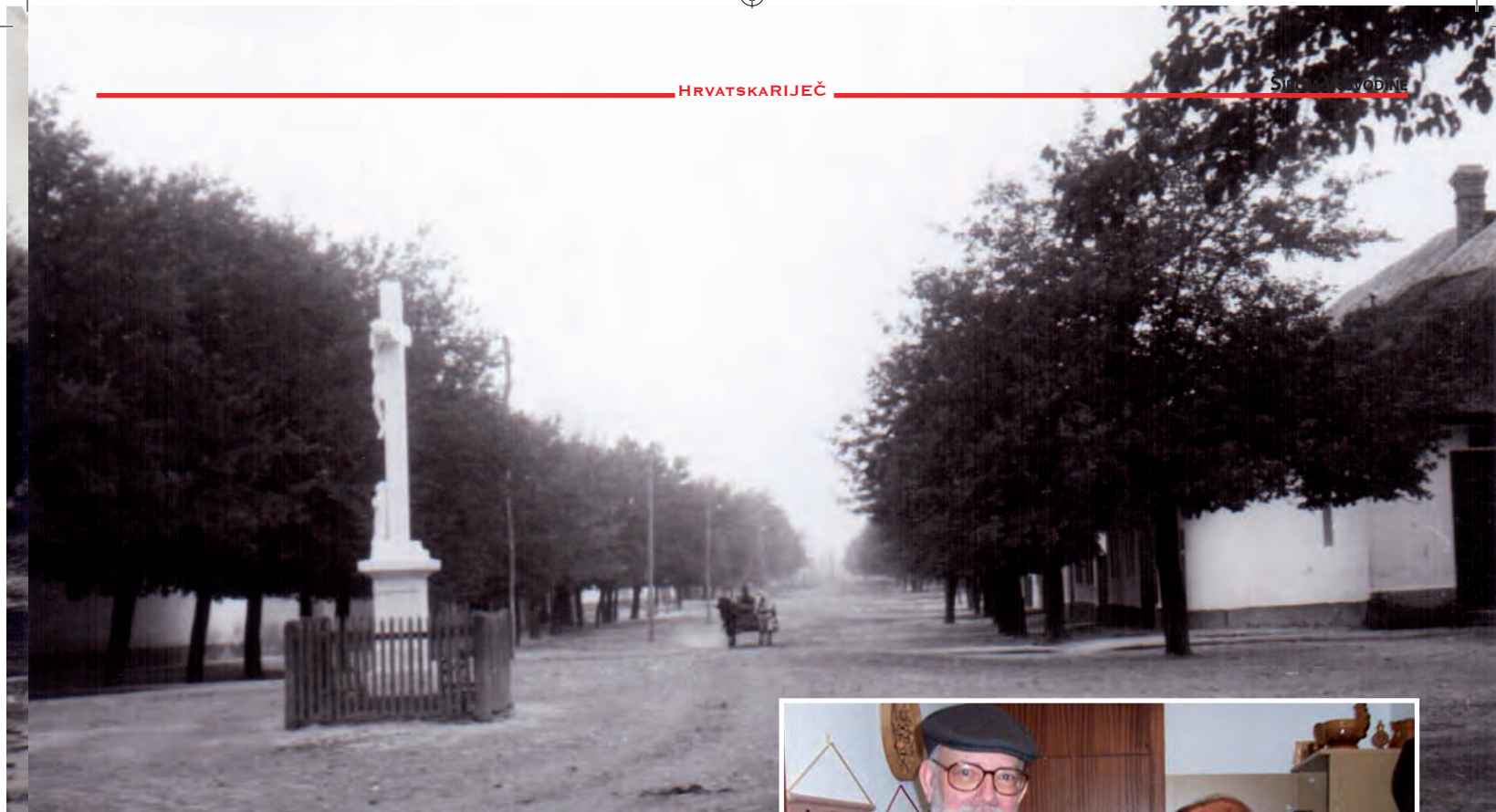
Kada smo krenuli iz Njemačke padala je kiša i kada smo stigli u Bački Monoštor, ona je i dalje padala. Put nas je vodio kroz München – Bad Gastein ... – Klagenfurt – Loibl – Pass, tunel je bio samo jednim dijelom izgrađen, do Lajbaha – Zagreba – Slavenskog Broda – Osijeka preko cestovno-željezničkog mosta preko Dunava prema Bačkom Monošturu.

Zbog kiše Dunav se izlio na obalu i tom prilikom povukao mnogo vode koja je bila jako mutna. Budući da je osnovni cilj ekspedicije bio lov na soma, jedva smo dočekali sjesti u čamac i krenuti rijekom u potragu. Već poslije prve kratke vožnje duž obale odustali smo od pokušaja lova, jer je motor kojega smo ponijeli sa sobom bio previše slab za pokretanje limenog čamca s tri osobe na

brzo tekućem Dunavu. Otac nije uhvatio niti jednoga soma. Mi, djeca, smo nakon toga otišli do romskog naselja i tamo kupili nekoliko riba, među kojima je bio i po koji som, te sve to pokazali ocu. Dunav je preplavio obale i ribe su tamo ležale, što su Romi dobro znali, te im nije bilo teško ispuniti porudžbinu.

Tijekom boravka u Bačkom Monošturu bilo je veoma toplo. Zbog mnogo kiše su puteljci bili blatnjava i klizavi – na veliko zadovoljstvo djece. Velika vrućina zajedno s visokom vlažnošću zraka privukla je mnoštvo komaraca, zbog kojih je moja sestra *Gizela* imala problema. Zbog alergije ona je skroz bila u plikovima i mi smo je trljali rakijom (naravno – dudovačom), što je na njenoj koži izazvalo neugodan miris.

Sestre i roditelji su bili smješteni u kući seoske babice *Julijane Elgec*. Već tada je ona bila kolekcionarka ukrasnih tanjura. Koliko znam, tanjuri su gradili osnovu jednom malom muzeju u Bačkom Monošturu. Julijina kuća nije imala tekuću vodu. Kuhanje se odvijalo u takozvanoj »ljetnoj kuhinji« – u jednoj maloj prostoriji van kuće. Kao sredstvo za potpalu su se koristili klipovi kukuruza i bilo je veoma

naporno uspostaviti ravnomjeran plamen.

Jednoga dana Christine – Hajnrihova žena, je željela za ručak specijalitet – bubrege urolane u teletinu. Christa, starija sestra, bila je poslana kod mesara kupiti bubrege. Stigavši kući, odmah je pokušala uviti bubrege u teletinu. Nije bila obazriva i odjednom se tu stvorila mačka, koja je pobjegla u dvorište s jednim bubregom kao plijenom u ustima. Krenula je jesti, ali joj je Kristina otela ostatak, od čega je napravila izvrsno jelo. Specijalitet je pohvalila i Christina, dok mlađa Christa nije uopće htjela jesti.»

Kao vrlo neobična građevina za veselu skupinu gostiju iz Njemačke, pokazao se i poljski klozet, budući da ranije nikada nisu imali priliku vidjeti takvo nešto. Ograničeni kapacitet ove prostorije predstavljao je otežavajuću okolnost za mnogočlanu obitelj.

Jednom tjedno održavala se tržnica u selu. Norbert i njegova obitelj tamo su se opskrbljivali voćem i povrćem. Kako kaže, ljudi su često stajali oko njih u čudu, jer još nikada nisu vidjeli da netko za jednu obitelj toliko puno kupuje. Lokalni policajci i druge osobe u odori ili bez nje

su ih svakodnevno kontrolirali i ispitivali što kupuju, što bi htjeli jesti, koliko još novca imaju, s kime su u kontaktu i tako dalje. To je bilo potpuno neuobičajeno i veoma neugodno.

Norbert dalje opisuje: »Jednoga dana je otac krenuo za Sombor. Išao je kod frizera i strpljivo čekao u redu. Točno u trenutku kad je on došao na red, u prostoriju je ušao visoki funkcionar i sjeo u stolicu. Moj je otac ustao i glasno rekao: 'U komunizmu su svi ljudi jednaki!' Nakon muka u frizerskom salonu koji je tada nastao, funkcionar je ustao, a potom je moj otac zauzeo svoje mjesto za šišanje.

Neposredno prije našeg polaska kući otišli smo ručati u malu gostionicu u Bačkom Monoštoru. Dobro smo se najeli. Kada je otac htio platiti, vlasnik je rekao: 'Kuća časti.' Potpuno smo se iznenadili. Domaćin nas je častio, a znali smo kako nije imao mnogo i da je prilično teško živio.

I povratak kući morao je biti dinamičan, pa smo tako prolazili kroz Slavonski Brod. O strahote!

Benzinska crpka u Slavanskom Brodu je malo prije toga eksplodirala, jer je netko bacio zapaljenu cigaretu u benzin. Jedan vozač nam je onda dao 20 litara normalnog benzina i

Norbert i Milena Renkl

vozili smo sporo, kako se motor ne bi pregrijao, u pravcu Zagreba. Fordu taunusu je potreban superbenzin. Otac nam je pokazao Postojinsku jamu, a zatim smo nastavili prema Klagenfurtu, gdje smo prenoćili. Odatle do Bad Gasteina, do rezerviranog automotova – Salzburg – München i Würzburg do Hafenlora.

Treba uzeti u obzir i to da je u to vrijeme postojalo samo nekoliko gotovih autocesta u Austriji i Njemačkoj.»

ZA KRAJ, NORBERT JE NAPI- SAO I REZIME:

»Svi smo bili iznenađeni i dirnuti prevelikim gostoprimstvom i srdačnošću stanovnika, kako Bačkog Monoštora, tako i ljudi koje smo sreli u okolici – i

to samo 14 godina nakon rata. Budući da sam upoznao toliko ljubaznih ljudi, lako mi je bilo oženiti ženu iz ove zemlje – Milenu Ristović, sada Renkl.»

Gospođa Milena i danas dobro govori naš jezik i nedavno je na njemački sa srpskog prevela knjigu *Milana Ristovića* »Crni Petar«, koja govori o predrasudama Nijemaca i Austrijanaca o stanovnicima naše zemlje.

Zahvaljujemo Norbertu i želimo mu da barem još jednom dođe u Monoštor i uspori sadašnje sa stanjem kojega se sjeća s fotografija, ovoga puta će sigurno upecati onoga soma, a pokazat ćemo mu i neki očuvani sanitarni čvor, iznenadit će se kako se isti još uvijek mogu vidjeti u ovim krajevima...

Zdenka Mitić

POGLED S TRIBINA

Brazilci

Nakon subotnjeg prijateljskog susreta protiv Malija (2:1) u Osijeku, izbornik hrvatske nogometne reprezentacije Niko Kovač je odredio konačni popis 23 igrača koji će putovati na Svjetsko prvenstvo u Brazil.

Vratari: Pletikosa, Zelenika, Subašić

Obrana: Čorluka, Schildenfeld, Lovren, Vrsaljko, Vida, Srna

Vezni red: Modrić, Rakitić, Vukojević, Perišić, Kovačić, Sammir, Pranjić, Močinić, Brozović

Napad: Mandžukić, Eduardo, Olić, Jelavić, Rebić

Iako je većina imena već unaprijed bila poznata, ipak su neki strepjeli hoće li biti uvršteni na privilegirani popis, ali sada više nema straha, niti nepoznanica. Najsretniji su jamačno Močinić, Brozović i Rebić, ali i povratnik Sammir, jer su se do subote mogli pridružiti Bubnjiću, Badelju, Čopu i Pašaliću, koji su jedini ostali ispod crte s Kovačevog šireg popisa.

Susret sa solidnom momčadi Malija protekao je u znaku dvostrukog strijelca Ivana Perišića, koji je navijestio svoju dobru formu i ozbiljno konkuriranje za mjesto u veznom redu uz Rakitića i Modrića. Čini se kako je Ivica Olić jedini siguran napadač na otvorenju protiv Brazila (podsjecamo Mandžukić nema pravo nastupa), a pitanje hoće li Hrvatska igrati s drugim protiv favoriziranih domaćina. Ostatak prve jedanaestorice je izborniku već vjerojatno poznat, ukoliko ne bude nekih ozljeda, a predvodit će ih kapetan Srna i Pletikosa, dva najiskusnija hrvatska reprezentativca s preko 110 nastupa.

Bilo kako bilo i bilo tko bude istrčao protiv Brazila, dat će sve od sebe u susretu koji se igra vjerojatno samo jednom u životu. U susretu otvaranja Svjetskog prvenstva i meču koji će gledati više od milijardu gledatelja diljem svijeta.

Mi, navijači imat ćemo samo jednu želju...

D.P.

NOGOMET

Slaven ostao prvoligaš

Domaćom pobjedom (2:1) u uzvratnom susretu protiv Cibalie nogometaši Slavena su ostali članovi 1. hrvatske nogometne lige i pridružili se Zagrebu, prvaku Druge lige koji je izborio izravni plasman u društvo najboljih klubova.

ATLETIKA

Nova pobjeda Perković

Najbolja hrvatska i svjetska bacačica diska Sandra Perković slavila je pobjedu na mitingu Dijamantske lige u Eugeneu (SAD). Pobjednički hitac je letio do 69,32 m, a hrvatska bacačica je popravila svoj rekord mitinga za 2,5 m iz 2012. godine.

KOŠARKA

Cibona – Cedevita

Dvije najbolje hrvatske momčadi očekivano su izborile plasman u finale doigravanje za naslov prvaka u Ligi za prvaka. Cedevita kao prva nakon ligaškog dijela ima prednost domaćeg terena i eventualna majstorica igrala bi se na njenom terenu.

TENIS

Tomljanović do četvrte runde

Plasmanom u osminu finala Ajla Tomljanović je najdalje stigla na ovogodišnjem Roland Garrosu, a zaustavila ju je Španjolka Suarez Navarro (6:3, 6:3). Marin Čilić i Ivo Karlović su uspjeli izboriti plasman u 3. kolo, gdje su ih zaustavili Đoković, odnosno Anderson.

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Prodajem čutke, stol, stolice, razna bunjevačka ruha: sefire, sukna, pregače, kapute s peržijanom, dunju, marame, ponjave, čaršave, muške čakšire, čizme (br. 43) i sl. Tel.: 024 528682.

Prodajem dvorišni stan 43 m² u Petrovaradinu. Tel.: 060 5450440.

Prodajem štrikači stroj stolni »Empisal«, skoro nov. Tel.: 5742-136 Odžaci.

Povoljno izdajem manje skladište, podrum i tavanski prostor, veliko dvorište pogodno za parkiranje kombija, kamiona i za auto-plac, kod autobusnog kolodvora u subotici. Tel.: 064 9640745.

Prodaje se nov el. štednjak s ravnom pločom, 2 felne s čeličnim prstenovima za kamionsku prikolicu, rolere, bijele i roze leandere. Tel.: 024 532570.

Naprodaj moderna ekskluzivna prelijepa talijanska vjenčanica, tepih i staze. 024 528682.

Prodajem metalni kavez za gajenje pilića s hranilicama. Tel.: 024 453-5319.

Prodajem klasični kauč sa naslonom u dobrom stanju ručne izrade, tapacirain. Tel.: 024 453-5319.

Prodajem automobil Opel Astra coupe bertone 1,8 2003. Tel.: 024 754760.

Izrađujem hrastove čamce, nekoliko tipova, od 3 do 6 metara dužine. Prijevoz po dogovoru. »Novogodišnja akcija« - vesla - bijeli barski jasen. Petar Okruglić, Morović. Tel.: 064 3467056. www.okruglic-camci.co.rs

Prodaje se garaža u sklopu stambene zgrade na Radijalcu, A. M. Tita 26/b s priključkom na grejanje, vodu i struju. Tel.: 069 2887213.

Prodajem zob, deblo oraha i kruške, muške čakšire i kožne čizme, rojtoš i plišane marame, stol na razvlačenje sa stolicama. Tel.: 024 532-570.

Tečajevi talijanskog jezika, početne i napredne grupe. Naučite jezik ljepote i elegancije. Tel.: 065 2597700.

Prodajem 4 sobnu kuću na tihom i mirnom mjestu u Velikom Radanovcu, autobus na 400 m. Gradska voda, telefon, plin. Može zamjena za poljoprivredno zemljište. (cijena 50.000 eura) Tel.: 064 1759512.

Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću novu katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalnim priključcima i CG u centru Sombora. Tel.: 025 5449 220 ili 064 2808432.

Prodajem motokultivator IMT-506 Tel.: 065 4033077.

Prodajem ormar - kredenac za dnevnu sobu - sa stolom, stolicama i »virangašima«, muško tamno odijelo (kaput, prsluk i čakšire) i šešir. Tel.: 024 532570.

Povoljno prodajemo 3.850 m² građevinskog zemljišta kod bazena Dudova šuma u Subotici za gradnju 2 kuće, može za teniske terene, sadnju vinograda ili voćnjaka, sve pogledati u Ulici Pere Popovića Age. Kontakt: 063 7668808, e-mail: lea-nikolas17@yahoo.com

Povoljno kuća od 158 m² s gospodarskim zgradama u predgrađu Virovitice, Slavonija, Hrvatska. Za one koji hoće boravak u Europskoj uniji. Vrt, voćnjak uz kuću, povoljno prodajemo! Pitati na telefone 00381 644413383 i 00385 33543263.

Prodajem traktorsku prskalicu RAU 440 litara, paraču od 47 krila s krimerima, kembriž valjak (2 m širok iz jednog dela) - vučni. Tel.: 024 532570.

Prodajem lijepu 182 m² kuću u turističkom gradu s jezerom Slavonska Orahovica, Hrvatska. Vrijedi pogledati. Plin, telefon, zračna banja, blizu planine Papuk. Tel.: 00385 33 673076 ili 063 7668808. E-mail: leanikolas17@yahoo.com

Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i cg, u centru Sombora. Tel.: 025 5449220 ili 064 2808432.

Prodajem stare cigle - velikog formata, cijele polutke, povoljno (15 din/kom). Tel.: 024 532570.

IZDAJEM dvo i četverokrevetne APARTMANE i SOBE u Lumbardi na otoku Korčuli. Svaki apartman i soba ima svoju TERASU i poseban ULAZ. Mogućnost ljetovanja VEĆIH GRUPA. Gostima je na raspolaganju veliki ROŠTILJ. Svi gosti imaju osiguran PARKING za automobile i plovila. Udaljenost od mora 150 m. Sve detalje možete vidjeti na www.apartmanikorca.com. email: marko.gusak@apartmanikorca.com Kontakt osoba: Marko Gusak, prof. 091/6012021 098/ 9622059.

Prodajem vilerove goblene. Tel.: 063 8579679.

Prodaju se: roleri, nova el. kosilica, cijele i polutke opeke velikog formata (13 din komad). Tel.: 024 528682

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi« VAŽI DO 13. 6. 2014.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga
CROART »CROART« prodaje umjetničke slike, djela članova udruge.
Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge.
Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218;
e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC »Bunjevačko kolo«, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8-14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo)
Zlata Vasiljević (dopisništvo Sombor)
Suzana Darabašić (dopisništvo Šid)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik) (tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica) (jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)
Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALA:

Mirjana Dropulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55; ++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika«
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registrarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизacija
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

ČESTITAMO: ROĐENJE FILIPA DULIĆA

LJUBAV nema granica

Iako postoji citat da svaka sretna obitelj sliči jedna drugoj, Pavle i Anastasia se ipak razlikuju od ostalih zaljubljenih bračnih parova. Osim što nisu rođeni u istom mjestu, državi, a ni kontinentu, ne govore istim jezikom, nisu se niti upoznali na »klasičan« način. Usprkos tomu, oni danas čine sretnu mladu obitelj koja je nedavno blagoslovljena rođenjem sina Filipa i na tome im čestitamo!

No, kako je sve počelo... U jednom selu zvanom Đurđin živio je i igrao igricu

Warcraft Pavle Dulić, a u isto vrijeme, u tri tisuće kilometara udaljenoj Samari u Rusiji odrastala je i također pucala u Warcraftu Anastasia Kargina. Preko te igrice su se upoznali i vremenom toliko prijateljiili da je Anastasia u ljeto 2013. odlučila doći u posjet kod Pavla na salaš u Đurđin i običi »more plavo Jadransko«. O njezinim dojmovima s ovog posjeta nema potrebe pisati – dovoljno je samo reći kako je Anastasia ponovno došla za mjesec dana kod Pavla, te da je tad postala gospođa Dulić. Svadba je bila u pravom bunjevačkom duhu – svirali su tamburaši, održana je na jednom salašu u Đurđinu, a snaša iz Samare je čak imala i crveno »ruvo« za okretanje. S obzirom da je tad još bila kratko u Đurđinu i nije vladala hrvatskim jezikom, Pavlove sestre pričaju kako je najzanimljivije od svih priprema za ovu nesvakidašnju svadbu bilo Anastasiji na engleskom jeziku objasniti što je zapravo taj naš svadbeni običaj okretanje i kako se ona treba ponašati tad. Tako se jedna Ruskinja našla na jednom od »salaša na sjeveru Bačke«. O njezinim dojmovima života na selu svakako ćemo pisati, ali malo kasnije – kad savlada hrvatski jezik, ali i kad upozna sve čari koje je još čekaju u ovom malom mjestu.

Filip je rođen 29. svibnja i do sada lijepo napreduje i osvaja svu pažnju naravno roditelja, ali i majke Marije i tetaka Ivane i Elizabete. Filip je i prvi nasljednik, praunuk Anti Duliću (Kurjaku), koji je danas najstariji živući predstavnik ovog prezimena.

Čestitamo sretnim roditeljima i rodbini još jednom na rođenju Filipa, a vama До свидания!

Je. D.

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Svitlost u mraku

Piše: Branko Ivković

Faljnīs čeljadi, ja jevo ode se namistijo na klupicu pored peći s mojim Perom i divanimo tako o svemu i svačemu, sićamo se što je kadgod bilo. Jeste da u peći odavno ne gori-
du ogrizine, ni prcov,

ni čukanjice, al nam nikako milo se na nju naslonit. No, doduše, ni ne treba nam da je vruća, ugrijali smo se mi s po po litre tavankuckog rozlinkavog pa nam nije ladno. Pita mene Pere: »Jal, jel se ti sićaš Braniša kad su naše dide divanile kako su Valjice ubile vraga«? »Ta kako se ne bi sićo i sad mi kogod mož baljezgat da je samo ova novotarija što god a da je kadgod bilo dosadno. Kadgod nije bilo kojikaki kafića i drugi huncutarija, već se išlo i prelilo po salašima i po kućama, dovodili se svirci, divojke i momci se tute bome birali, ilo fanaka i lakumića, već koji je kad bijo red, a bome se znalo donet i kući 'vrući fanaka' ako si puno brljo.« Jednom prilikom iđedu braća s prela koje dobo noći dobro 'namrišeni', zvali su ji Valjice zato što su bili rumeni zdravi momci, vridni i radni, a huncuti samo taki. Kad jedared jedan se zagleda u mrak u šenflik kraj puta i drekne: »Braćo vite, eno vraga, vite kako mu oči svitlidu u mraku«. Ostali ni pet ni šest dovate dračove tačke iz ograde od salaša pa tamo... Kad ono stvarno se svitlidu dva oka i štogod bembuče iz šenflika. Valjice se bome nisu bojale ničeg pa kandar ni vraga ni vištica, neg složno počeli šopat po šenfliku koji di dovati i kad su se umorili oni ajd kući. Sutradan kad su čeljad krenila s kojikakim poslom u selo i u varoš imadu šta vidit, na kraj ograde u šenfliku ovan siroma završijo kako ne treba i tako ko što i bude u taki prilikama raširilo se po ciloj Bačkoj, a nije bilo internet, kako su Valjice ubile vraga. Bome se to prid njima nije smilo divanit da ne bi pripovidač fasovo, tako da sam i ja malkoc oprezan, al poznamo se pa neće bit ništa valjda, a i davno je to bilo. Kažem ja mom Peri: »Vidiš družo moj ta šta više vridi i šta je kultura. Izeš ti sad ovu pisaniju, napišedu knjigurinu od pesto listi, televizije riklamiraje vičedu 'Bestseler', a za dvi-tri godine se ni ne znade za to pisanje, a narodna pripovitka, obična, prosta, priraste svitu za srce i traja već sto godina. E to ti je kultura, a ne drugo. Moš ti firkat danima kad se to nije trevilo i narodu za srce priraslo. Dabome, imade i dobri pripovidaka koliko voliš, od naobrazovani ljudi, nije da nema, al nikako teško se uvučedu svitu pod kožu«. »Ded, al si se niki dao u mudrovanje Braniša moj, mudrovanje je za školovane. Neg, ded ti meni ne budi lin pa zamini ovu bocu, sirota ni joj milo bit vako prazna«, kaže mi Pero. Eto čeljadi moja šta je svit, samo da se naist i napit, a baš ga briga za kulturu. No šta ćemo, idem ja rad boce da Pere ne čeka, a ni ja nisam baš bez grija s te strane.

Ajd čeljadi moja zbogom iz Ivković šora.

BAĆ IVIN ŠTODIR

Baš bi svi
na televiziju

Bač Iva sidi prid vojacom i tupo gleda u drugu nedi-lju. Duša mu puna jada i jida, ne zna već šta bi. Eto, poštaš mu dono njegove novine. Jedva ji dočeko, ni ni primetijo da je papir u kojega su zamotane već bijo raz-deran. Ispratijo poštaša, udesijo se na stolčić, naljo bukaricu katar-ke, pa sto čitat odnatrag. Oduvik on tako, ne bi zno ni rastolmačit zašto, al drugače ne volji. Puno toga od njegovi natrukovano, a i oči se otimlju za lipima slikama.

Piše: Ivan Andrašić

Š vrmena na vrime pogladi brkove, gucne malo katarke, pa lista dalje. Odjedamput ko da ga je niko poljo ladnom vodom. Evo već ne zna koji put, vidi da protirivanju međ njegovima nema ni kraja ni konca. A svit to samo čita i čudi se. Uto naišo i komšija dida Stipa. »Dite, vidim da ti je poštaš dono novine, pa reko da ti pitam šta ima novoga u nomu nadmudrivanju između ti naši crkvencki i partijcki«, veli i sidne na drugi stolčić. »Ta šta bi bilo novoga? Eto se već misec dana protirivu, al ko da su š dva kraja svita, kanda jedan drugoga baš i ne razumu«, veli Bač-Iva, pa i njemu nalje jednu bukaricu. A čovek bi reko da je omatorijo, pa ništa ni ne zna, ni ne razumi. Samo, jako bi se privarijo. On ti je ko naj starovircki mudrika, svašta volji čut, svašta vidit, svašta pročitat, dobro proštodirat, pa istom onda prisič. Gleda on i televiziju, čita i novine i to i odvud i isprika, pa ka se sve prisapi, dobro zna di se šta radi. A čeljade bi pomislilo da pita zoto što ne zna. »E, moj komšo, što se oni između sebe ne razumu, ni po jada. Nit vaj iz partije mora it na misu, nit voga iz crkve ko zove u partiju. Al kud se onda krmbru priko novina, a sad još jedan drugoga zovu i na televiziju. Puj, bruke, samo bi nam tribovalo da tako štogoda na televiziju stvarno i dojde, pa da ji vidu ni što nam vazdan ništa radu iza leđi. Al bi se slatko smijali. Lipo bi mogli na miru gledat kako nam no sramocko iza leđi ne mora radit niko od njevi, kad to tako dobro radimo mi sami međ sobom«, veli bač Iva i jako izdane. Dida Stipa se zagledo u komšijcki zid, ko da tamo ništa traži. Dugo je tako gledao, pa je istom onda gucnijo iz bukarice. »A znadeš, dite, oma potli velikoga rata ja sam koišta izigravo, u koikake se utvaro, a bome sam i igro i pivo u našem selckomu društvu. I osto sam tamo dok su mi noge služile, a potli sam malo i gazdovo. E, zoto znadem kako se prija radilo, ne samo u kulture. Ni što su se bavili politikom, nisu kod nas baš jako ni zalazili, al su nam uredno plaćali za avtobuse, pa smo malo, malo, išli nigdi u goste. Ne samo po naše, nego i po stvarno strancki država, ne ko danas u matrnu, pa oma međunarodno. A pope su se držale crkve i crkvenoga, nisu se trpale ni u kulturu, ni u politiku«, veli dida Stipa. Ko da je zinjio i tijo još ništa kazat, al je samo odmanijo rukom i zapalijo lulu.

6. lipnja 2014.

MISLI POZNATIH

- **Balzac:** Dobar brak bi bio između slijepog muškarca i gluhe žene
- **Huxley:** Samo je jedan dio kozmosa koji koji sigurno možete promijeniti, a to ste vi sami
- **Lincoln:** Svijet nikada nije imao dobro definiranu riječ sloboda

KVIZ

Miljenko Prohaska

Koje godine i gdje se rodio hrvatski skladatelj i dirigent Miljenko Prohaska?
Kada je stekao akademsku glazbenu naobrazbu?
Koji instrument je bio njegova glazbena specijalnost?
U kojim je sve velikim orkestrima svirao kao kontrabasist?
Na koliko Eurovizijskih natjecanja je bio dirigent?
Što je jedan od njegovih najvećih glazbeioh dometa?
Za koliko filmova je napisao glazbu?
Kada i gdje je umro Miljenko Prohaska?

Rodio se 17. rujna 1925. godine u Zagrebu
1956. godine na Muzičkoj Akademiji u Zagrebu
Kontrabas
Zagrebačkoj filharmoniji, Simfonijskom orkestru Radio Zagreba, Zagreb jazz kvartetu
Pet (2 London, 2 Dublin i Madrid)
Dirigiranje vlastitih glazbi na 10. Jaz festivalu u Montereyu (1967. g u SAD)
15 (Sufjeska, Veliki transport, Rondo i dr.)
Umro je 29. svibnja 2014. godine u Zagrebu

FOTO KUTAK

Slavlje na kraju

VICEVI

Sjedi Ivica u razredu na kojem se uči gramatika. Kaže učiteljica:
- Može li mi netko dati primjer istog glagola u prezentu i futuru prvom? Javi se neka djevojčica i kaže:
- Trčim i trčat ću. Učiteljica je pohvali i pita za drugi primjer. Javi se dječak i kaže:
- Spavam i spavat ću. Učiteljica pohvali i pita ima li još tko neki primjer. Javi se Ivica i kaže:
- Jedem juhu i pile ću.

NOGOMET

Bod iz dvije utakmice

SONTA, RATKOVO – U utakmicama 27. i 28. kola Međuopćinske nogometne lige Sombor – Apatin – Odžaci – Kula sončanski Dinamo je nastavio s lošim rezultatima. Ekipa ni izdaleka ne podsjeća na onu koja je prije samo mjesec-dva pružala odlične igre protiv najjačih protivnika. Ne ide im u prilog ni igranje radnim danima, kad zbog radnih i školskih obveza nogometaša jedva sastavljaju ekipu za utakmice. Tako su u prošlu srijedu za izvanredno kolo u pričuvi imali samo jednog napadača i vratara. Na svojem travnjaku, protiv ne tako jake ekipe Aleksa Šantića, zabilježili su samo neodlučeno 2–2 (2–1). Gosti, isto tako jedva okupljeni,

odigrali su cijelu utakmicu sa svega deset igrača. Plavima ni to nije bilo dovoljno za pobjedu. Jalovo su napadali, a protivniku svojim pogreškama omogućavali da postiže zgoditke. U 12. i 40. minuti bili su u prednosti, Šantićani su poravnavali poslije bespotrebno skrivenog penala i kardinalne pogreške obrane u 22. i 57. minuti. U subotu, u 28. kolu, Sončani su gostovali u Ratkovu, a do samog polaska bilo je neizvjesno hoće li se ekipa uopće i okupiti. Na koncu, na utakmicu su otputovali s 8 igrača i 3 vratara, a protiv jedne od najslabijih ekipa u tekućem prvenstvu zabilježili su poraz od 0–5 (0–2). Plavi će se u narednom kolu od svojih navijača oprostiti protiv Partizana iz Kupusine, a u posljednjem će gostovati kod fenjeraša Jedinstva u Ribarevu. Nije se proslavio ni Dunav. U 27. kolu su protiv OFK Šikare zabilježili pobjedu od 3–0 u Monoštoru, a u 28. kolu, s gostovanja u Ruskom Krsturu, vratili su se sa 6 zgoditaka u mreži, uz apsolutnu neefikasnost svojih napadača. Po svemu sudeći, Dunav će ostati na sadašnjem bodovnom saldu, jer u posljednja dva kola igra protiv lidera Lipara i drugoplasiranu Mladosti.

I. Andrašić

GIMNASTIKA

Uspjeh monoštorskih gimnastičara

SOMBOR – Na sedmoj po redu Sportskoj olimpijadi školske omladine Vojvodine (SOŠOV), koja je u Somboru održana od 30. svibnja do prvog lipnja, gimnastičari OŠ »22. oktobar« iz Monoštora osvojili su ekipno treće mjesto. SOŠOV je održan poslije pauze od 25 godina, a na ovom susretu, ekipno i pojedinačno, nadmetalo se više od 1600 učenika iz Vojvodine.

Z. V.

TENIS

Prvi Krajinovićev čelendžer

SOMBOR – Somborski tenisač Filip Krajinović osvojio je turnir u Vičenci i to je njegov prvi čelendžer u karijeri. Do titule Krajinović je došao pobjedom nad slovačkim tenisačem Norbertom Gombošem s dva nula (6:4, 6:4). Ovom pobjedom Filip je osvojio 80 ATP bodova.

Z. V.

STOLNI TENIS

Stolnoteniski turnir u »Nazoru«

SOMBOR – Siniša Josić iz Stapara pobjednik je IV. memorijalnog stolnoteniskog turnira »Stipan Bakić«, koji je u nedjelju, 1. lipnja, održan u Hrvatskom domu u Somboru. Drugo mjesto osvojio je Atila Vujević iz Sombora, a treće Zvonko Eustakio iz Sombora. Pobjednicima su dodijeljeni pehari, diplome i Monografija »Nazora«. Nagrađen je i najstariji sudionik, a to je ove godine bio šezdesetsedmogodišnji Matija Kolar iz Sombora, koji je stigao do polufinala. Organizator turnira bila je sportska sekcija HKUD-a »Vladimir Nazor«. Turnir se organizira u znak sjećanja na Stipana Bakića, prvog pročelnika sportske sekcije »Nazora«. »Ove godine na turniru su sudjelovala 24 stolnotenisača. Turnir je otvorenog tipa, odnosno nije samo za članove našeg društva, tako da su na turniru sudjelovali i drugi natjecatelji, što dodatno podiže kvalitetu natjecanja. Zadovoljni smo odazivom i kvalitetom ovogodišnjeg turnira, a želja nam je da iduće godine bude još masovniji«, kaže pročelnik sportske sekcije Pavle Matarić. Memorijal Stipan Bakić jedna je od redovitih aktivnosti sportske sekcije, koja još organizira Božićni turnir u stolnom tenisu, Memorijal Franja Matarić u šahu i ekipu lađara koja sudjeluje na maratonu lađa na Neretvi.

Z. V.

Šah

VINKOVCI – Posljednjeg dana svibnja šahovski klub HAŠK »Zrinski« na poziv građanskog društva »Moji Vinkovci« gostovao je u Vinkovcima. Susret je protekao u sportskom i prijateljskom ozračju, a pobijedio je domaćin 5:2.

OD 09.06.2014. DO 22.09.2014.

Ljetna akcija

TÓTH OPTIKA SUBOTICA

024 55 1-045

-20% NA FOTOKROMATSKA, POLAROIDNA I OBOJENA LEĆA

-30% NA DIOPTRIJSKE OKVIRE

-50% NA SUNČANE NAOČALE

ANTONIO ZOVAK, NOGOMETAŠ IZ PLAVNE

Više od hobija

Nogomet je moja ljubav, to je dio moga života, zato najviše slobodnog vremena provodim na nogometnom igralištu, kaže Toni

Antonio Zovak, koga svi u Plavni zovu Toni, jedan je od mladih perspektivnih nogometaša u ovome mjestu. Ove godine završava srednju tehničku škola strojarskog smjera u Odžacima, ali zbog velike ljubavi prema nogometu i sportu uopće, namjerava upisati DIF, odnosno Fakultet za sport i fizičku kulturu u Novome Sadu. O svojoj velikoj ljubavi i životnim planovima, Toni, kao skroman i ozbiljan mladić, ukratko nam je rekao:

»Rođen sam 1995. godine i živim s roditeljima u Plavni u blizini ovdašnjeg nogometnog igrališta. Od djetinjstva igram nogomet, a u Slogi sam bio aktivan već kao pionir, da bih potom igrao i u prvom timu.

Čuo sam od starijih da je Sloga nekada bila mnogo jači tim, da je postojalo staro igralište, a da je na utakmicama bilo mnogo više publike i navijača, nego što ih ima danas. Tada su svi nogometaši bili iz Plavne i igrali su iz velike ljubavi prema ovome sportu i svom mjestu. Bilo je i više talentiranih igrača koji su, na svoj način, igrali i za gledatelje, odnosno navijače. Danas u ovom timu igraju i registrirani nogometaši iz drugih mjesta, ali ponekad se jedva okupi potrebnih 11 igrača iz raznih objektivnih i subjektivnih razloga. Disciplina nije više kao ranijih godina, pa se ni treninzi ne održavaju redovito i ne odvijaju ozbiljno prema određenom planu. Zato trener i vodstvo u posljednje vrijeme

imaju dosta problema u organizaciji rada ovog tima, osnovanog, kako sam čuo, još davne 1929. godine.«

O razlozima odlaska iz NK Sloge u susjednu NK Slaviju Antonio kaže:

»Ove sam godine odlučio prijeći u NK 'Slaviju' u susjedno mjesto Bođane, gdje igram u napadu 'špicu'. U ovoj skupini nema velikih razlika među ekipama u kvaliteti igranja, pa se nikad ne zna koji će tim pobijediti, a rezultati mogu biti doista zanimljivi od 0 – 0 pa do, kako ovdje kažu, 'kiše golova'. Nogomet je moja ljubav, to nije samo hobi, to je dio moga života. Zato najviše slobodnog vremena provodim na nogometnom igralištu, a pratim uvijek kada mogu i sve utakmice

Sloge«, završio je svoju priču Toni te je ipak još dodao:

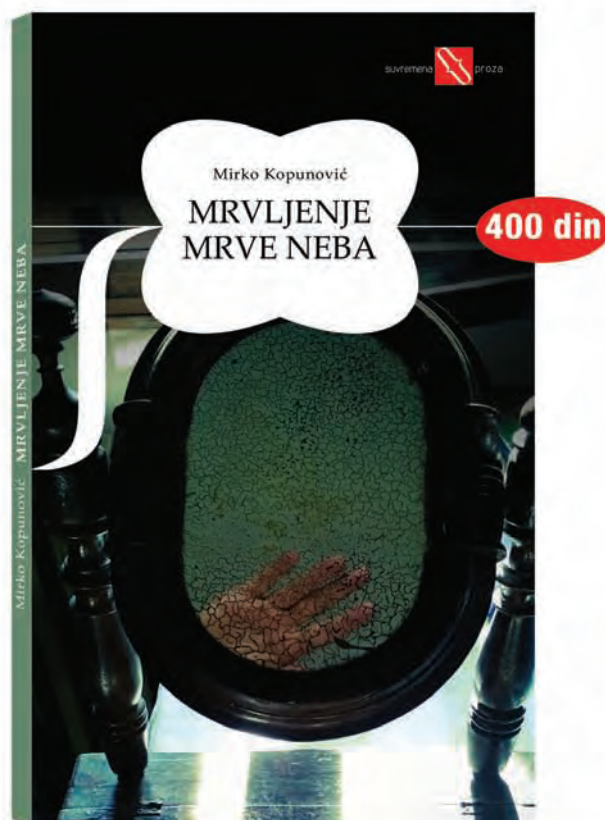
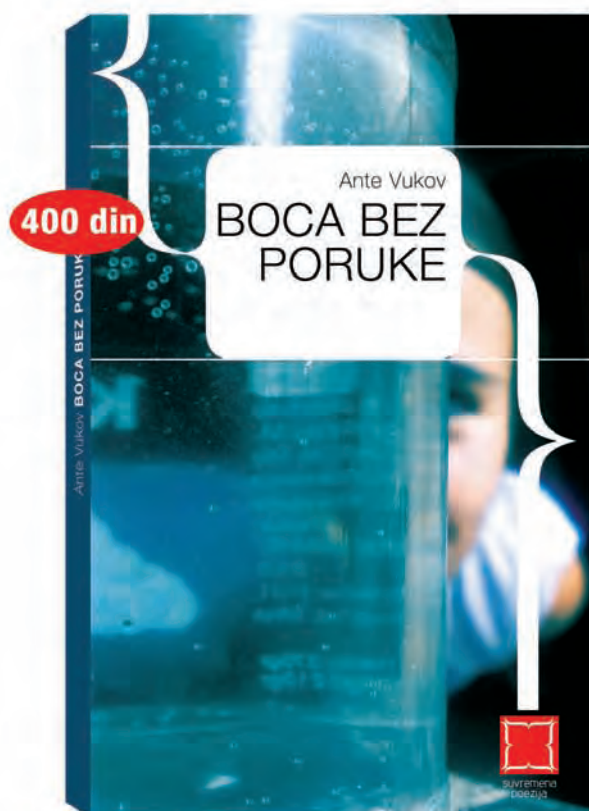
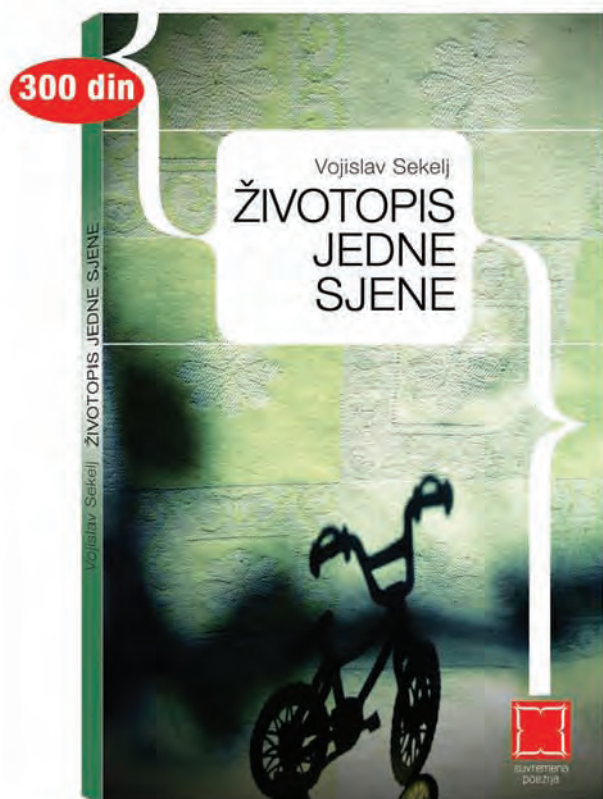
»Idem na pripreme i želim upisati DIF, jer mi sport ispunjava život. Planiram i dalje baviti se aktivno sportom, a po završetku fakulteta vidim sebe u nekom zanimanju vezanom uz sport. Nadam, se da ću u tome uspjeti«.

I mi se nadamo da će se Toniju ispuniti životna želja i želimo mu također da uspije u svome planu. Tijekom razgovora doznali smo još da Toni provodi dosta vremena za računalom i da, ipak, ima još jedan hobi, a to je kućni ljubimac, pas Leo, američki staford. Čini se da je Toni pravi momak koji bi s ovakvim osobinama mogao postići sve ono što je naumio.

Zvonimir Pelajić

Lijepa lica dobre književnosti!
Nove knjige u nakladi NIU „Hrvatska riječ”.

Knjige se mogu nabaviti u NIU "Hrvatska riječ" po sljedećim cijenama:

U kompletu 4 knjige - 1.200,00 dinara